

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приета с Решение №207 от Протокол №42 от 29.09.2022 г. на Общински съвет - Якимово

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на таблиците	5
Списък на фигурите	6
Списък на използваните съкращения	7
Въведение	8
1. Анализ на средата	16
1.1. Природо-географски и териториално-административни данни за община Якимово ...	16
1.1.1. Географско положение на общината и съседни общини	16
1.1.2. Релеф	17
1.1.3. Климат	17
1.1.4. Инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия и полезни изкопаеми	21
1.1.5. Риск и изменение на климата	21
1.1.6. Население и населени места в общината	24
1.2. Въздух	25
1.3. Води	26
1.3.1. Повърхностни води	26
1.3.2. Подземни води	30
1.3.3. Зони за защита на водите	33
1.3.4. Минерални води - местонахождение, характеристики, дебит, използване, потенциал	38
1.3.5. Източници на замърсяване за повърхностни и подземни води - на територията на общината и извън територията на общината	38
1.3.6. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места	39
1.3.7. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води	39
1.3.8. Водоснабдяване на населените места - количествени и качествени характеристики	39
1.4. Отпадъци	40
1.4.1. Генерирани отпадъци по видове и източници - битови, опасни, строителни, производствени	41
1.4.2. Начини на третиране на различните видове отпадъци и съоръжения	43
1.5. Почви и нарушени терени	45
1.5.1. Видове почви в община Якимово	45
1.5.2. Съществуващи екологични проблеми (деградационни процеси) при почвите на община Якимово – степен на развитие и прогноза за развитието им	47
1.5.3. Заблатени почви	47
1.5.4. Ерозирали почви	47
1.5.5. Замърсяване на почвите	50
1.5.6. Физически нарушени почви; нарушени терени от добивни дейности, от изкопни работи (водопроводи и др.)	53
1.6. Защитени територии и биоразнообразие	54

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

1.6.1. Гори - състояние, видово разнообразие, собственост, използване за рекреационни цели, за дърводобив, за други цели и т.н.....	54
1.6.2. Защитени видове растения и животни.....	54
1.6.3. Видове, обект на ловен туризъм.....	55
1.6.4. Защитени територии и защитени зони по Натура 2000	56
1.7. Шум, радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения	57
1.7.1 Източници на шума и население, подложено на въздействия	57
1.7.2 Данни от единната система за мониторинг	57
1.7.3. Радиационно състояние на атмосферния въздух	58
1.7.4. Радиационно състояние на повърхностните реки, необработваеми почви и дънни утайки от водни обекти.....	59
1.7.5. Опасни вещества	60
1.8. Зелени площи	60
1.9. Управленски капацитет	62
1.9.1. Наличие на комисии/отдели/сектори/отделни специалисти в Общинския съвет/ общинската администрация - отговорности и задачи, които изпълняват.....	62
1.9.2. Квалификация на кадрите, заети в горепосочените дейности.....	63
1.9.3. Общински наредби в разглежданата област	64
1.9.4. Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината	64
1.9.5. Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО	65
1.9.6. Информирание на обществеността – използвани подходи и механизми....	66
1.9.7. Мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда.....	66
1.10. Услуги, предоставяни от общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут на фирмите, осъществяващи съответната дейност	71
1.10.1. Третиране на отпадъците и комунално-битови услуги.....	71
1.10.2. Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води	72
1.10.3. Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън населените места - състояние, честота на почистването, на миенето на улиците, кошчетата за отпадъци в населените места.....	72
1.10.4. Задължения на гражданите	72
1.11. Икономически фактори	73
1.11.1 Състояние и развитие на отделните отрасли в общината, които влияят или могат да повлияят върху състоянието на околната среда.....	73
1.11.2 Състояние на инфраструктурата	76
1.12. Финансиране на дейностите по опазване на околната среда	80
2. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT)	81
2.1. Анализ на компонент въздух	81
2.2. Анализ на компонент води.....	81

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

2.3. Анализ на фактор отпадъци	82
2.4. Анализ на риска и изменението на климата.....	83
2.5. Анализ по компонент почви и нарушени терени	84
2.6. Анализ по компонент биоразнообразие	85
2.7. Анализ по фактор шум	86
2.8. Анализ по компонент зелени системи	86
2.9. Анализ по компонент радиационни лъчения	87
2.10. Анализ по компонент опасни вещества.....	87
2.11. Оценка на състоянието на инфраструктурата като фактор за околната среда	87
2.12. Анализ на организационната и икономическата структура за управление на дейностите по опазване на околната среда	89
3. Визия за околната среда на общината	90
4. Цели	90
5. План за действие	92
6. Организация за изпълнението на програмата	97
7. Приложения към програмата.....	98

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1. Регистрирани свлачища на територията на община Якимово	24
Таблица 2. Население в община Якимово по населени места към 31.12.2020 г.	25
Таблица 3. Население в община Якимово за периода 2011-2020 г.	25
Таблица 4. Разпределение на населението по тип селища	25
Таблица 5. Повърхностни водни тела на територията на община Якимово	27
Таблица 6. Екологично състояние на повърхностните водни тела в община Якимово	28
Таблица 7. Химично състояние на подземните водни тела.....	32
Таблица 8. Регистър на зоните за защита на подземни води в община Якимово.....	34
Таблица 9. Подземни водни тела на територията на община Якимово, попадащи в уязвими зони	37
Таблица 10. Източници на питейно-битово водоснабдяване за община Якимово	40
Таблица 11. Генерирани годишни количества смесени битови отпадъци за периода 2014- 2020 г.....	41
Таблица 12. Морфологичен състав на генерираните битови отпадъци – смесени и разделно събрани – средно за общината за 2019 г.....	42
Таблица 13. Риск от ерозия на почвата в община Якимово.....	47
Таблица 14. Средна концентрация на биогенни замърсители през 2015 г.	49
Таблица 15. Средна концентрация на биогенни замърсители през 2019 г.	49
Таблица 16. Средни концентрации на неорганични компоненти от пункт №46, с. Дългоделци през 2015 г.....	50
Таблица 17. Средни концентрации на неорганични компоненти от пункт №46, с. Дългоделци през 2019 г.....	51
Таблица 18. Средни концентрации на пестициди от повърхностен слой на почвата пункт №46, с. Дългоделци	51
Таблица 19. Средни концентрации на полихлорирани бифенили от повърхностен слой на почвата, пункт №46, с. Дългоделци, 2019 г.	52
Таблица 20. Средни стойности на полициклични ароматни въглеводороди от повърхностен слой на почвите, пункт №46, с. Дългоделци, 2019 г.	52
Таблица 21. Собственост на горските територии, 2019 г.	54
Таблица 22. Защитени вековни дървета	55
Таблица 23. Радиологичен мониторинг на почвите – пункт с. Долно Церовене	59
Таблица 24. Радиологичен мониторинг на повърхностните води – пункт р. Цибрица	60
Таблица 25. Икономически показатели в община Якимово през 2019 г.....	73
Таблица 26. Обработваеми площи в община Якимово	74
Таблица 27. Баланс на земеделските земи в община Якимово (дка)	74
Таблица 28. Брой регистрирани земеделски стопани в община Якимово	74
Таблица 29. Засети площи с основни земеделски култури (дка)	75
Таблица 30. Отглеждани животни в община Якимово (бр.).....	75
Таблица 31. Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда за периода 2014-2020 г.	80
Таблица 32. План за действие на ПООС Якимово 2021-2028 г.	93

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1.	Разпределение на групите заинтересованите страни, взели участие в анкетното проучване	14
Фигура 2.	Община Якимово	16
Фигура 3.	Максимални температури за района на с. Якимово	17
Фигура 4.	Средни температури и валежи в района на с. Якимово	18
Фигура 5.	Облачни, слънчеви и валежни дни в района на с. Якимово	18
Фигура 6.	Количество на валежите в района на с. Якимово	19
Фигура 7.	Годишна роза на вятъра за територията на с. Якимово	20
Фигура 8.	Скорост на вятъра за територията на с. Якимово	20
Фигура 9.	Средногодишна температура за региона на с. Якимово през периода 1979-2021 г.	22
Фигура 10.	Основни поречия в района на БД „Дунавски район“	27
Фигура 11.	Подземни води слой 1 – Неоген - кватернер.....	31
Фигура 12.	Подземни води слой 2 - Неоген.....	31
Фигура 13.	Подземни води слой 3 – Карстови и пукнатинни води.....	32
Фигура 14.	Зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване	33
Фигура 15.	Санитарно охранителна зона тръбен кладенец „ТК-1-Якимово“	36
Фигура 16.	Зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи – нитратно уязвими зони	37
Фигура 17.	Почвеногеографски райони	46
Фигура 18.	Зашитена зона „Цибрица“	56

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БДЗБР	Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“
БИОМОН	Мобилно приложение за въвеждане данни от проведен мониторинг (BioMon Mobile)
БО	Битови отпадъци
БПК	Биологична потребност от кислород
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ДБ	Държавен бюджет
ЕО	Екологична оценка
ЕРДВ	Европейска Рамкова директива за водите, Директива 2000/60/ЕС
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионални развитие
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда и водите
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
НСМБР	Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие
ОБ	Общински бюджет
ОПУО	Общинска програма за управление на отпадъците
ОУП	Общ устройствен план
ОХВ	Опасни химични вещества
ПВТ	Подземно водно тяло
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПОРН	Предварителна оценка на риска от наводнения
ПОУПВП	Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ТБО	Твърди битови отпадъци / Такса битови отпадъци

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

ВЪВЕДЕНИЕ

ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Якимово обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

ПООС е разработена за период, който съвпада с периода на действие на Плана за интегрирано развитие на община Якимово 2021-2028 г. и подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона/общината.

ПООС отговоря на нарастващата необходимост опазването и подобряването на качеството на околната среда да се разглежда като един от стълбовете на устойчивото развитие, съвместно с икономическото и социалното развитие. Програмата очертава цели и действия, насочени към опазването, възстановяването и възпроизводството на естествената околна среда, поддържането на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната в контекста на устойчивото развитие.

Програмата за опазване на околната среда се основава на концепцията, че **предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие** – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на настоящото и бъдещите поколения посредством създаването на устойчиви общности, способни да управляват и използват ефективно ресурсите и да развиват екологичния и социалния потенциал на икономиката, както и да осигуряват просперитет, опазване на околната среда и социално сближаване. В този смисъл ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добро качество на живот.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за опазване на околната среда на община Якимово е изготвена в съответствие с:

- чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околната среда;
- т. 8 от чл. 17, ал. 1 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), според която „Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

предоставил в тяхна компетентност в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси“;

- Указанията на Министерство на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда.

При разработване на ПООС, органите на местното самоуправление се ръководят и от указания на министъра на околната среда и водите. Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програмата чрез участие на свои експерти и предоставяне на информация. При разработването, допълването и актуализирането на програмата се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

ПООС е изготвена в тясно съответствие с принципите на Националната стратегия за околна среда (НСОС), която се разработва за период от 10 години и се приема от Народното събрание по предложение на Министерския съвет (чл. 76, ЗООС). В допълнение на основния национален стратегически документ в областта на околната среда, се разработват и приемат и други национални планове и програми по компоненти на околната среда и фактори, които им въздействат. Те се основават на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и са в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда. При разработката на програмата са използвани и следните **стратегически документи**:

- Национална стратегия за околна среда (НСОС) 2009-2018 г.;
- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие;
- Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България 2012-2020 г.;
- Трети Национален план за действие по изменение на климата;
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020-2030 г.), приета с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019 г.;
- Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор (НСУРВС) в Република България;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Национална Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020-2030 г.);
- Национална Програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Р България (актуализация за програмен период 2014-2020 г.);
- План за интегрирано развитие на община Якимово 2021-2027 г.;
- Справки, годишни доклади и отчети на Община Якимово.

Други използвани **източници на информация** са както следва:

- Официални данни и статистическа информация от ТСБ – гр. Монтана, ДБТ – гр. Монтана; ОДЗ – гр. Монтана, РИОСВ – гр. Монтана, Басейнова дирекция „Дунавски район“ и ИАОС и други;
- Информация, предоставена от дирекциите и отделите на общинска администрация Якимово;
- Относителните и приложими нормативни и поднормативни актове;
- Интернет сайтове и портали: Официален сайт на Община Якимово, НСИ, МОСВ, ИАОС и други.

ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Националната стратегия за околна среда и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда, регламентирани в Закона за опазване на околната среда, а именно:

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение, без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди“. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа за устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие.

Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им.

Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве, следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда;
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве;
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали;
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите;
- да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване.

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в политиките на национално, регионално и местно равнище. На ниво община спазването и прилагането на този принцип изисква разработването, приемането и прилагането на различни концепции, стратегии, планове и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

програми за регионално развитие, за развитие на икономиката или на отделни нейни отрасли и сектори (транспорт, енергетика, строителство, селско стопанство, туризъм, промишленост, образование и други) на местно равнище (но съобразени с предвижданията на национално и регионално равнище) да осигуряват интегрирано опазване на околната среда в съответствие с принципите и целите на закона и Националната стратегия за околна среда.

Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

Потребителят плаща

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги, следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда, трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за опазване на околната среда си поставя няколко основни цели:

- да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на община Якимово, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- да насърчи и обезпечи разумното използване на територията на общината за развитие на икономическия потенциал;
- да открий приоритетите в разглежданата област;
- да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на съществуващите проблеми;
- да аргументира мерките и проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми.

Програмата се приема от общинския съвет, който контролира и изпълнението ѝ. По предложение на кмета на общината ежегодно с приемането на общинския бюджет се определят средства за изпълнение на приоритетни екологични проекти и дейности, включени в общинската програма за опазване на околната среда. Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на Програмата за околна среда,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране. Отчетът за изпълнението на програмата се представя за информация в РИОСВ.

ПООС е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана и/или променяна съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение. Основният използван апарат в разработката е стратегическо планиране, почиващо на SWOT анализ.

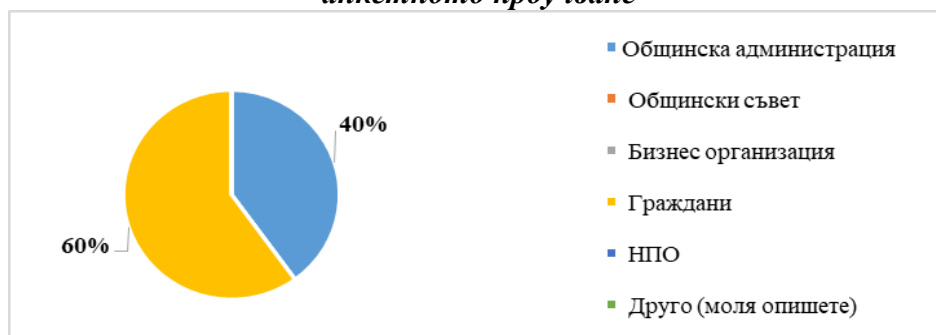
Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на населението, селскостопанските производители и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентираните икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

ОПРЕДЕЛЯНЕ И ВЪВЛИЧАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Процесът на определяне и въвличане на заинтересованите страни при разработване на ПООС премина през няколко стъпки. Първоначално бе **проведено анкетно проучване** сред следните целеви групи: представители на общинска администрация Якимово, представители на общински съвет Якимово, бизнес организации, граждани, неправителствени организации и други заинтересовани страни. В резултат на анкетното проучване бяха отчетени основни проблеми в състоянието на общината. Поставени са цели за развитие и мерки, които отчитат проблемите на общината и на основата на силните характеристики и възможностите ограничават слабите страни.

Проучването бе осъществено през периода септември 2021 г. - януари 2022 г. и бе публично обявено на сайта на Община Якимово и разпространено посредством онлайн платформа за електронно попълване. На следващата фигура са представени съотношенията по групи.

Фигура 1. Разпределение на групите заинтересованите страни, взели участие в анкетното проучване

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Представените данни от фигурата показват, че ядрото на изследването е базирано на мнението на гражданите и на представителите на общинска администрация Якимово. При провеждане на анкетното проучване е отчетен слаб интерес от страна на целевите групи и особено представителите на бизнеса и НПО и поради тази причина проучването не може да бъде класифицирано като такова с представителен характер. В **Приложение № 1** към програмата са представени подробно резултатите от проведеното анкетно проучване.

В изпълнение на втора стъпка от процеса на въвличане на заинтересованите страни ПООС бе **съгласувана с представители на общинска администрация Якимово.**

Третата стъпка бе **предаване на документа в РИОСВ – Монтана за съгласуване.** След изтичане на едномесечния срок за съгласуване, ПООС бе одобрена с издаденото от РИОСВ – Монтана решение № МО 47 – ЕО/2022.

В изпълнение на четвърта стъпка Програмата за опазване на околната среда на община Якимово бе публикувана на официалния сайт на общината <https://www.iakimovo.org/> за **съгласуване със заинтересованите страни.**

След като проектът на Програмата за опазване на околната среда на община Якимово бе съгласуван с представителите на общинска администрация Якимово, с РИОСВ – Монтана, както и със заинтересованите страни, документът бе внесен за **приемане в Общински съвет - Якимово** и одобрен с *Решение №207 от Протокол №42 от 29.09.2022 г.*

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1.1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКИ И ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНИ ДАННИ ЗА ОБЩИНА ЯКИМОВО

1.1.1. Географско положение на общината и съседни общини

Община Якимово е разположена в северната част на област Монтана. С площта си от 220,977 км² заема 9-то място сред 11-те общините на областта, което съставлява 6,08% от територията на областта. Административен център е с. Якимово. Границите ѝ са следните:

- на север – община Лом;
- на изток – община Вълчедръм;
- на югоизток – община Бойчиновци;
- на юг – община Монтана;
- на запад – община Медковец.

Включва общо 4 населени места, а именно селата: Долно Церовене, Дългоделци, Комощица и Якимово. Село Якимово се намира на около 37 км от областни център – гр. Монтана и на 150 км от столицата.

Фигура 2. Община Якимово

Източник: <https://bg.wikipedia.org/>

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.1.2. Релеф

Релефът на община Якимово е равнинен и слабо хълмист. Територията ѝ изцяло попада в пределите на Западната Дунавска равнина.

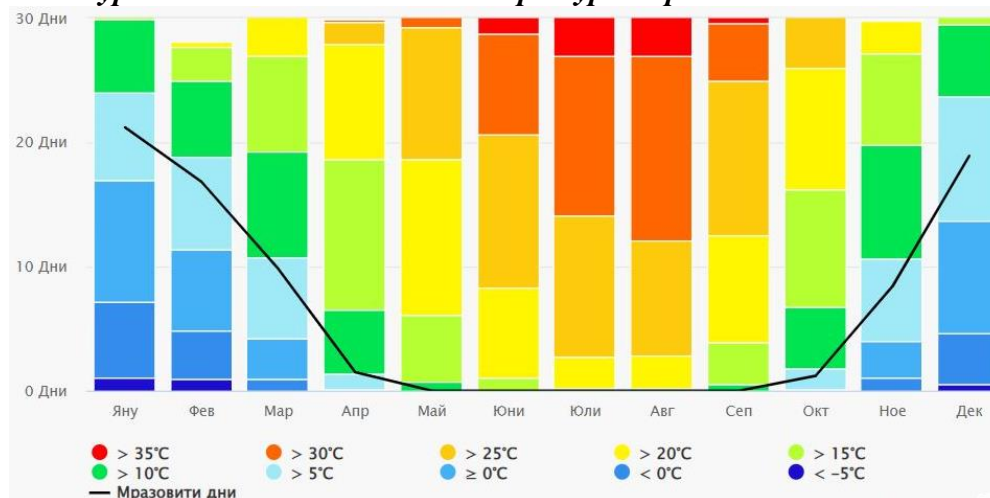
Тя е разположена от двете страни на долината на река Цибрица, която протича през нея от югозапад на североизток. Поради тази причина като цяло наклонът на терена е от югозапад на североизток, като най-високата ѝ точка от 187,7 м н.в. се намира в крайния югозапад, на юг от село Долно Церовене. По същата тази причина минималната надморска височина от 92 м е на североизток, източно от село Якимово в коритото на реката.

1.1.3. Климат

Община Якимово е разположена в климатичен пояс с умереноконтинентален климат, отличаващ се със студена и сравнително продължителна зима, горещо лято и максимум на валежите през юни. Снежната покривка се задържа в порядъка на 40-70 дни в годината, а средната и дебелина е от 10 до 20 см. Средногодишната сума на валежите е 585 мм.

Средногодишната температура на въздуха е 11,6°C с изразен минимум през януари (-2,1°C) и максимум през месец август (31°C).

Фигура 3. Максимални температура за района на с. Якимово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

На фигурата по долу са показани средномесечните температури в района на с. Якимово. „Среднодневният максимум“ (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец. По същия начин „Среднодневният минимум“ (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура.

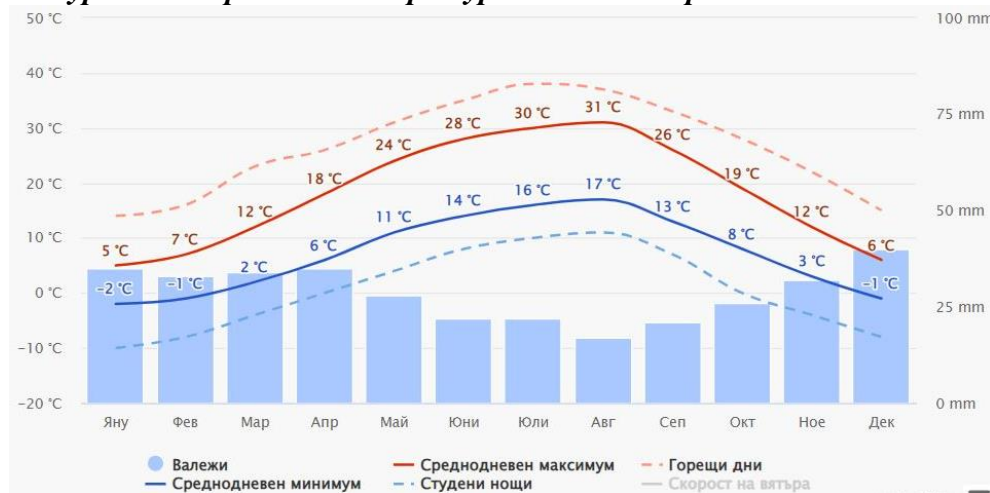

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Режимът на валежите е с подчертан зимен максимум и летен минимум на сезонните валежни суми. Най-голямо количество среднодневни валежи се отчитат през месец декември - 44 мм, а най-ниски са стойностите през месец август – 17 мм среднодневни валежи.

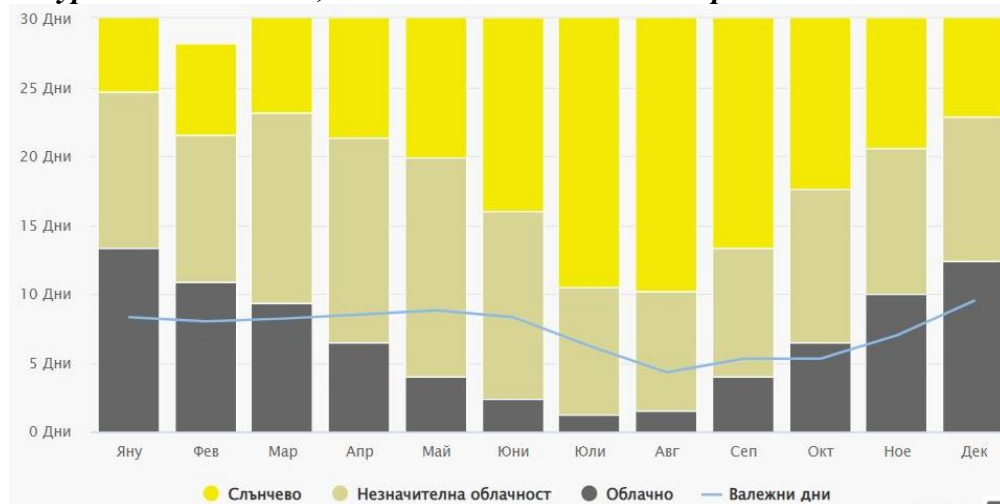
Фигура 4. Средни температури и валежи в района на с. Якимово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

Данни за слънчеви, облачни и валежни дни в района на с. Якимово, са показани на следващата фигура. През по-голяма част от година преобладаващи са дните с незначителна облачност. Облачността в района има максимум през зимните месеци декември - януари (12-13 дни), а през летните месеци юни - август, спада на 1-3 дни.

Фигура 5. Облачни, слънчеви и валежни дни в района на с. Якимово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

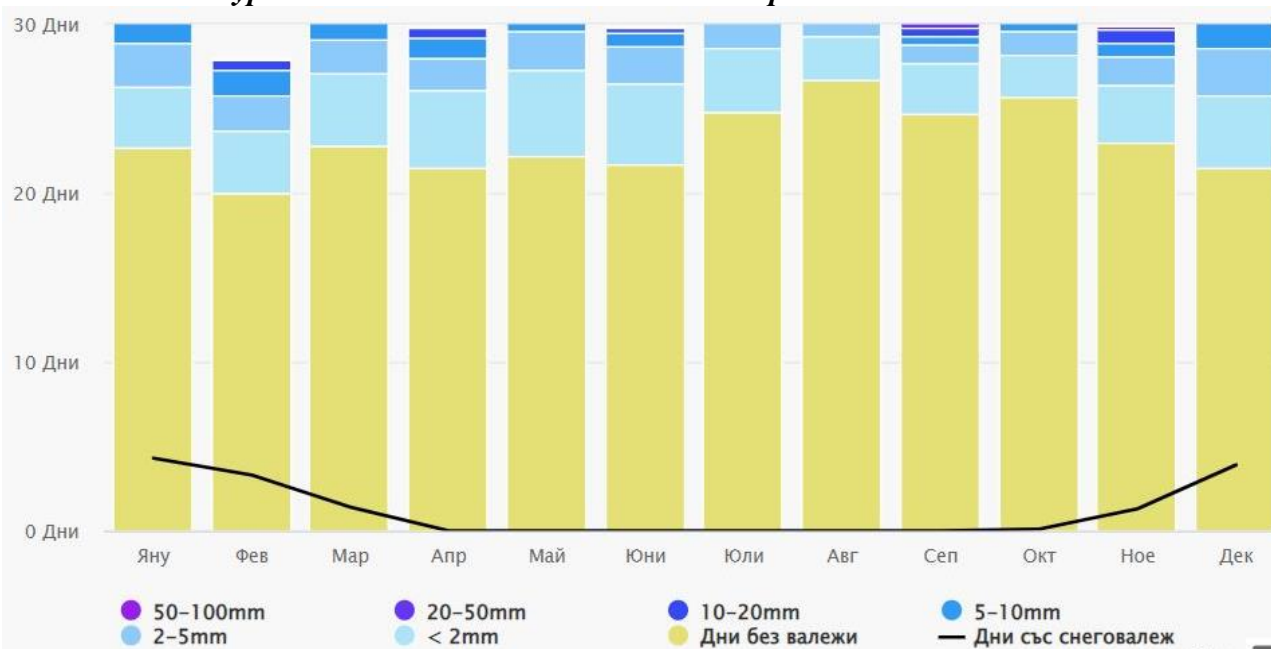
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Следващата графика представлява диаграма за валежите, показва броя на дните от месеца, в които е достигнато определено количеството валежи. Най-много валежи има през месеците април, май и юни. В общината преобладават пролетно-летните валежи.

Снежната покривка се задържа 50-80 дни през годината, средната ѝ височина е 10-20 см .

Фигура 6. Количество на валежите в района на с. Якимово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

На следващата фигура е представена годишната роза на вятъра по посока и честота.

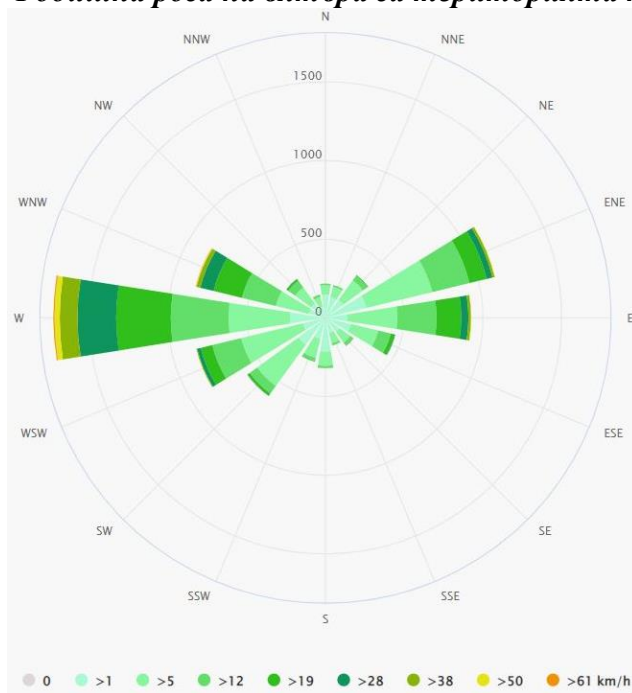
Ортографските особености на района силно повлияват на скоростта и посоката на вятъра. Средната скорост на вятъра в 85% от случаите на наблюденията е под 2 м/сек.. В 42,7% от случаите-времето през годината е тихо - през есента това са 51%, а през лятото- 37,2%. Преобладаващи са западните ветрове.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

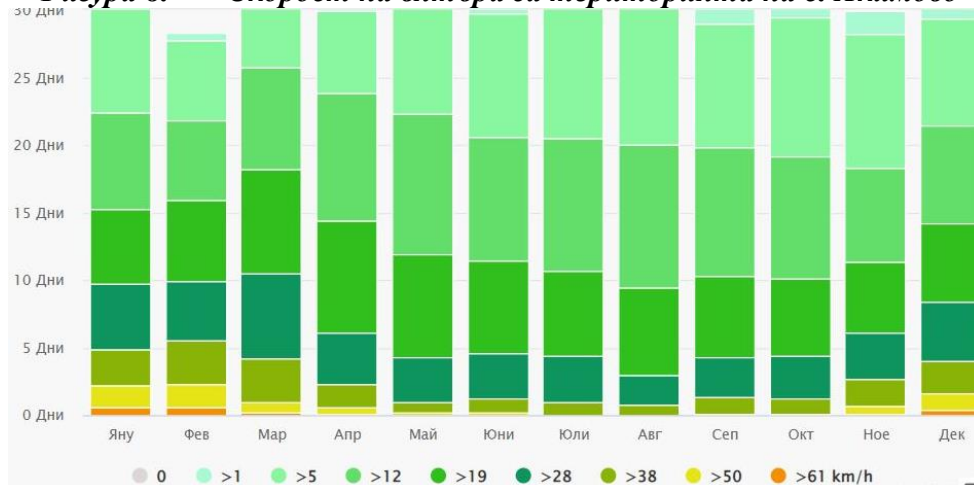
Фигура 7. Годишна роза на вятъра за територията на с. Якимово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

Средната месечна скорост на вятъра има добре изразен годишен ход. Най-ветровито е времето през зимата и началото на пролетта, като максимумът на скоростта на вятъра е през януари, когато средната месечна скорост на вятъра може да достигне до 60 км/ч. Усилената динамика на атмосферата през пролетните месеци обуславя и най-малката честота на случаите с тихо време. Процента на затишията през април в различните части на района е средно около 14-20%.

Фигура 8. Скорост на вятъра за територията на с. Якимово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.1.4. Инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия и полезни изкопаеми

Районът на община Якимово попада в западната част на Мизийската платформа, в обхвата на Ломската депресия. Ломската депресия е удължена в посока ЗСЗ-ИЮИ, разположена между Западния Предбалкан от юг и хорстовидни валообразни издигания от север и северозапад. Оста на депресията започва от гр. Димово, минава през Бяла Слатина и достига до с. Садовец. Дължината ѝ е 150 км, а широчината – около 70 км. Структурата е асиметрична, със стръмен югозападен склон и полегат североизточен склон. В строежа ѝ участват неозойски и горнокредни скали. Те имат разпространение само в границите на депресията. Отделят се в дълбочина от мезозойските водоносни хоризонти на Долнодунавската артезианска област от долнокреден водоупорен комплекс, наречен от Ив. Станев (1990) „долнокредна водоупорна плоча“, с дебелина, достигаща до около 1 км. Водоносните хоризонти и комплекси, формирани в най-младите скали, са разположени в централната част на депресията и покриват по-старите, като всички по-стари едновъзрастови скални комплекси са с по-широко площно разпространение в сравнение с лежащите над тях.

Геоложкият строеж е представен от кватернер и неоген. Алувиални образувания (aQh) изграждат висока и ниска тераси на р. Цибрица. Представени са от чакъли, пясъци и глини. Мощността им варира от 2 до 8 м.

Община Якимово е бедна на полезни изкопаеми - срещат се находища на качествени глини.

1.1.5. Риск и изменение на климата

Наводненията остават най-значимото природно бедствие за България, като последица от климатичните промени. Отчетено е, че те са нанесли най-големи щети, следвани от свлачища, засушавания и пожари, бури, вихрушки, земетресения (НСИ, 2018).

Според данните от EM-DAT (The International Disaster Database – Centre for Research on the Epidemiology of Disasters-CRED), през годините България е била засегната предимно от наводнения, екстремни температури, бури, пожари и земетресения.

Прегледът на възникналите бедствия показва, че голяма част от тях са причинени вследствие на природни явления. В тази връзка е необходимо да се отчетат резултатите от извършените проучвания, според които средната годишна температура на въздуха в България, през последните две десетилетия (1988-2011 г.) се е повишила средно с 1,3°C в сравнение с тази от периода 1961-1990 г. Установени са и значителни вариации в количеството на валежите през отделните години за периода 1988-2011 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

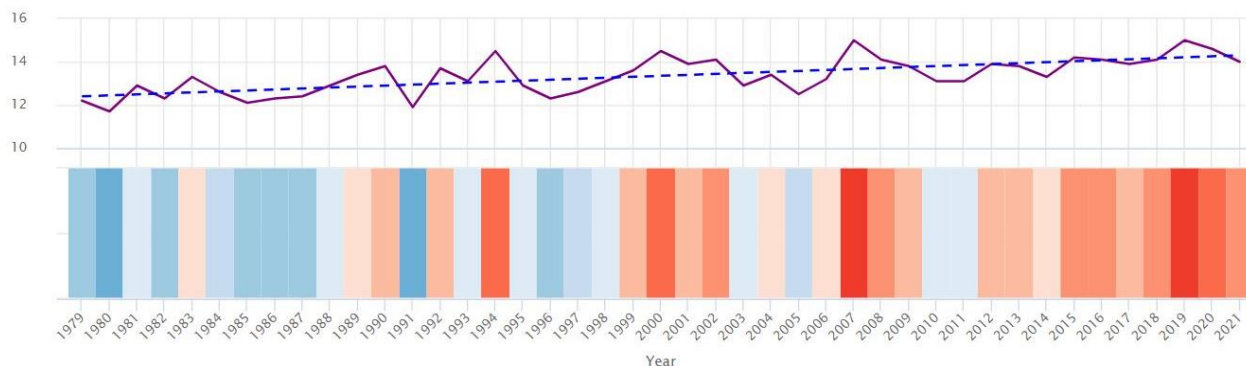

Промени се наблюдават и в максималните денонощни валежи, като всички тези резултати показват тенденция към повишаване на риска от свързаните с тях бедствия.

Прогнозираните промени в температурите и валежите показват, че в зависимост от използвания сценарий, средната температура на въздуха в страната ще нарасне към 2082-2100 г. спрямо нормата от 1961-1990 г. с от 2 до 7°C. Според прогнозите се очаква намаление на средногодишните валежи в рамките на 10-20% към края на века, както и увеличаване на броя и интензивността на сухи и горещи периоди през лятото.

На следващите диаграми може да се види изменението на температурите за региона на Якимово през последните 40 г. Използваният източник на данни е ERA5, петото поколение атмосферен повторен анализ на ECMWF на глобалния климат, обхващащ времеви диапазон от 1979 г. до 2021 г., с пространствена разделителна способност от 30 км.

Фигура 9. Средногодишна температура за региона на с. Якимово през периода 1979-2021 г.

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

На горната графика е показана приблизителна средна годишна температура за региона на Якимово. Прекъснатата синя линия е линейната тенденция на климатичните промени, която показва, че в Якимово става все по-топло.

В долната част на графиката са показани т.нар. ивици на затопляне. Всяка цветна ивица представлява средната температура за една година - синята е за по-студени, а червената - за по-топли години.

В допълнение, скорошна оценка на риска от свързани с климатичните промени природни бедствия, извършена в рамките на проекта FP7 ENHANCE, показва, че Европа може да бъде изправена пред непрекъснато нарастване на свързаните с климата опасности. Резултатите, които се базират на набор от симулации на регионални климатични модели за три прогнозни периода (2020 г., 2050 г., 2080 г.), обхващат седем опасности, свързани с климата: топли вълни, студени вълни, суши, горски пожари, речни

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

наводнения, крайбрежни наводнения и бури. Според направената оценка в доклад на Европейската агенция по околна среда (EEA Report № 1/2017 Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016: An indicator-based report), до 2080 г. огромни райони в редица европейски страни, сред които и България, ще бъдат обект на увеличаване на вероятността от възникване на опасност от най-малко 20% при три или дори четири от разгледаните седем опасности.

Нанесените щети са показател, че обществото все още не е достатъчно защитено и подготвено да се противопостави на подобни рискове. В този смисъл, вкл. и съгласно Доклад за България за 2019 г., фокусът е върху изграждането на цялостна система за справяне с риска от бедствия, ориентирана по-скоро към превенцията и предотвратяването на тези рискове. Повишената честота на екстремните климатични явления засяга социално-икономическите и природните системи. Оценяването на икономическите разходи от изменението на климата е предизвикателство за отделните сектори, като проучванията показват, че тези разходи могат да бъдат високи дори при незначителни изменения. Ключов хоризонтален проблем за всички сектори е уязвимостта към екстремни метеорологични явления и необходимостта от развиване на устойчивост и готовност чрез цялостно управление и предотвратяване на риска от бедствия.

В изпълнение на ангажиментите по РДВ и Директива 2007/60/ЕО, България прилага дългосрочно планиране за намаляване на риска от наводнения, като е разработила ПУРН за четирите района на басейново управление.

Община Якимово попада в административния обхват на Басейнова дирекция Дунавски район. Съгласно данни от Предварителната оценка на риска от наводнения на Дунавски район за басейново управление (2022-2027), на територията на община Якимово не са регистрирани наводнения в периода 2011-2019 г.

По данни от анализа, извършен в рамките на ПОРН 2020 г. община Якимово не попада в район с риск от наводнения.

Анализът, който е направен, е на базата на обхвата на 100 годишната вълна, изчислена в резултата от проект „Карти на районите под заплаха и на районите с риск от наводнения“ от предходния цикъл на прилагане на ДН, минали наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. и експертна оценка.

Движението на земни маси остава предизвикателство и адресирането му е цел през 2021-2027 г. В сравнение с фокуса през 2014-2020 г. върху укрепването на свлачища на общинска територия, дейностите през 2021-2027 г. са насочени към различни типове движение на земни маси. Сред основните цели са осигуряването на отдалечен мониторинг на тези процеси и изпълнението на последващи действия на място, вкл. по продължение

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

на пътната мрежа, където такива рискове представляват заплаха за населението (вкл. от гледна точка безопасност на движението по пътищата), като това ще допринесе за защитата на живота и здравето на населението, както и на околната среда по отношение на защитата на биоразнообразието.

Разширеният спектър природни бедствия в страната предполага осигуряването на подкрепа за мерки, насочени към ранно предупреждение и наблюдение, допълнително укрепване на капацитета за прогнозиране и подготовка за реакция (вкл. при земетресения) чрез инвестиции за осигуряване на Единната спасителна система (ЕСС) и разширяване обхвата на Системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението. ЕСС включва всички институции, власти и организации (министерства и агенции, общини, фирми, спешни центрове, организации с нестопанска цел, доброволчески организации), отговорни за превенцията и реакцията в случай на природни бедствия, както и за защитата на човешкия живот и здраве. Мерки за повишаване на обществената информираност и осигуряването на тренировъчни обучения за населението са приоритетни за подкрепа по програмата.

Свлачището е процес, при който се нарушава устойчивостта на големи земни маси и се създават предпоставки за придвижването им. Свлачищните процеси нямат внезапен характер и е възможно да бъдат регулирани с технически средства (укрепителни работи – изграждане на подпорни стени, заскаляване на участъци, изграждане на дренажни системи с цел понижаване нивото на подпочвените води и др.).

На територията на община Якимово са регистрирани 6 свлачища, всички са в землището на с. Якимово.

Таблица 1. Регистрирани свлачища на територията на община Якимово

Свлачище	Местоположение	Дата на регистрация	Тип на терена
MON38.87299.01	с. Якимово, югозападни покрайнини	19.08.1983	Речен склон
MON38.87299.02	с. Якимово, над стр. кв. 137	19.07.1984	Речен склон
MON38.87299.03	с. Якимово, над стр. кв. 137	19.07.1984	Речен склон
MON38.87299.04	с. Якимово, южна част, над стр. кв. 117 и 120	19.07.1984	Речен склон
MON38.87299.05	с. Якимово, северни покрайнини	20.07.1984	Морски брегови склон
MON38.87299.06	с. Якимово, над стр. кв. 137	11.04.1988	Речен склон

Източник: <http://gz-pleven.mrrb.government.bg/>

1.1.6. Население и населени места в общината

Населението на община Якимово, съгласно справка в раздел „Демографска и социална статистика“ на официалния интернет сайт на НСИ, към 31.12.2020 г. е 3 879 жители.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Населените места в общината са общо 4, което е много по-малко спрямо средния за страна брой населени места/община от 19 селища. Гъстотата на населението към 2020 г. е 17,6 души/м², което е по-ниско от средното за областта.

Таблица 2. Население в община Якимово по населени места към 31.12.2020 г.

Населени места	Население
Долно Церовене	700
Дългоделци	780
Комошица	806
Якимово	1 593
Общо население	3 879

Източник: НСИ

Населението в общината по време на предходното преброяване през 2011 г. е било 4 252 души или за периода от 9 години е отчетено намаление на населението с минус 8,8%.

Таблица 3. Население в община Якимово за периода 2011-2020 г.

Година	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Население	4 252	4 248	4 220	4 171	4 176	4 101	3 975	3 841	3 869	3 879

Източник: НСИ

Таблица 4. Разпределение на населението по тип селища

Разпределение на населението по тип селища	До 3 000 души	От 3-25000 души	От 25000-50000 души	Над 50000 души
Селища в община Якимово	4	0	0	0

Източник: НСИ

Няма регистрирани курорти от национално значение на територията на община Якимово.

1.2. ВЪЗДУХ

Качеството на атмосферния въздух се наблюдава от Регионална лаборатория, която извършва периодичен емисионен контрол. В община Якимово няма пунктове за постоянен мониторинг на атмосферните замърсители. Наблюдаваните показатели за качеството на атмосферния въздух са: серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, озон, въглероден оксид, оловни аерозоли, общ прах и сероводород, амоняк, метанови въглеводороди, неметанови въглеводороди.

На територията на община Якимово няма разположена станция за измерване качеството на въздуха, нито пък са извършвани измервания с мобилна такава.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Поради липсващи замърсители като промишлени предприятия, натоварени транспортно-комуникационни артерии и пр., въздухът е чист. Общината попада в район, в който нивата на един или няколко замърсители не превишават долните оценъчни прагове.

Като замърсители на въздух могат да се посочат домашните печки на твърдо гориво, които са разположени в почти всяко домакинство. Това е отбелязано и в направеното анкетно проучване.

Още един потенциален замърсител на атмосферния въздух са автомобилите. В общината са регистрирани следните МПС:

- Мотоциклет - 20 броя;
- Лек автомобил – 1 200 бр.;
- Товарен автомобил – 19 бр.;
- Влекач – седлови – 4 бр.;
- Трактор с регистр. пред КАТ – 23 бр.;
- Автобус – 6 бр.;
- Товарен автомобил до 3,5 т – 76 бр.;
- Мотопед до 50 куб. – 43 бр.;
- Товарно ремарке за лек автомобил – 22 бр.;
- Превозно средство по чл. 55, ал. 8 от ЗМДТ – 7 бр.;
- Ремарке / полуремарке – 36 бр.;
- Къмпинг ремарке за лек автомобил – 5 бр.

1.3. ВОДИ

1.3.1 Повърхностни води

Основната водна артерия от повърхностно течащите води са р. Цибрица и нейния приток р. Душилница. Река Цибрица протича през землищата на селата Долно Церовене, Дългоделци и Якимово. Водният средногодишен отток на реката при устието ѝ е 2 м³/сек. Пълноводието ѝ през пролетно-летния сезон е потенциална опасност от наводнения. Ляв приток на р. Цибрица в северната част на общината е р. Душилница. Тя протича през с. Комощица. Захранва водите на микроязовир „Вълков връх“. През землищата на селата Долно Церовене и Дългоделци протичат малките притоци на река Цибрица – малките реки Турловица и Козаревец. С водите от тези малки реки се подхранват двата микроязовира „Козаревец“ и „Долно Церовене“ („Пътна варианта“). Освен за напояване, съществуващите микроязовири се използват и за риболов.

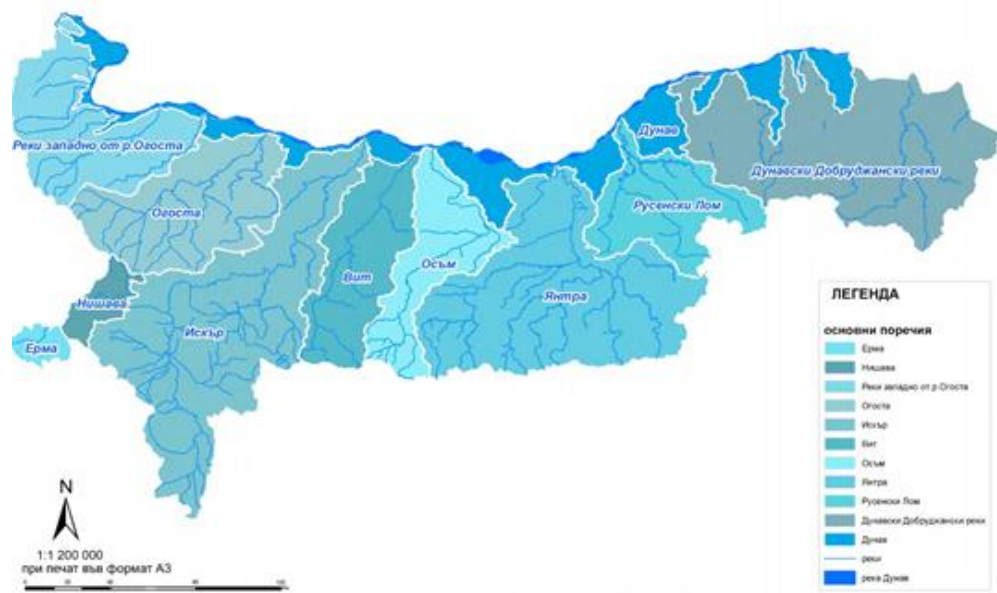
Общата площ на водните площи на територията на община Якимово по данни на ОУП е 208,18 ха, което е 0,94% от общата площ на общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Фигура 10. Основни поречия в района на БД „Дунавски район“

Източник: БДДР

На територията на община Якимово, водните тела са от речен тип - R7 (големи дунавски притоци) и R8 (средни и малки дунавски реки). Определянето на типовете се извършва в зависимост от задължителни фактори (надморска височина, геология, размер, географска ширина и дължина) и незадължителни фактори (състав на субстрата, температурен диапазон на водата и др.).

Територията на община Якимово попада в границите на следните водни тела:

Таблица 5. Повърхностни водни тела на територията на община Якимово

Код	Поречие	Географско описание на повърхностното водно тяло	Тип
BG1OG307R1013	Огоста	р. Огоста от вливане на р. Рибене при Бели брод до вливане на р. Скът при Сараево	R7
BG1OG307R1313	Огоста	р. Огоста от вливане на р. Ботуня при Бойчиновци до вливане на р. Рибене при Бели брод	R7
BG1WO800R1016	Западно от Огоста	р. Цибрица от извор до устие, вкл. приток - р. Цибър	R8

Източник: БДДР

На територията на община Якимово има шест язовира, които са:

- Язовир „Вълков връх“ (обем – 300 000 м³ и площ – 219 342 дка);
- Язовир „Илиевското“ (обем – 70 000 м³ и площ – 117 741 дка);
- Язовир „Козоровец“ (обем – 230 000 м³ и площ – 76 673 дка);

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Язовир „Божоровец“ (обем – 280 000 м³ и площ – 86 383 дка);
- Язовир „Пътна варианта“ (обем – 734 000 м³ и площ – 266 039 дка);
- Язовир „ДПЖС“.

Състояние на повърхностни води

Оценката на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела се извършва по класификационна система за биологични и физико-химични елементи за качество, и стандарти за качество на околната среда за химични елементи и специфични замърсители, включени в Наредба № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води.

Екологичното състояние на повърхностните водни тела се оценява в пет класа: отлично, добро, умерено, лошо и много лошо.

В следващата таблица са дадени резултатите от оценката на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела на територията на община Якимово по речни басейни.

Таблица 6. Екологично състояние на повърхностните водни тела в община Якимово

Код на повърхностното водно тяло	Поречие	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние
BG1OG307R1013	Огоста	добро	неизвестно
BG1OG307R1313	Огоста	добро	добро
BG1WO800R1016	Западно от Огоста	Умерено; Показатели с отклонения от СКОС - N-NO ₃ , N-total, МЗБ, ФБ, Риби	добро

Източник: БДДР

Анализът на качеството на повърхностните води в Дунавски район за басейново управление (ДРБУ) отразява състоянието на водните тела въз основа оценката за състоянието на отделните елементи за качество към 2019 г. Оценката за състоянието, изготвена от Басейнова дирекция „Дунавски район“ (БДДР) е на база резултатите от изпълнения през последните две години мониторинг (2018 и 2019 г.) на хидробиологични и физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества.

- Р. Огоста от вливане на р. Рибене при Бели брод до вливане на р. Скът при Сараево, водно тяло BG1OG307R1013

При анализа на специфични замърсители се наблюдават измерени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние по показател арсен. Приложена е „Методология за начина на ползване на определените фоновы концентрации при оценка на екологичното и химично състояние на повърхностни водни“. В този случай при

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

отчитане на фоновите концентрации използвайки методологията, СГС на концентрацията на арсен, отговаря на изискванията на Наредба Н-4 и оценката е добра по специфични замърсители.

При анализа на приоритетни вещества никое от тях не надвишава изискванията на СКОС за добро състояние.

Резултатите от мониторирания БЕК макрозообентос през 2018 г. отчитат отлично състояние.

- *Р. Огоста от вливане на р. Ботуня при Бойчиновци до вливане на р. Рибене при Бели брод, водно тяло BG1OG307R1313*

От анализа по физикохимичните показатели е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за добро състояние спрямо Наредба Н-4.

През 2019 г. при анализа на специфичните замърсители се наблюдават измерени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние по показател арсен. След прилагане на методиката за отчитане на фоновите стойности измерената СГС е гранична със СКОС за добро състояние.

При анализа на приоритетни вещества никое от тях не надвишава изискванията на СКОС за добро състояние.

Резултатите от проведения хидробиологичен мониторинг на БЕК макрозообентос през 2018 г. показват отлично състояние.

- *Р. Цибрица – водно тяло BG1WO800R1016*

От анализ на данните по физикохимичните показатели за качество при мониторингов пункт BG1WO00811MS010 с име р. Цибрица при с. Долни Цибър водите на реката отговарят на изискванията за умерено състояние. От анализа на специфичните замърсители са измерени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние показва показателя алуминий. Изчислената средногодишната стойност (СГС) на показателя алуминий във водното тяло е измерена еднократно и надвишава изискванията на СКОС за добро състояние.

Анализа на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото на реката е добро.

Водното тяло се оценява в добро състояние, въз основа на данните от изследваните през 2019 г. БЕК макрозообентос и макрофити.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Риск от наводнения

Наводненията са природно явление, което не може да бъде предотвратено. Вероятността за тяхната поява и степента на пораженията им зависят от редица фактори, познаването и управлението на които позволява да се въздейства върху общите негативни последици от наводненията.

Оценката и управлението на риска от наводнения е предмет на Директива 2007/60 на ЕС, позната още като Европейска Директива за наводненията, която е в сила от 26.11.2007 г. и е транспонирана в националното законодателство с изменението на Закона за водите през м. август 2010 г. В БДДР се разработва План за управление на риска от наводнение. Определени са окончателните райони със значителен потенциален риск за Дунавски район.

По данни от БДДР с. Якимово не е определено като РЗПРН с риск от наводнение по чл. 146г от Закона за водите.

В ПОРН, за РЗПРН – в община Якимово няма регистрирани значителни минали наводнения за периода 2011-2019 г.

1.3.2. Подземни води

В обхвата на община Якимово попадат по-долу описаните пет подземни водни тела.

Подземно водно тяло с код **BG1G0000QAL014** - Порови води в Кватернера - р. Цибрица. Типа на ПВТ е: безнапорен. Характеристика на покриващите ПВТ пластове в зоната на подхранване: песъчливо-глинести отложения. Общата площ на ПВТ е: 63 км².

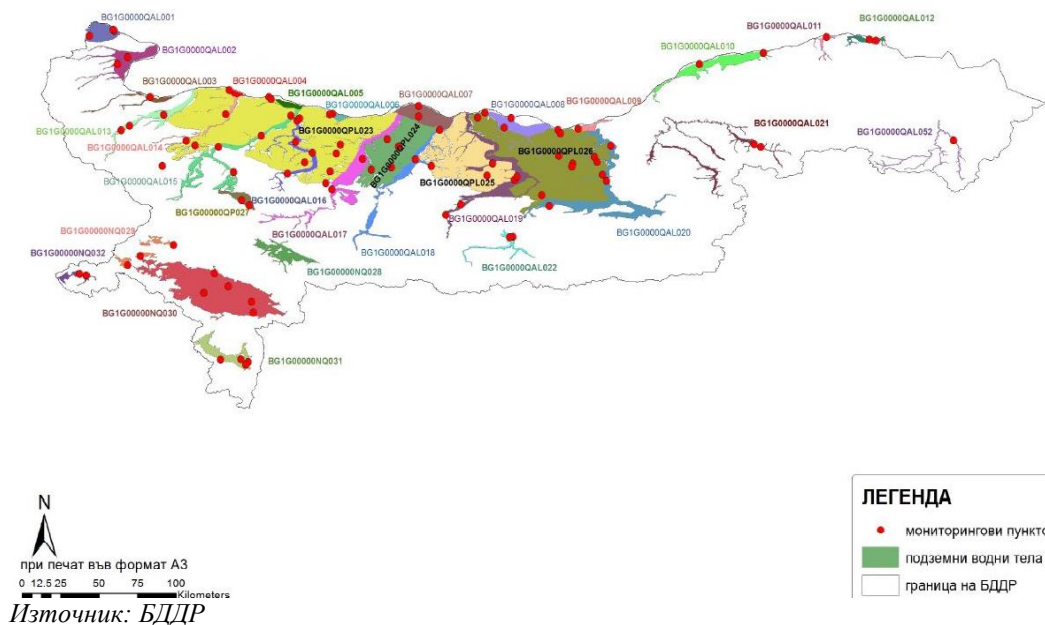
Подземно водно тяло с код **BG1G0000QPL023** - Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър. Типа на ПВТ е: безнапорен. Характеристика на покриващите ПВТ пластове в зоната на подхранване: льосови отложения. Общата площ на ПВТ е: 2 890 км².

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

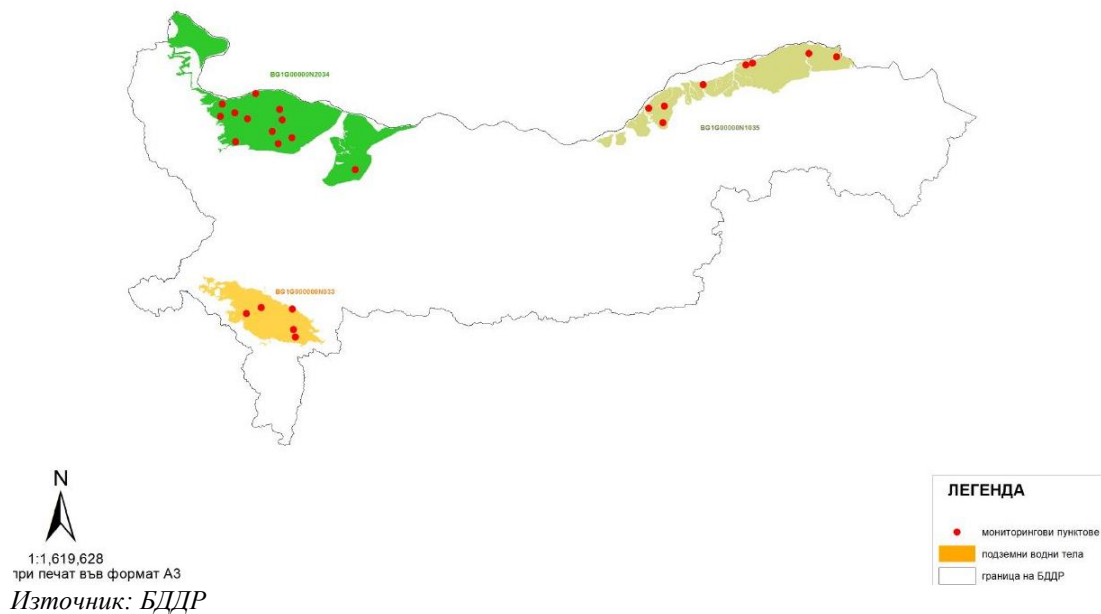

Фигура 11. Подземни води Слой 1 – Неоген - Кватернер

Подземно водно тяло с код **BG1G00000N2034** - Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия

Фигура 12. Подземни води Слой 2 - Неоген

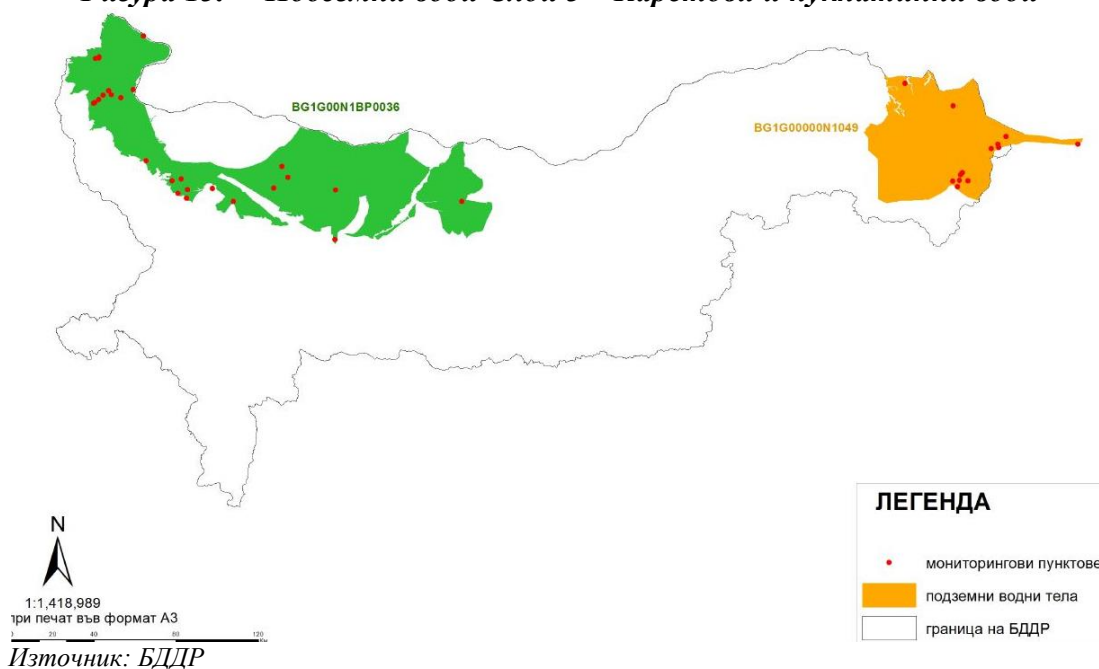

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Подземно водно тяло с код **BG1G00N1BP0036** - Карстови води в Ломско-Плевенската депресия

Фигура 13. Подземни води Слой 3 – Карстови и пукнатинни води

В следващата таблица е направена оценка на химичното и количествено състояние на подземните водни тела, които се намират на територията на община Якимово.

Подземните водни тела са в добро химично и добро количествено състояние.

Таблица 7. Химично състояние на подземните водни тела

Код	Наименование	Химично състояние	Количествено състояние
BG1G0000QAL014	Порови води в Кватернера - р. Цибрица	добро	добро
BG1G0000QPL023	Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър	добро	добро
BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия	добро	лошо - показател с отклонение от СКОС NO3
BG1G00N1BP0036	Карстови води в Ломско-Плевенската депресия	добро	добро

Източник: БДДР

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.3.3. Зони за защита на водите

Зоните за защита на водите са регламентирани в чл. 119а, ал. 1, т. 1 – 5 от Закона за водите и се определят и актуализират на всеки шест години с Плана за управление на речните басейни (ПУРБ).

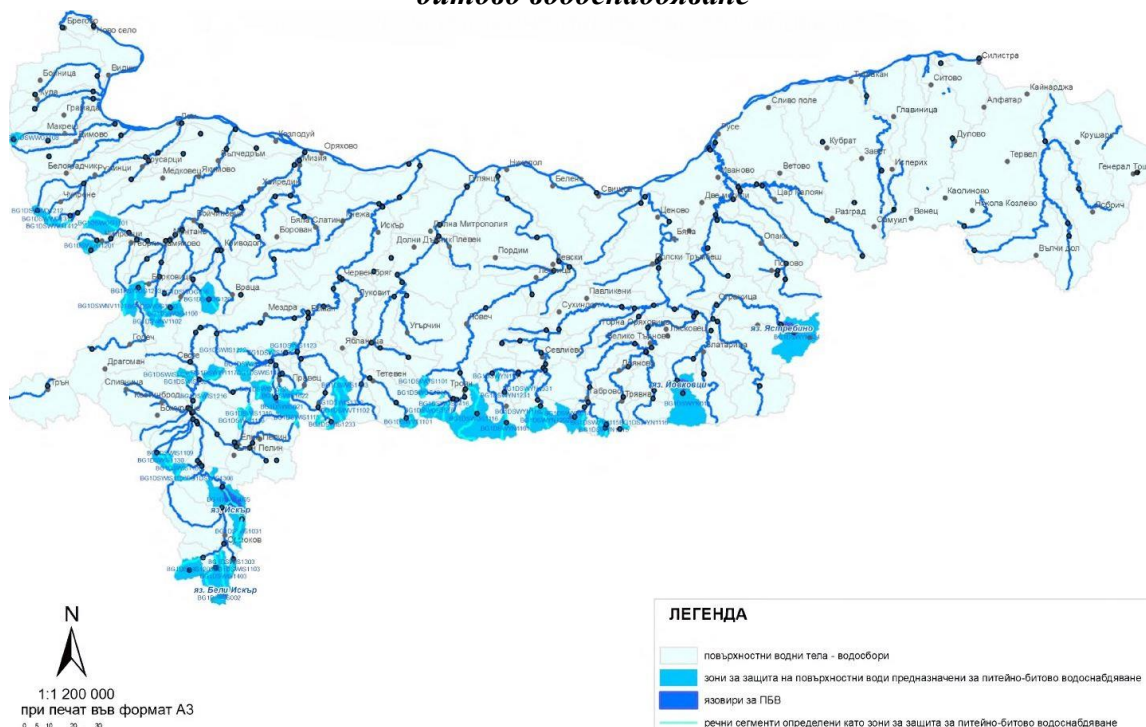
Зони за защита на питейните води са териториите, които са определени за защита на водните тела, от които се добива вода за питейно-битови нужди, включително санитарно-охранителните зони, учредени около водохващанията за добив на питейна вода.

Зони за защита на водите, съгласно чл.119 а, ал.1, т.1 от ЗВ

Зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

На територията на община Якимово няма повърхностни водни тела, обявени за зона за защита на питейните води от повърхностни водни тела, съгласно чл 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите.

Фигура 14. Зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Зони за защита на подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

Всички подземни водни тела са определени като зони за защита на подземните води за питейно-битово водоснабдяване. За зоните за защита на питейните води екологичната цел е: „намаляване на необходимостта от пречистване на водите преди тяхното използване и осигуряване на проектното количество във водоземните съоръжения.“

В ПУРБ 2016-2021 за зони за защита на подземните води за питейно-битово водоснабдяване са заложили следните мерки за опазване: прилагане на правилата за добра земеделска практика за водни тела, определени като зони за защита на водите, предназначени за питейно водоснабдяване в райони в които е установен риск от замърсяване с нитрати.

На територията на община Якимово попадат три подземни водни тела, които са защитени.

Таблица 8. Регистър на зоните за защита на подземни води в община Якимово

Код на зона	Код на подземно водно тяло	Име на подземно водно тяло
BG1DGW0000QAL014	BG1G0000QPL023	Порови води в Кватернера - между реките Лом Искър
BG1DGW0000QAL015	BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия
BG1DGW0000QAL016	BG1G00N1BP0036	Карстови води в Ломско-Плевенската депресия

Източник: ПУРБ на ДР 2016-2021 г.

Санитарно-охранителни зони (СОЗ)

Учредените санитарно-охранителни зони на територията на община Якимово от БД „Дунавски район“ за водоизточници за питейно и битово водоснабдяване от повърхностни и подземни водни тела на територията на БДДР-Плевен са представени по-надолу в текста.

На територията община Якимово има 1 бр. СОЗ, определена в съответствие с изискванията на Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди – около ТК1 – ВиК Монтана – Якимово на „ВиК“ ООД, гр. Монтана, определена със Заповед № СОЗ-248/10.03.2010 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Санитарно-охранителна зона – пояс I

Пояс I съставлява четириъгълна фигура, с обща площ 5 729 м².

В пояс I на санитарно охранителната зона се забранява:

- Всички дейности, с изключение на дейностите, свързани с добива на подземна вода, поддръжката на водоземните съоръжения и експлоатацията на охранителната зона;
- Средногодишният добив на подземна вода в количества по-големи от утвърдените експлоатационни ресурси;
- Достъп на лица, с изключение на лицата, свързани с експлоатацията на водоземните съоръжения и на охранителната зона, както и на представители на контролните органи.

Санитарно-охранителна зона – пояс II

Пояс II съставлява четириъгълна фигура, с площ 30,701 дка.

В пояс II на санитарно-охранителната зона се забранява:

- Пряко отвеждане на води, съдържащи опасни и вредни вещества, в подземните води;
- Дейности, нарушаващи целостта на водонепропускливия пласт над подземния воден обект;
- Добив на подземни богатства.

В пояс II на санитарно-охранителната зона се ограничава:

- Изграждане на геоложки, хидрогеоложки и инженерно-геоложки проучвателни съоръжения, в това число и водоземни съоръжения за подземни води в подземния воден обект.

Санитарно-охранителна зона – пояс III

Пояс III съставлява многоъгълна фигура, с площ 108,283 дка.

В пояс III на санитарно-охранителната зона се забранява:

- Пряко отвеждане на води, съдържащи опасни и вредни вещества в подземните води.

В пояс III на санитарно-охранителната зона се ограничава:

- Дейности, нарушаващи водонепропускливия пласт над подземния воден обект.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

В пояс III на санитарно-охранителната зона се ограничава при доказана необходимост:

- Добив на подземни богатства;
- Изграждане на геоложки, хидрогеоложки и инженерно-геоложки проучвателни съоръжения, в това число и водовземни съоръжения за подземни води в подземния воден обект.

Фигура 15. Санитарно охранителна зона тръбен кладенец „ТК-1-Якимово“

Източник: БДР

Зони за отдих, водни спортове и/или за къпане

На територията на община Якимово няма обявени зони за отдих и водни спортове.

Зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми

На територията на община Якимово няма определени зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми.

Уязвими зони

Община Якимово не попада в уязвима зона, съгласно Заповед №РД – 146/25.02.2015 г. на Министъра на ОСВ за определяне на водите, които са замърсени с нитрати от земеделски източници и уязвими зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници.

„Уязвими зони“ са области с определена почвено-геоморфоложка характеристика в близост до водни обекти, при които земеделската дейност води до риск за замърсяване на водите с нитрати. Те обхващат почти всички земи от низинния, равнинно-хълмистия и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

нископланинския пояс и в сравнение с другите европейски държави заемат значителна част от територията на страната.

Територията на община Якимово попада в нитратно уязвима зона.

Фигура 16. Зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи – нитратно уязвими зони

Източник: БДЦР

Таблица 9. Подземни водни тела на територията на община Якимово, попадащи в уязвими зони

Код ПВТ	Наименование на ПВТ
BG1G0000QAL014	Порови води в Кватернера - р. Цибрица
BG1G0000QPL023	Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър
BG1G00000N2034	Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия
BG1G00N1BP0036	Карстови води в Ломско-Плевенската депресия

Източник: БДЦР

Защитени територии и зони, обявени за опазване на водозависими местообитания и биологични видове

На територията на община Якимово няма учредени зони, за опазване на стопански значими водни биологични видове.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

На територията на община Якимово се намира част от защитена зона „Цибрица“, която попада в Натура 2000 като защитена територия за местообитанията. Защитена зона BG0000509 „Цибрица“ е одобрена с Решение №122/032.03.2007 г. на Министерски съвет (ДВ, бр. 21/2007 г.) за приемане на списък за защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

1.3.4. Минерални води - местонахождение, характеристики, дебит, използване, потенциал

В землището на с. Дългоделци (ПИ 077016) чрез сондаж е открита минерална вода с температура на водата 87° С. Тя е силно минерализирана. Дебитът е 7,5 л/сек., напор + 14 атм. В момента минералните води не се използват. Сондажът е запечатан. На територията на общината има още едно находище на минерална вода (ПИ 129015 в землището на с. Якимово), което също не се използва.

1.3.5. Източници на замърсяване за повърхностни и подземни води - на територията на общината и извън територията на общината

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми са земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води. Състоянието на водните тела се определя в зависимост от следните категории значими натоварвания:

- Значими точкови източници на замърсяване на повърхностните води;
- Значими дифузни източници на замърсяване на повърхностните води;
- Значими водовземания от повърхностните води;
- Други въздействия върху повърхностните води - морфологични изменения и регулиране на оттока.

Точкови източници: към първата група принадлежат тези обекти, заустващи отпадъчни води директно в повърхностни водни обекти.

Дифузни източници на замърсяване: населени места, без изградена канализационна система и интензивно земеделие.

Морфологични изменения: водят до проблеми възникнали в резултат на водочерпения за питайно-битови, промишление, селскостопански, хидроенергийни и др. цели.

Регулиране на оттока: тези проблеми възникват в следствие изграждане на хидроенергийни съоръжения (МВЕЦ).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Въздействия, свързани с хидроморфологични промени значително се отразяват върху водните организми. Особено силно е въздействието на напречни строителни съоръжения, тъй като се прекъсва проходимостта за онези водни организми, които не са в състояние да преодолеят тези прегради. Прекъсването на естествената дължина на реките, физически изменения на коритото, развитие на инфраструктурата (пътища, мостове), инженерни дейности, земекопни работи са важни и съществени въздействия, които влияят върху натоварването с вредни и биогенни вещества. Често те отнемат на водните организми тяхната жизнената среда и достъпа до хранителни вещества, а с това и възможността им за оцеляване.

Основен замърсител на водни обекти на територията на община Якимово е липсата на изградена канализационна мрежа. Нейната липса води до отвеждане на отпадъчните води в земните пластове или заустват в прилежащи отводнителни канали, дерета и реки. В много от селищата отпадъчните води се отвеждат и в попивни ями.

1.3.6. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места

На територията на община Якимово няма изградена канализационна мрежа. Единственият изграден канал минава през центъра на с. Якимово, перпендикулярно на главната улица, и се зауства в реката. Неговата функция е да отвежда отпадните води от прилежащите имоти.

1.3.7. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за отпадни води (ПСОВ).

На национално ниво основното предизвикателство, породено от демографските тенденции, е как да се планира отвеждането и пречистването на отпадъчните води в малките населени места, с разпръснато население, и особено в онези населени места, в които се очаква спад на населението и стопанската дейност през следващите десетилетия, какъвто е случаят с община Якимово. Според изискванията на Директивата за пречистването на градските отпадъчни води, за агломерации, които към момента наброяват повече от 2 000 е.ж., трябва да се осигури отвеждане и пречистване на отпадъчните води, независимо от демографските прогнози. Този казус все още няма представено решение на национално ниво.

1.3.8. Водоснабдяване на населените места - количествени и качествени характеристики

Населението в община Якимово е водоснабдено на 100%.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Водоснабдяването на с. Долно Церовене и с. Дългоделци се извършва от резервоар, разположен североизточно от с. Безденица (попада извън границите на община Якимово). До там водата се припомпва от кладенци, находящи се непосредствено до южната землищна граница на с. Долно Церовене. От резервоара, посредством етернитова тръба Ф200, водата се отвежда директно до с. Долно Церовене, откъдето успоредно на пътя (III-818) от северната му страна се довежда до с. Дългоделци.

С. Якимово се водоснабдява от кладенец, разположен южно от селото, и от друг кладенец, разположен между Якимово 2 и 3, откъдето водата се отвежда до резервоар, разположен южно от Якимово 2.

Якимово 1 и западната част на Якимово 2 не са водоснабдени и черпят вода от индивидуални кладенци.

Село Комошица е водоснабдена от тръбен кладенец, разположен северозападно от селото, откъдето водата се изпомпва до водонапорна кула и разпределя по водопроводната мрежа на селото по гравитачен способ.

Стопанисването и поддръжката на водоснабдителна система в община Якимово се осъществява от „ВиК“ ООД гр. Монтана.

Таблица 10. Източници на питейно-битово водоснабдяване за община Якимово

Име на водовземното съоръжение	Населено място	Код на подземно водно тяло	Разрешително №
ТК 2 - ВиК Монтана - Долно Церовене	Долно Церовене	BG1G00000N2034	11510491/06.04.2010г.
ШК - ВиК Монтана - Долно Церовене	Долно Церовене	BG1G00000N2034	11510491/06.04.2010г.
ТК 3 - ВиК Монтана - Долно Церовене	Долно Церовене	BG1G00000N2034	11510491/06.04.2010г.
Др. Орешака - ВиК Монтана - Якимово	Якимово	BG1G00000N2034	**
ТК - ВиК Монтана - Якимово	Якимово	BG1G00000N2034	11510394/26.09.09г.
ТК - ВиК Монтана - Комошица	Комошица	BG1G00000N2034	226/29.03.2001г.*

Източник: БДДР

Водопреносната мрежа е стара и загубите на вода по водопреносната мрежа надхвърлят 50%.

1.4. ОТПАДЪЦИ

Към момента се разработва и Програма за управление на отпадъците на община Якимово за периода 2021-2028 г. ПУО е неразделна част от ПООС на общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Всички мерки, заложили по фактора, са съгласно Програма за управление на отпадъците на община Якимово за периода 2021-2028 г., представена в приложение към настоящия документ.

1.4.1. Генерирани отпадъци по видове и източници - битови, опасни, строителни, производствени

Битови отпадъци

Количество генерирани битови отпадъци в община Якимово

Общото количество на образуваните смесени битови отпадъци на територията на община Якимово се увеличи до 2018 г., последвано от спад през 2019 г. и 2020 г. През 2018 г. количеството отпадъци, което е събрано е 1 776,81 т.

Количествата отпадъци все още се задържат високи през 2020 г. – 921,5 т., което е с 38,5 % повече спрямо 2014 г.

Таблица 11. Генерирани годишни количества смесени битови отпадъци за периода 2014-2020 г.

Година	Смесен битов отпадък (тон)
2014	665,44
2015	666,64
2016	791,11
2017	873,26
2018	1 776,81
2019	948,68
2020	921,5

Източник: Община Якимово

Община Якимово има сключен договор с Булекопак АД от 16.11.2018 г. за събиране, извозване и рециклиране на битови отпадъци от хартия, стъкло, пластмаса и метал. Фирмата е предоставила 15 контейнера тип „Иглу“ с обем 1500 л (жълти за хартия, пластмаса и метал) и 15 бр. тип „Иглу“ с обем 1700 л (зелени за стъкло). Контейнерите са разпределени по населени места в общината в зависимост от големината на населеното място и жителите му.

Разделно събраните отпадъци от опаковки в община Якимово през 2019 г. са както следва:

- 150101 Харти и картон – 0,220 т.;
- 150102 Пластмаса – 0,353 т.;
- 150104 Метал – 0,002 т.;
- 150107 Стъкло – 0,0 т.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Състав на генерираните битови отпадъци в община Якимово

**Таблица 12. Морфологичен състав на генерираните битови отпадъци – смесени и
разделно събрани – средно за общината за 2019 г.**

Вид отпадъци	Морфологичен състав	Смесени битови отпадъци		Разделно събрани фракции	Общо	
		среден %	т/год		т/год	%
Органични (биоразградими)	Хранителни	9,04%	78,96	0	78,96	5,52%
	Хартия и картон	4,06%	35,49	0	35,49	2,48%
	Пластмаса	7,62%	66,55	0	66,55	4,65%
	Текстил	3,85%	33,6	0	33,6	2,35%
	Гума	0,48%	4,23	0	4,23	0,30%
	Кожа	1,05%	9,13	0	9,13	0,64%
	Градински	9,57%	83,6	558	641,6	44,83%
	Дървесни	1,17%	10,22	0	10,22	0,71%
Неорганични	Стъкло	2,67%	23,32	0	23,32	1,63%
	Метали	4,22%	36,86	0	36,86	2,58%
	Инертни - едри	0,00%	0	0	0	0,00%
Опасни	Опасни	1,76%	15,35	0	15,35	1,07%
Други	Други - неопределими	4,33%	37,77	0	37,77	2,64%
Ситна фракция	Ситна фракция < 4 см	50,18%	438,18	0	438,18	30,61%
Общо:			100,00%	873,26	558	1 431,26

Източник: Обобщен финален доклад по проект „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“, Изпълнител: „ЕКО-Морфология България“ ДЗЗД, Възложител: ПУДООС, 2019 г.

Опасни отпадъци

Поради липса на данни за генерираните опасни отпадъци за територията на община Якимово не могат да бъдат направени коректни изводи.

Строителни отпадъци

В ИАОС липсват данни за количествата генерирани строителни отпадъци за територията на община Якимово. По тази причина не е коректно да бъдат формулирани изводи.

С решение № 396 от Протокол № 41/18.07.2014 г. на ОбС Якимово е определена площадка за събиране и съхраняване на строителни отпадъци в землището на община Якимово, а именно поземлен имот с кадастрален № 87299.235.24.

Производствени отпадъци

За територията на община Якимово ИАОС не разполага с данни за образуваните производствени отпадъци за периода 2014-2018 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Утайки от пречистване на отпадъчните води

На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за отпадни води.

Изводи:

- Общото количество на образуваните битови отпадъци се повишава до 2018 г. В следващите две години се наблюдава намаляване. Отпадъците през 2020 г. са 921,5 т., което е с 38,5% повече спрямо 2014 г.;
- Същата тенденция се проследява и при количествата образувани битови отпадъци на човек от населението;
- През 2018 г. са образувани 463 кг/ж/година, а през 2020 г. – 238 кг/ж/година, което е значително под средната стойност за страната (407 кг/жител/година);
- В сравнителен план община Якимово е над средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население между 3 000 – 25 000 - жители – 346 кг/жител/година;
- Основен източник на битовите отпадъци са домакинствата;
- Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците, е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци. През 2020 г. 89,5% от битовите отпадъци се депонират;
- Делът на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци за територията на община Якимово е 100%.

1.4.2. Начини на третиране на различните видове отпадъци и съоръжения

Системата за организирано сметосъбиране на територията на община Якимово обхваща всички десет населени места. Услугите, които се поддържат са: събиране и транспортиране на битовите отпадъци; третиране на битовите отпадъци в депо; поддържане чистотата на териториите за обществено ползване.

Сметосъбирането и сметоизвозването на битови отпадъци е организирано чрез сключен договор с фирма.

През 2010 г. е изградена и въведена в експлоатация Регионално депо за неопасни отпадъци, което включва 4 клетки с максимален капацитет 911 400 т.

- Клетка 1;
- Клетка 2;
- Клетка 3;
- Клетка 4;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Сепарираща инсталация;
- Компостираща инсталация.

Три от четирите клетки, които са част от депото, са напълно завършени, а четвъртата е само профилирана (към 2020 г.) Предстои изготвяне на работен проект за изграждането на четвърта клетка.

На депото се приемат само отпадъци, които са включени в списъка на видовете отпадъци, разрешени за депониране на депото в съответствие с условията в комплексното разрешително по чл. 17, ал. 1 от ЗООС.

Цялата информация се записва и съхранява в системата за регистриране на данни – софтуерна система свързана с кантара.

Насочването за разтоварване на сметовозните коли се извършва стриктно според указанията на технологията, като се осъществява контрол на разтоварените отпадъци, след което сметовозните коли задължително след напускане на участъка за разтоварване преминават през автомивката за измиване на колелата на колите. Два пъти месечно обратната вода от резервоара се изпомпва към смесената канализация в стопанския двор и се отвежда към ЛПСОВ.

Технологията на депониране на отпадъците включва:

- Разтоварване на отпадъците в клетката;
- Разстилане с булдозер;
- Уплътняване с компактор;
- Запръстяване.

Отделните клетки на депото се експлоатират последователно, като при достигане на ниво на отпадъците в Клетка 1 до кота корона междинна дига започва едновременно запълване на Клетки 1 и 2. Депонирането на отпадъците продължава до оформяне на крайното запълване на двете клетки и оформяне на временен откос 1:3 към клетка 3. Същият откос временно се запръстява с почвени материали с дебелина 0,50 м.

През 2016 г. започна дейността на депониране на неопасни отпадъци в Клетка 3. През 2017 г., 2018 г., 2019 г и 2020 г. депонирането на неопасни отпадъци е в Клетка 3.

Изградена е сепарираща инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци чрез отделяне на рециклируеми материали и материали за оползотворяване чрез изгаряне.

Изградена е компостираща инсталация за разделно събрани зелени и/или биоразградими битови отпадъци.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Задължения на кмета по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО – общината не отговаря на критерия за броя на населението (по-голямо от 10 000 жители в населено място) и не е задължена да осигури площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др.

1.5. ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

1.5.1. Видове почви в община Якимово

Районът на община Якимово попада в западната част на Мизийската платформа, в обхвата на Ломската депресия. Геоложкият строеж е представен от кватернер и неоген. Алувиални образувания (aQh) изграждат висока и ниска тераси на р. Цибрица. Представени са от чакъли, пясъци и глини. Мощността им варира от 2 до 8 м.

Преобладаващ вид почви в общината са излужените черноземи, срещащи се и по двата бряга на р. Цибрица. Оформени са върху льосови глини, тежки песъкливи глини и безкарбонатни материали. Тези почви са запасени с азот и фосфор. Льосовите материали залягат над червени глини, които обикновено са негова подложка. Льосът е бежово-жълтеникава на цвят, финнозърнеста, лека, порьозна, слабо споена, глинесто-алевритна скала. Ясно изразената цепителност и водопроницаемост обуславят образуването на отвесни стени в льоса. Характерно за льоса е доуплатняването му при навлажняване, при което се образуват негативни форми. Въз основа на съотношението пясък, глини, алеврит се отделят песъчлив, типичен, глинест льос и льосовидни глини.

Алувиалните почви заемат десния бряг на р. Цибрица. Водните свойства на тези почви се определят от механичния им състав и наличието на органично вещество, което има свойството да задържа на повърхността подпочвена вода.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Фигура 17. Почвеногеографски райони

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

По данни на ОУП Якимово селскостопанския фонд в общината е 203 994 дка. Площта на земеделските земи е 122 586 дка или 85,7% от територията на общината. По начин на трайно ползване земеделските земи са: ниви, лозя, трайни насаждения, ливади и разсадници.

1.5.2. Съществуващи екологични проблеми (деградационни процеси) при почвите на община Якимово – степен на развитие и прогноза за развитието им

Под влияние на урбанизацията и промишлената дейност почвите са се трансформирали в антропогенни. При тези условия почвите в съществуващия профил бавно, но прогресивно са изтощени, замърсени и са се изменили в отрицателна посока в сравнение с първоначалното им естествено състояние.

1.5.3. Заблатени почви

Заблатяване на почвите се получава от високото ниво на подпочвените води.

В РИОСВ – Монтана няма данни за заблатени почви на територията на община Якимово.

1.5.4. Ерозирали почви

Ерозия на почвата е основен деградационен процес, който се дължи както на природни и климатични фактори, така и на активна човешка дейност - неправилни обработки, прекомерната паша, обезлесяването, пожари и др.

За определяне на действителния риск от ерозия на почвата за територията на община Якимово са използвани данни от 2018 и 2019 г., които са получени въз основа на Американския ГИС-модел USLE за изчисление на риска от ерозия, който е пригоден за българските условия от института по почвознание „Никола Пушкиров“.

Данните са представени според класификацията на действителния риск от ерозия на почвата, разработена от института по почвознание „Никола Пушкиров“ и са дадени в таблиците по-долу.

Таблица 13. Риск от ерозия на почвата в община Якимово

Риск от ерозия	Относителен дял			
	2018 г.		2019 г.	
	ха	%	ха	%
Обща площ на общината	22 200	100	22 200	100
Много слаб действителен риск	2 913	13,12	0	0
Слаб действителен риск	1 171	5,27	1 304	5,88
Слаб до умерен действителен риск	260	1,17	880	3,96
Умерен действителен риск	1 529	6,89	856	3,86
Умерен до висок действителен риск	40	0,18	652	2,94

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Риск от ерозия	Относителен дял			
	2018 г.		2019 г.	
	ха	%	ха	%
Висок действителен риск	41	0,19	839	3,78
Много висок	0	0,00	272	1,23

Източник: ИАОС

Интензитетът на ерозията за територията на община Якимово е както следва: за 2018 г. – 26,2 t/ha/yr, за 2019 г. – 25,2 t/ha/yr.

Оценката за средногодишните загуби на почва от ерозия за територията на община Якимово през 2018 г. възлиза на 159 059 т., а през 2019 г., съответно – 120 857 т.

Забележка: През 2019 г. се наблюдава значителна промяна в средногодишния интензитет на плоскостната водна ерозия, тъй като са включени и териториите с надморска височина над 1200 метра. Сравнение с данните от предходни години не е коректно да се прави, поради различен обхват на изходните данни.

Вкисляването на почвите се извършва главно под въздействие на природни и антропогенни фактори. Източник на повишена киселинност в почвата при естествени условия са главно органичните киселини, образуващи се при разлагане на растителните остатъци и просмукващи се с атмосферната влага в почвата. Почвата се вкислява по-интензивно, когато с реколтата се изнасят значителни количества Са и Mg и не се връщат обратно в почвата.

Вкисляването, дължащо се на антропогенни фактори, се установява при интензивно минерално торене с големи количества азотни торове, внасяни под формата на амониев сулфат, амониев хлорид, амониев нитрат и др.

Почвите могат да се вкислят и под действие на киселинни промишлени отпадъци, главно серни и азотни съединения. Те попадат в почвата най-често с т.н. киселинни дъждове, но те засега в България имат ограничено значение.

Към утвърдената годишна програма за почвен мониторинг – II ниво няма определени пунктове за извършване на мониторинг на почвите на територията на общината.

По данни на РИОСВ - Монтана на територията на община Якимово няма вкислени почви.

Засоляването и алкализирането на почвите е свързано освен с природни причини и с антропогенни фактори. В повече от наблюдаваните пунктове се наблюдават сезонни изменения в съдържанието на водоразтворимите соли. Измиване на солите по дълбочина – през пролетния период и леко увеличаване – през есенния сезон.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Към утвърдената годишна програма за почвен мониторинг – II ниво няма определени пунктове за извършване на мониторинг на почвите на територията на общината.

По данни на РИОСВ – Монтана на територията на община Якимово няма засолени почви.

Намаляване на съдържанието на органичен въглерод/хумус, което води до обезструктуриране на почвата, с последващо влошаване на водно-физичните показатели и намаляване на продуктивността им. Дехумификацията предполага понижаване на буферността на почвите по отношение на химически замърсявания, както и до ускоряване на ерозионните процеси, и влошаване на генния фонд и биоразнообразието.

Съгласно предоставените данни от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) на територията на община Якимово има един пункт № 46, който се намира в землището на с. Дългоделци. Проби са взети през 2015 г. и 2019 г. Резултатите са описани в следващите таблици.

Таблица 14. Средна концентрация на биогенни замърсители през 2015 г.

Име на показател	Средна стойност	
	Дълбочина 0-20 см	Дълбочина 20-40 см
Общ органичен въглерод (ТОС) (g/kg)	14,633	15,233
Общ фосфор Р (mg/kg)	705,333	704,667
Азот Келдал (g/kg)	1,293	1,313

Източник: ИАОС

Таблица 15. Средна концентрация на биогенни замърсители през 2019 г.

Име на показател	Средна стойност	
	Дълбочина 0-20 см	Дълбочина 20-40 см
Общ органичен въглерод (ТОС) (g/kg)	8,8	7,767
Общ фосфор Р (mg/kg)	468	427
Азот Келдал (g/kg)	0,897	0,747

Източник: ИАОС

За периода 2015-2019 г. се наблюдава намаляване на общия органичен въглерод в повърхностния слой с мощност 0-20 см и в подповърхностния 20-40 см. Показателят е с почви два пъти по-ниски стойности през 2019 г., което показва намаляване на органичното вещество.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Сред основните причини за изтощаването на почвите са изгарянето на стърнищата, пълната липса на органично торене, бързата минерализация на органичното вещество, причинена от прекалената небалансирана химизация на земеделския процес и особено плоскостната водна ерозия, която е в средна и силна степен на развитие.

1.5.5. Замърсяване на почвите

Замърсяването на почвата с **тежки метали** има различни източници – по атмосферен път чрез праха и дъжда, производствени отпадъци, автомобилни отпадъци, от химизацията на селското стопанство, от поливане на земеделски земи с отпадни води и др.

Оценката на екологичния статус на почвите от община Якимово е направена на базата на данните от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), подсистема „Почви“ на ИАОС. За целта данните за наличните концентрации на тежки метали и металоиди (As, Hg, Cd, Cu, Ni, Cr, Pb, Zn, Co) от пункт № 46 съответно в землището на с. Дългоделци през 2015 г. и 2019 г. Пробите са извършени от два слоя: повърхностен (0-20 см.) и подповърхностен (20-40 см.).

Съпоставени с нормите за максимално допустимите концентрации на тези замърсители в почвите, отнасящи се за съответните интервали на измерената реакция на почвите (Таблица 1 от НАРЕДБА № 3 за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата) са в норма.

Таблица 16. Средни концентрации на неорганични компоненти от пункт №46, с. Дългоделци през 2015 г.

Име на показател	Средна стойност (mg/kg)	
	Проби от повърхностен слой 0-20 см	Проби от подповърхностен слой 20-40 см
Арсен (As)	9,737	9,523
Никел (Ni)	33	32,233
Кадмий (Cd)	0,203	0,167
Кобалт (Co)	12,6	12,467
Мед (Cu)	19,167	19,467
Олово (Pb)	18,733	18,467
Цинк (Zn)	55,2	57,633
Живак (Hg)	0,152	
Хром (Cr)	60,833	60,167

Източник: ИАОС

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

**Таблица 17. Средни концентрации на неорганични компоненти от пункт №46, с.
Дългоделци през 2019 г.**

Име на показател	Средна стойност (mg/kg)	
	Проби от повърхностен слой 0-20 см	Проби от подповърхностен слой 20-40 см
Арсен (As)	4,563	4,463
Никел (Ni)	13,633	13,267
Кадмий (Cd)	0,117	0,127
Кобалт (Co)	9,667	9,693
Мед (Cu)	12,667	12,467
Олово (Pb)	16,967	16,8
Цинк (Zn)	30,9	31,167
Живак (Hg)	0,037	-
Хром (Cr)	26,867	25,367

Източник: ИАОС

Едни от основните устойчиви органични замърсители са **органичните пестициди**, които са били масово използвани в селското стопанство през 60-те години на миналия век. Останалите неизползвани препарати са събрани и се съхраняват в складове, разположени на територията на бившите ТКЗС-та.

**Таблица 18. Средни концентрации на пестициди от повърхностен слой на почвата
пункт №46, с. Дългоделци**

Име на показател	Дълбочина 0-20 см Средна стойност (mg/kg)
Алдрин	0,003
Диелдрин	0,003
Ендрин	0,003
Гама - HCH - Линдан	0,001
Мирекс	0,001
Пентахлорфенол (PCP)	0,010
Хептахлор	0,003
Хлордекон	0,020
Алфа - HCH - хексахлорциклохексан	0,001
Бета - HCH	0,001
Алфа - ендосулфан	0,001
Хексахлоробензен	0,001
Пентахлоробензен	0,002
Цис-хлордан	0,001
Транс-хлордан	0,001
p,p-DDT	0,040
o,p-DDE	0,044
o,p-DDD	0,006

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Име на показател	Дълбочина 0-20 см Средна стойност (mg/kg)
o,p-DDT	0,004
Бета - ендосулфан	0,001

Източник: ИАОС

На територията на община Якимово има общо 9 бр. Б-Б кубове за съхранение на негодни за употреба препарати от растителна защита, съхраняват се около 36 000 кг. По данни на РИОСВ – Монтана кубовете са в добро състояние.

Основният натиск по отношение на запасеността на почвите с биогенни елементи идва от селското стопанство и по-специално от небалансираната употреба на торове в миналото. През последните години се отчита стабилизиране на потреблението на торове и продукти за растителна защита в нива, които не будят притеснения относно въздействията върху околната среда и в количества, многократно по-малки от употребяваните в края на миналия век.

По данни на ИАОС през 2019 г. не са регистрирани превишавания на показателите за замърсяване с **устойчиви органични замърсители**, включително нефтопродукти. Данните от провеждания почвен мониторинг показват, че показателите са в границите на пределно допустимите концентрации.

Таблица 19. Средни концентрации на полихлорирани бифенили от повърхностен слой на почвата, пункт №46, с. Дългоделци, 2019 г.

Име на показател	Дълбочина 0-20 см Стойност (mg/kg)
PCB 52/2;2;5;5	0,001
PCB 101/2;2;4;5;5	0,001
PCB 138/2;2;3;4;4;5	0,001
PCB 153/2;2;4;4;5;5	0,001
PCB 180/2;2;3;4;4;5;5	0,001
PCB-28/2;4;4	0,001

Източник: ИАОС

Таблица 20. Средни стойности на полициклични ароматни въглеводороди от повърхностен слой на почвите, пункт №46, с. Дългоделци, 2019 г.

Име на показател	Дълбочина 0-20 см Средна стойност (mg/kg)
Нафталин	0,0024
Антрацен	0,001
Фенантрен	0,0046
Флуорантен	0,0017
Бензо(а)антрацен	0,0011
Хризен	0,001

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Име на показател	Дълбочина 0-20 см Средна стойност (mg/kg)
Бензо(ghi) перилен	0,001
Индено(1;2;3-с;d) пирен	0,001
Аценафтен	0,001
Аценафтилен	0,001
Флуорен	0,0011
Пирен	0,0011
Бензо(b,j,k)флуорантен	0,0036
Бензо (a) пирен/ 3,4 - Бензопирен	0,001
Бензо(e)пирен	0,001
Дибензо(a,h)антрацен	0,0019

Източник: ИАОС

По данни от РИОСВ – Монтана към утвърдената годишна програма за почвен мониторинг – I – ниво на територията на община Якимово има един определен пункт № 47 в с. Комошица. Вzeti са почвени проби и са анализирани следните показатели: рН (N2O), Общ въглерод (ТС), Органичен въглерод (ТОС), Общ азот, Общ фосфор, Тежките метали: Zn, Cu, Pb, Cd, Cr, Co и Ni, As, Hg, обемна плътност, РАН16, РСВ6 и органохлорни пестициди. Получените резултати от анализиранияте проби са в нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите.

1.5.6. Физически нарушени почви; нарушени терени от добивни дейности, от изкопни работи (водопроводи и др.)

Съгласно ОУП на Община Якимово, **нарушени територии** има на две места в общината, като и двете попадат в землището на с. Якимово. Единият терен е закритото през 2009 г. общинско сметище, а другият терен е с НТП „производство на строителни материали, конструкции и изделия“, на практика понастоящем площадка за строителни отпадъци.

„Запечатването на почвите“ представлява трайно покриване на почвените повърхности с непропусклив материал, поради застрояване и/или изграждане на инфраструктура. При урбанизацията на териториите неминуемо почвите под изградените сгради и съоръжения остават запечатани. Запечатани са почвите и под изградената транспортна инфраструктура. „Запечатаните“ почви са безвъзвратно загубени за земеделско ползване.

Свлачището е процес, при който се нарушава устойчивостта на големи земни маси и се създават предпоставки за придвижването им. Свлачищните процеси нямат внезапен характер и е възможно да бъдат регулирани с технически средства (укрепителни работи – изграждане на подпорни стени, заскаляване на участъци, изграждане на дренажни системи с цел понижаване нивото на подпочвените води и др.).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

На територията на община Якимово са регистрирани 6 свлачища, всичките са в землището на с. Якимово (всички са описани в Таблица 1 Регистрирани свлачища на територията на община Якимово).

1.6. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

1.6.1. Гори - състояние, видово разнообразие, собственост, използване за рекреационни цели, за дърводобив, за други цели и т.н.

Общата площ на горите, собственост на Община Якимово, съгласно утвърдения Горскостопански план на Териториално поделение „Държавно горско стопанство Лом“, е 834 ха, в т.ч. залесена площ - 790,9 ха. С най-голям дял са нискостъблените гори – 527,5 ха, издънкови за превръщане са с площ 224,6 ха, широколистни високостъблени – 38,6 ха и иглолистни гори – 0,2 ха. Държавните горски територии в община Якимово се стопанисват и управляват от ТП ДГС Лом. Разпределението по вид собственост е следното:

Таблица 21. Собственост на горските територии, 2019 г.

Собственик	ха
Държавен горски фонд	124
Частни физически лица	293
Частни юридически лица	42
Общински горски територии	57
Гори върху селскостопански фонд	295
Всичко	834

Източник: Регионална дирекция по горите - Берковица

Най-разпространените дървесни видове за територията на общината са: дъб, бряст, габър, липа, леска, върба, тополя.

1.6.2. Защитени видове растения и животни

Територията на община Якимово според Биогеография на България (Асенов, 2006) попада в Долнодунавската биогеографска провинция и по-конкретно, в Дунавския биогеографски район. Стопанската човешка дейност е довела до съществено унищожаване на коренната дървесно-храстова растителност, но там, където тя се е запазила, формира смесени горски формации от благун (*Quercus frainetto*) и цер (*Quercus cerris*). По относително по-стръмните долинни склонове на реките церът (*Quercus cerris*) образува смесени гори с косматия дъб (*Quercus pubescens*) и виргилиевия дъб (*Quercus virgiliana*), като на места се появява подлес от смрадлика (*Cotinus coggygria*). Също по долинните склонове на реките малки пространства заемат смесените гори на сребролистната липа (*Tilia tomentosa*) с мъждряна (*Fraxinus ornus*) и келявият габър (*Carpinus orientalis*).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Земноводната фауна на Дунавския биогеографски район е представена от червенокоремната бумка (*Bombina bombina*), обикновената чесновница (*Pelobates fuscus*), балканската чесновница (*Pelobates syriacus*), зелената водна жаба (*Rana esculenta*) и др. Край реките обитава обикновената блатна костенурка (*Emys orbicularis*). Типични обитатели са горския гушер (*Lacerta praticola*) и кримския гушер (*Podarcis taurica*).

Бозайниците, обитаващи района, са таралежът (*Erinaceus concolor*), обикновената кафявозъбка (*Sorex araneus*), голямата водна земеровка (*Neomys fodiens*) и др. Типични представители на бозайниците в Дунавската равнина са заекът (*Lepus capensis*), обикновеният хомяк (*Cricetus cricetus*), язовецът (*Meles meles*), степният пор (*Mustela eversmanni*) и др. От хищниците, обитаващи района, са лисицата (*Vulpes vulpes*), чакалът (*Canis aureus*), енотовидното куче (*Nyctereutes procyonoides*) и др.

Орнитофауната на Дунавския биогеографски район е изключително разнообразна и показва около 85% сходство с тази на Черноморския биогеографски район. Разнообразието на птиците надхвърля 180 вида в местообитанията основно около р. Дунав, но в търсене на храна някои видове навлизат на юг и на територията на община Якимово. Преобладават водоплаващите птици. От пойните птици в района на общината се среща чучулигата, жълтата овесарка, кукувицата, а от непойните птици – синята гарга, папунякът и др.

На територията на общината има 5 бр. защитени вековни дървета в кметство Долно Церовене, местността „Старата воденица“. Те са обявени за защитени със заповед № 284/10.04.1981г. от КОПС и са публикувани в ДВ бр.36/1981 г.

Таблица 22. Защитени вековни дървета

№ в ДВ	Вид	Възраст	Височина в м	Обиколка
1289	цер	200	18	2,30
1290	цер	250	18	2,50
1291	цер	250	18	2,60
1292	цер	250	20	2,50
1294	цер	500	22	5,50

Източник: Регистър на вековните дървета в България

1.6.3. Видове, обект на ловен туризъм

На територията на община Якимово има една ловна дружинка. Ловуват се предимно лисици, зайци, диви свине, яребици, пъдпъдци. Наличните язовири дават възможност за риболов - основно шаран, каракуда, бял амур и толстолоб.

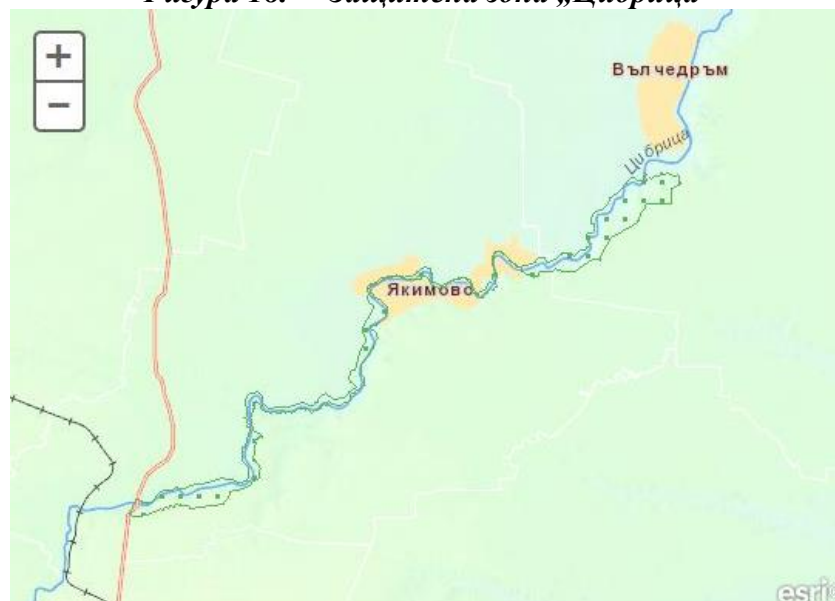
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.6.4. Защитени територии и защитени зони по Натура 2000

На територията на община Якимово се намира част от защитена зона „Цибрица“, която попада в Натура 2000 като защитена територия за местообитанията. Защитена зона BG0000509 „Цибрица“ е одобрена с Решение №122/02.03.2007 г. на Министерски съвет (ДВ, бр. 21/2007 г.) за приемане на списък за защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Фигура 18. Защитена зона „Цибрица“

Източник: <http://natura2000.moew.government.bg/>

На територията на зоната се срещат следните природни местообитания: 3260, 6250, 91I0, 91M0, 91E0.

Попадат следните безгръбначни видове: Алпийска розалия (*R. alpina*), Бисерна мида (*U. crassus*), Бръмбар рогач (*L. cervus*), Буков сечко (*M. funereus*), Ивичест теодоксус (*T. transversalis*), Обикновен сечко (*C. Cerdo*).

Попадат следните видове риби: Балканска кротушка (*G. kessleri*), Балкански щипок (*S. aurata*), Горчивка (*Rh. sericeus*), Обикновен щипок (*C. taenia*), Черна мряна (*B. meridionalis*).

Попадат следните видове земноводни и влечуги: Добруджански тритон (*T. dobrogicus*), Жълтокоремна бумка (*B. variegata*), Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*), Смок (*E. sauromates*), Червенокоремна бумка (*B. bombina*), Шипоопашата костенурка (*T. hermanni*).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Попадат следните видове бозайници (без прилепи): Видра (*L. lutra*), Добруджански хомяк (*M. newtoni*), Лалугер (*S. citellus*).

1.7. ШУМ, РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ВЛИЯНИЕ ОТ НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

1.7.1 Източници на шума и население, подложено на въздействия

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно.

Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма е свързан с вредното влияние върху човешкия организъм и здраве. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони.

Промислен шум

На територията на община Якимово липсват големи промишлени източници, емитери на шум в околната среда, разположение в жилищни зони или в близост до тях, с цел избягване, предотвратяване или намаляване на шумовото натоварване в урбанизираните територии.

Шум от битови източници

Шумът от битови източници е с локален обхват и краткотрайна експозиция.

Транспортен шум

Основният източник на шумово натоварване в урбанизираната среда на с. Якимово е автомобилният транспорт.

1.7.2 Данни от единната система за мониторинг

Нормирането на шума в Р България е извършено чрез Наредба № 6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн. ДВ. бр. 58 от 18 Юли 2006 г.), издадена от МЗ и МОСВ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

РИОСВ - Монтана организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение №4 към чл. 117, ал. 1 Закона за опазване на околната среда.

Осъществяваният контрол е превантивен, текущ и последващ. Контролните и собствени измервания се извършват от акредитирани лаборатории, като се спазват изискванията на „Методика за определяне на обща звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шум в мястото на въздействие“, утвърдена със Заповед № РД-613/08.08.2012 г.

По данни на РИОСВ – Монтана на територията на община Якимово има следните източници на шумови емиции:

- „Еко Н-8“ ЕООД, производство на ел. енергия от отпадъчна дървесина (когенерация) в с. Долно Церовене, не е осъществявало производство за периода 2014-2020 г. и няма резултати от измервания за шум в околната среда;
- Кооперация „Панови“, мелница в с. Якимово, няма резултати от измервания шум в околната среда за периода 2014-2020 г.;
- „Славем“ ЕООД, животновъден обект и мандра в с. Дългоделци, няма резултати от измервания за шум в околната среда за периода 2014-2020 г.;
- „Петромел-1“ ООД, мелница в с. Комошица. Извършени са два броя контролни измервания на нивата на шум през 2015 г. и 2019 г., при които еквивалентните нива на шума по измервателния контур и в мястото на въздействие не превишават допустимите гранични стойности съгласно Наредба № 6 от 26 юни 2006 г. (обн. ДВ бр. 38/2006 г.).

По данни на РИОСВ – Монтана при източниците на шумови емисии на територията на община Якимово не се отчитат превишения, съгласно Наредба № 6/2006 г.

1.7.3. Радиационно състояние на атмосферния въздух

Изследванията на атмосферната радиоактивност се базират на автоматично набиране на аерозолни проби (обем 1600 m³ въздух) върху стъкловлакнести филтри, чрез стационарна автоматична станция с последващ гама-спектрометричен анализ, за определяне обемната специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди.

Пунктът за пробонабиране на аерозолни филтри от мониторинговата мрежа се намира в гр. Монтана.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.7.4. Радиационно състояние на повърхностните реки, необработваеми почви и дънни утайки от водни обекти

Националната система за радиологичен мониторинг на околната среда има за цел откриване на отклонения от допустимите стойности на радиационните параметри в основните компоненти на околната среда – атмосферен въздух, води и почви. Непрекъснатите и периодични наблюдения на радиационните параметри на основните компоненти на околната среда осигуряват актуална информация за държавните и местни органи на управление и обществеността и се базират на изпълнение на програма за радиологичен мониторинг. Програмата е утвърдена от министъра на околната среда и водите със Заповед № РД-48/23.01.2014 г.

Радиологичният мониторинг на необработваемите почви се осъществява в пунктовете за наблюдение, като пробите се вземат от почвен слой с дълбочина 0÷20 см и се извършва гама-спектрометричен анализ за определяне съдържанието на естествени и техногенни радионуклиди в тях. Разделени са на фонов радиологичен мониторинг и мониторинг на райони с потенциални замърсители. Във всеки пункт се извършва измерване на естествения гама фон.

Фонов мониторинг на почвите на територията на община Якимово се извършва в 1 пункт при с. Долно Церовене.

Анализи се извършват на следните показатели: Уран-238, Радий-226, Торий-232, Калий-40, Олово-210, Цезий-137 и Гама-фон. От началото на извършване на наблюденията – 2014 г. не са установени отклонения в наблюдаваните параметри.

Таблица 23. Радиологичен мониторинг на почвите – пункт с. Долно Церовене

Година	U-238 (Bq/kg)	Ra-226 (Bq/kg)	Th-232 (Bq/kg)	K-40 (Bq/kg)	Pb-210 (Bq/kg)	Cs-137 (Bq/kg)	Гама-фон(μSv/h)
2014	25±5	25±4	37±1	419±10	58±7	22,6±0,5	0,12±0,02
2015	27±5	26±5	35±1	427±10	52±6	28,3±0,6	0,13±0,03
2016	27±5	26±4	31±1	521±12	55±7	9,8±0,3	0,13±0,03
2017	34±5	25±4	37±1	414±10	51±6	17,3±0,4	0,13±0,03
2018	19±4	25±4	35±1	407±10	51±6	16,2±0,4	0,13±0,03
2019	23±4	25±4	34±1	406±13	48±6	15,8±0,5	0,11±0,02
2020	30±5	26±5	36±1	422±11	57±7	17,6±0,5	0,12±0,02

Източник: ИАОС

Радиологичният мониторинг на реките, езерата и язовирите в страната се осъществява чрез мрежа от пунктове и се изразява в измерване на показателите, съгласно Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностни води – обща алфа радиоактивност (0,2 Bq/l) и обща бета радиоактивност (0,5 Bq/l).

На територията на община Якимово има 1 пункт за радиологичен мониторинг на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

повърхностите води. Стойностите, които са отчетени за периода 2014-2020 г. са в допустимите граници.

Таблица 24. Радиологичен мониторинг на повърхностните води – пункт р. Цибрица

Година	Обща алфа (Bq/l)	Обща Бета (Bq/l)
2014	<0,04МДА	0,084±0,012
2015	<0,04МДА	0,322±0,039
2016	0,14±0,03	0,93±0,04
2017	<0,04МДА	0,179±0,022
2018	0,08±0,03	0,33±0,05
2019	<0,04МДА	0,24±0,03
2020	<0,04МДА	0,217±0,026

Източник: ИАОС

В мрежата за радиологичен мониторинг за община Якимово няма пунктове за пробонабиране на седименти.

1.7.5. Опасни вещества

Прилагането и спазването на законодателството в областта на химикалите е гаранция за постигане на:

- съответствие с основните цели на националната политика по опазване на околната среда;
- намаляване и предотвратяване на риска за човешкото здраве и околната среда;
- свободно движение на стоки и сигурност за потребителя.

С цел предотвратяване на големи аварии с ОХВ и препарати и ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и околната среда, предприятия, в които се съхраняват и/или употребяват химични вещества, са длъжни да се класифицират като „Предприятие с нисък рисков потенциал“ или „Предприятие с висок рисков потенциал“.

По данни от Електронната база данни на предприятията с нисък и висок рисков потенциал на територията на община Якимово няма предприятия, които се класифицират като предприятия с висок рисков потенциал, попадащи в обхвата на глава седма, раздел първи от ЗООС.

1.8. ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ

Устройството на озеленени и залесени площи се регламентира със Закона за устройството на територията. В териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиha на населението. Озеленените площи за широко

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

обществено ползване и площите със специфично предназначение, собственост на държавата и общините, са публична собственост. Зелените системи и озеленените площи се устройват в съответствие с одобрените общи и подробни устройствени планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите в Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за „Правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони“. Озеленените територии, в населените места, селищните образувания и извън тях се определят с общите и подробните устройствени планове. Зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми, защитни насаждения и разсадници.

По разположението, предназначението и вида на зелените площи в населените места на общината, площите биват:

1. Зелени площи за широко общо ползване за всекидневен отход: паркове, градини, улично озеленяване, извън селищни паркове – публична общинска собственост. Зелените площи в централната част на града са покрити главно с цветя, храсти и трева. Уличното озеленяване е предимно от чинар, албиция, явор, ясен, конски кестен, липа, бреза и др.
2. Насаждения със специално предназначение – зелени площи към обществени сгради, училища, детски заведения и др.
3. Следва да се отчете наличието на много дворна зеленина, чиято интензивност е значителна в парцелите за индивидуално жилищно строителство и оказва благоприятно общо въздействие върху микроклимата. Индивидуалните парцели са озеленени с цветни лехи, плододайни и цветни храсти, и различни овощни видове.

На територията на община Якимово не съществува планово проведена зелена система.

Като елементи на зелената система могат да се включат площадите на селата със съпътстващото ги озеленяване, както и защитената територия река Цибрица и съществуващите язовири с прилежащото озеленяване.

Сравнително големите дворове на практика увеличават процента на зелените площи, но тъй като не са с публичен достъп и с предназначение за широко обществено ползване, могат да се причислят само условно към зелената система.

Гробищните паркове във всяко едно от селата се отнасят условно също към зелената система на населените места като обекти за озеленяване със специален характер.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Сметопочистването и сметоизвозването е организирано чрез сключен договор с фирма изпълнител.

Поддържането на чистотата се извършва ежемесечно от група от временната заетост и сметовозна кола на общината. Пролетното и есенното почистване се извършва също от общинска машина.

1.9. УПРАВЛЕНСКИ КАПАЦИТЕТ

1.9.1. Наличие на комисии/отдели/сектори/отделни специалисти в Общинския съвет/ общинската администрация - отговорности и задачи, които изпълняват

Общински съвет

Законодателният орган на местното самоуправление, който определя политиката на община Якимово за развитието ѝ, в т.ч. и по проблемите на околната среда, е Общинския съвет.

В Правилника за организацията и дейността на Общински съвет - Якимово са определени основните дейности, функциите, правата, задълженията и отговорностите, органите за управление, организацията за тяхната работа и взаимодействието им с общинската администрация.

Съгласно чл. 38 от този правилник „Общинският съвет създава постоянни и временни комисии.“ По въпроси, свързани с околната среда е създадена и Постоянна комисия „Устройство на територията, пътна селищна мрежа, околна среда и благоустройство“, в която участват 6 души.

Общинският съвет приема общинската програма за околна среда, както и всички други програми, свързани с компонентите и факторите на околната среда и контролира изпълнението им (чл. 79, ал. 4 от ЗООС).

Общинска администрация

Общинската администрация е изпълнителен орган на местното самоуправление и се представлява от кмета на общината. Функциите на кмета на общината по отношение на околната среда са подробно разписани в чл. 15 от ЗООС.

Кметът на общината е компетентният орган, отговарящ за разработването, в т.ч. актуализирането на програмата по опазване на околната среда, като ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране (чл. 79, ал. 5 от ЗООС).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Отчетът се представя за информация и в РИОСВ – Монтана. До настоящия момент община Якимово стриктно спазва тези свои законови задължения.

Кметът на общината е компетентният орган, отговарящ за разработването, в т.ч. актуализирането и на други „подпрограми“, влизащи в обхвата на Програмата по околна среда. Тези програми са разработени и са неразделна част от нея, а именно:

- Лечебни растения – в проект;
- Общинската програма за управление на отпадъците 2021-2028 г. – в проект.

От съществено значение за постоянното подобряване на социално-икономическата среда и устойчивото развитие в общината е ефикасното и ефективно управление на процесите и ресурсите, в т.ч. по околна среда.

1.9.2. Квалификация на кадрите, заети в горепосочените дейности

Община Якимово разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на своите отговорности. Структурата на Общината отговаря на функционалните направления, по които осъществява своята дейност. Дели се на две дирекции.

Околната среда е структурирана в Дирекция „Социално-икономическо развитие и устройство на територията“.

Функциите на дирекцията са свързани с устройственото планиране, контролира и координира техническото обслужване на населените места, контролира дейностите извършвани от фирмите по управление на отпадъците и озеленяването, изготвя отчети, справки и информации относно опазване на околната среда на територията на Община Якимово и информира населението за състоянието на околната среда.

С проблемите на околната среда е натоварен един главен експерт „Проекти и екология“. Същият има и контролни функции по отношение на чистота на територията на населените места и на местата за отдих. Експертът притежава необходимия ценз и професионален опит, но броят не е достатъчен за големите отговорности в общината по отношение на околната среда.

За придобиване на административен, технически и финансов опит на общинската администрация голям принос има и реализацията на редица проекти за периода 2014-2020 г., насочени към повишаване на квалификацията на общинска администрация.

Постоянното повишаване на капацитета на администрацията е гаранция не само за добро управление на проблемите, свързани с околната среда и човешкото здраве, но и за увеличаване на проектите, финансирани със средства на ЕС.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.9.3. Общински наредби в разглежданата област

С управлението на околната среда са директно свързани следните общински наредби:

- Наредба за опазване на обществения ред, борба с бедствия, поддържане на чистотата, опазване на околната среда, комунално-битова дейност и защита на имуществото на гражданите на територията на община Якимово, приета с Решение № 69, Протокол № 6 от 30.03.2012 г.

С наредбата се уреждат обществените отношения, свързани с осигуряване на обществения ред, поддържане на чистотата и опазване на околната среда и защита на имуществото на територията на община Якимово.

Други наредби, имащи пряко отношение към проблемите на околната среда са:

- Наредба за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Якимово, приета с Решение № 393 от протокол № 41/18.07.2014 г на Общински съвет – Якимово;
- Наредба за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на община Якимово, прита с Решение на ОбС Якимово № 369 от Протокол 37/28.03.2014 г.

1.9.4. Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината

Контрол за спазването на изискванията на нормативната уредба по околна среда, в т.ч. изпълнението на Програмата е **РИОСВ - Монтана**:

3400 Монтана, ул. „Юлиус Ирасек“ 4, ПК 55, ет. 3,

Тел/Факс: 096/300 960,

Моб. тел.: 0885 970 919,

E-mail: riosv_mont@net-surf.net

Община Якимово извършва обмен на информация за състоянието на околната среда и със следните институции: Басейнова дирекция „Дунавски район“ - гр. Плевен, РЗИ Монтана, Регионална дирекция по горите, ОДБХ - Монтана и др.

Отчетността е основен елемент на документирането и систематизирането на събраната информация за състоянието на компонентите и факторите на околната среда. Следвайки йерархичната схема на документиране, е необходимо всички физически и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

юридически лица, които извършват дейности, оказващи въздействие върху околната среда, да разработват и предоставят на общината нормативно указаната документация. Отчети, както и други документи, все още не се подават от всички причинители на замърсяване, което води до непълноти в събираната информация.

Съвременната нормативна уредба дава възможност да се изгради една цялостна система за документиране. Спазването на разпоредбите на специализираните наредби ще осигури основната част от документирането на системата за опазване на околната среда.

1.9.5. Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО

Сътрудничество с НПО по проблемите на околната среда

Общината членува в следните организации:

- Национално сдружение на общините в Република България.

В областта на околната среда общинската администрация и общинският съвет си взаимодействат както с обществени структури, така и с неправителствения сектор. Това сътрудничество осигурява адекватност на общинската програма по опазване на околната среда и на свързаните с нея „подпрограми“ по отношение на обществения интерес. Програмата е отворен документ и може да бъде актуализирана и допълвана в зависимост от този интерес.

При реализирането на проекти и инициативи с екологична насоченост активно участие вземат граждани, ученици, еко-клубове, фирми, както и бизнесмени.

Сътрудничество с бизнеса

Общината поддържа тясно сътрудничество с бизнеса по въпроси, свързани с екологични проблеми. Експерти от общината участват в проверки, общината съдейства и подкрепя екологосъобразни инвестиционни намерения и проекти.

Трансгранично сътрудничество

Община Якимово може да участва в инициативи и привличане на средства по различни програми за трансгранично сътрудничество.

Сътрудничество с други общини

Община Якимово е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците регион Монтана, в което се включват общините Монтана, Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вълчедръм, Вършец, Георги Дамяново, Лом, Медковец, Криводол, Чипровци и Якимово.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.9.6. Информирание на обществеността – използвани подходи и механизми

Информация за състоянието на околната среда

Община Якимово активно работи за улесняване достъпа на гражданите до екологична информация, повишаване на тяхната екологична култура и образование, насърчаване на участието им в процесите на вземане на решения, касаещи околната среда. Ръководи се от разбирането, че информираността е важен елемент за осмисляне на местните екологични проблеми от страна на обществеността и за активно формиране на обществено поведение за грижа към околната среда.

Общинската администрация информира населението на община Якимово за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост.

1.9.7. Мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда

Националната система за мониторинг на околната среда

Наблюдение и контрол на околната среда се извършва чрез Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС). Системата е създадена и функционира в съответствие с чл. 1, т. 7 от Закона за опазване на околната среда. Чрез нея се осигурява своевременна и достоверна информация за състоянието на елементите на околната среда и факторите, въз основа на която да се правят анализи, оценки и прогнози за обосноваване на дейностите по опазване и защита на околната среда от вредни въздействия.

Системата се ръководи от Министъра на околната среда и водите чрез Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), която администрира системата.

Оценките на състоянието на компонентите на околната среда на регионално ниво се извършват от РИОСВ - Монтана; оценките и докладванията на състоянието на водните ресурси на басейново ниво – от БДДР.

Системата включва Националните мрежи за мониторинг на: атмосферен въздух, води, земи и почви, гори и защитени територии, биологично разнообразие, радиологичен мониторинг и мониторинг на шума. В обхвата на НСМОС се включват и контролно-информационните системи за: емисии на вредни вещества в атмосферния въздух, емисиите на отпадъчни води във водни обекти, информационна система за отпадъците, информационна система за опазване на земните недра.

ИАОС поддържа информационни бази данни на национално и регионално ниво. Базите данни и на национално, и регионално ниво са структурирани по компоненти на околната среда с използване на общи номенклатури.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Община Якимово е обхваната в НСМОС по следните компоненти:

Въздух

По отношение чистотата на атмосферния въздух, районът на с. Якимово не е сред проблемните. За чистотата на атмосферния въздух, освен климатичните фактори и релефът, допринасят и липсата на големи промишлени предприятия или топлоцентрали, както и големи животновъдни ферми.

На територията на общината няма постоянен пункт за контрол на качеството на атмосферния въздух. За периода 2014-2020 г. не е извършван контрол и от мобилна автоматична станция на ИАОС.

Поради факта, че в община Якимово няма промишлени обекти, притежаващи източници на вредни емисии в атмосферата, до настоящия момент не е извършван емисионен контрол на качеството на атмосферния въздух в общината.

Периодично се извършват и локални измервания на КАВ с МАС, чиито график се утвърждава от Министъра на околната среда и водите.

Води

Мониторингът на **повърхностните води** се извършва по мониторингова програма съгласно Заповед на Министъра на околната среда и водите. Програмата включва:

- Физикохимичен мониторинг на повърхностни води;
- Изпълнение на програмата за хидрометричен мониторинг на повърхностни води;
- Емисионен контрол на отпадъчни води.
- Мониторингът на водите на територията на община Якимово като част от НСМОС е подробно описан в т.1.3. от настоящата Програма.

РИОСВ – Монтана извършва **контролен мониторинг** на:

- Обектите, формиращи отпадъчни води, в т.ч. параметрите и изпълнението на условията и изискванията в издадените разрешителни за водовземане и заустване на отпадъчни води и комплексните разрешителни, издадени по реда на Закона за опазване на околната;
- Пречиствателните станции на населените места;
- Аварийните изпускания на отпадъчни води.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Собствен мониторинг

Собствен емисионен мониторинг на производствените отпадъчни и битово-фекални води извършват операторите на инсталациите по силата на Комплексните разрешителни и/или на разрешенията за водовземане и заустване.

Мониторингът на **подземните води** в община Якимово като част от Националната програма за мониторинг, се осъществява на основание Заповед № РД–182/26.02.2013 г. на Министъра на околната среда и водите. Изпълняват се два вида програми:

- за качество (химично състояние) на подземните води и
- за количество (количествено състояние) на подземните води.

Мониторингът на водите на територията на община Якимово е описан в т.1.3. от настоящата програма.

Питейни води

Съгласно Директивите на Европейския съюз и българското законодателство Регионална здравна инспекция – Монтана осъществява контролен мониторинг на водата за питейно-битово водоснабдяване на територията на област Монтана.

РЗИ – Монтана разработва съвместни програми с водоснабдителните дружества на територията на област Монтана за постоянен мониторинг на качествата на питейната вода за област Монтана. Съвместните мониторингови програми отговарят на изискванията на Приложения № 9 на МЗ за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

Разработена е програма за изследване на водни проби от повърхностни водоизточници за област Монтана съвместно с Басейнова Дирекция Дунавски район – Плевен.

Мониторинговата програма на РЗИ – Монтана обхваща 217 водоизточника с контрол по изискванията на Наредба № 9 за качествата на водата, предназначена за питейно-битови цели. Пунктовете за вземане на проби питейни води са общо 295 бр. разпределени към 186 централни водоизточника, 13 ведомствени, 14 местни и 4 минерални. С показателят кловидиум перфрингенс са обхванати всички повърхностни водоизточници.

РЗИ – Монтана през 2020 г. извършва изследвания на 3 водни проби по микробиологични показатели и 3 водни проби по химични показатели, отговарящи на изискванията.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Информационна система

В ИАОС има изградена Информационната система за разрешителни и мониторинг при управление на водите, която функционира на основание чл. 171, ал. 1 от Закона за водите и Глава пета от Наредба № 1/11.04.2011 г. за мониторинг на водите.

От 01.11.2012 г. Регионалните инспекции по околната среда и водите, в т.ч. и РИОСВ – Монтана въвеждат данните от контролната дейност, включително и протоколите от изпитване за физико-химичен анализ на отпадъчни води по влезли в сила разрешителни за ползване на воден обект, за заустване на отпадъчни води, издадени по ЗВ и на комплексни разрешителни, издадени по ЗООС. Системата е обществено достъпна - <http://eea.government.bg/bg/nsmos/spravki>

Почви

Землището на община Якимово е включено в НСМОС, подсистема „Почви“ чрез мониторингов пункт № 46 в землището на с. Дългоделци. Измерват се концентрации на тежки метали и металоиди (**As, Hg, Cd, Cu, Ni, Cr, Pb, Zn**). Анализът е описан в т. 1.5. Почви и нарушени терени от настоящата програма.

Отпадъци

Прилагане на система за наблюдение, отчет и оценка на Националния план за управление на отпадъците е предвидено като изискване в ЗУО. Тъй като ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата на Националния план за УО, такава система е включена и в общинската програма за управление на отпадъците на Якимово. В допълнение, чл. 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините. Поставени са следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола:

- програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година. Отчетът се публикува на Интернет страницата на общината, а копие от отчета се изпраща на РИОСВ.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците. Той трябва да определи звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

годишния отчет за изпълнение на програмата. Такива функции са възложени на главен експерт по екология в Дирекция „Социално-икономическо развитие и устройство на територията“ в специализираната общинска администрация, който изпълнява функциите за управление на отпадъците.

Съгласно чл. 44, ал. 6 от Закона за управление на отпадъците годишните отчети за отпадъци се предоставят в Изпълнителна агенция по околна среда.

Съгласно чл. 45, ал. 1 Изпълнителният директор на ИАОС или оправомощено от него длъжностно лице води публични регистри. Достъпът до тези регистри е публичен чрез Националната информационна система за отпадъците (НИСО) и чрез интернет страниците на РИОСВ – Монтана – <https://www.riosv-montana.com/>.

ИАОС е отговорна институция за събиране на информация по Наредба № 1 от 04.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри и по всички наредби, регламентиращи управлението на масово разпространени отпадъци.

ИАОС е отговорна институция и за водене и поддържане на публични регистри по чл. 45, ал. 1-9 от ЗУО.

Биоразнообразие

Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие

Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие представлява комплексен механизъм за проследяване и обобщаване на промените в биологичното разнообразие на Република България в дългосрочен план. Това се осъществява, от една страна, чрез целенасочени и дългосрочни наблюдения на елементите на биологичното разнообразие, съпроводени със събиране, обработка, съхранение и пренос на данни, а от друга страна – чрез система за оценка и анализ на въздействията върху биологичното разнообразие, неговото състояние и мерките, които се предприемат за предотвратяване на загубата му.

Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие обслужва нуждите от информация на възможно най-широк кръг потребители.

Разработена и внедрена е информационна система БИОМОН за въвеждане и обобщаване на информацията от мониторинга на биологичното разнообразие. БИОМОН поддържа национална и регионални бази данни.

Ежегодно се изготвят, съгласуват и утвърждават от министъра на околната среда и водите графичите за изпълнение на мониторинговите дейности в рамките на НСМБР.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.10. УСЛУГИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ ОБЩИНАТА И НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА – ОБХВАТ НА ДЕЙНОСТ И СТАТУТ НА ФИРМИТЕ, ОСЪЩЕСТВЯВАЩИ СЪОТВЕТНАТА ДЕЙНОСТ

Общинската администрация осъществява административно, методическо и финансово управление и контрол на второстепенни разпоредители с бюджетни кредити и дейности, и предоставя административни и публични услуги на населението.

1.10.1. Третиране на отпадъците и комунално-битови услуги

Изпълнението на дейностите в Община Якимово се изпълняват от фирма, която извършва следните дейности:

- Събиране и транспортиране на битовите отпадъци;
- Третиране на битовите отпадъци в депо;
- Поддържане чистотата на териториите за обществено ползване.

Община Якимово е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците в регион Монтана, в което се включват общините Монтана, Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вълчедръм, Вършец, Герги Дамяново, Лом, Медковец, Криводол, Чипровци и Якимово.

„Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вълчедръм, Вършец, Герги Дамяново, Лом, Медковец, Криводол, Чипровци и Якимово“ се намира в землището на с. Крапчене и с. Николово, м. „Неделище“. Община Монтана притежава Комплексно разрешително № 162-Н1/2010 г.

Община Монтана е оператор и притежател на комплексното разрешително за инсталация „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вълчедръм, Вършец, Герги Дамяново, Лом, Медковец, Криводол, Чипровци и Якимово“, което включва клетки за неопасни отпадъци с максимален капацитет 911 400 т.:

- Клетка 1;
- Клетка 2;
- Клетка 3;
- Клетка 4;
- Сепарираща инсталация;
- Компостираща инсталация.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.10.2. Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води

В общината, която се състои от център Якимово и още три села Долно Церовене, Дългоделци и Комошица.

Водоснабдяването на с. Долно Церовене и с. Дългоделци се извършва от резервоар, разположен североизточно от с. Безденица (попада извън границите на община Якимово). До там водата се припомпва от кладенци, находящи се непосредствено до южната землищна граница на с. Долно Церовене. От резервоара, посредством етерникова тръба Ф200, водата се отвежда директно до с. Долно Церовене, откъдето успоредно на пътя (III-818) от северната му страна се довежда до с. Дългоделци.

С. Якимово се водоснабдява от кладенец, разположен южно от селото, и от друг кладенец, разположен м/у Якимово 2 и 3, откъдето водата се отвежда до резервоар, разположен южно от Якимово 2.

Якимово 1 и западната част на Якимово 2 не са водоснабдени и черпят вода от индивидуални кладенци.

С. Комошица е водоснабдена от тръбен кладенец, разположен северозападно от селото, откъдето водата се изпомпва до водонапорна кула и разпределя по водопроводната мрежа на селото по гравитачен способ.

Общината няма изградена канализационна мрежа. Единственият изграден канал минава през центъра на с. Якимово, перпендикулярно на главната улица, и се зауства в реката. Неговата функция е да отвежда отпадните води от прилежащите имоти.

На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за отпадни води (ПСОВ).

1.10.3. Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън населените места - състояние, честота на почистването, на миенето на улиците, кошчетата за отпадъци в населените места

Сметосъбирането и сметоизвозването на битови отпадъци е организирано чрез сключен договор с фирма.

1.10.4. Задължения на гражданите

Учрежденията, обществените организации, държавните, общинските или частни фирми, домсоветите на етажните собственици и гражданите имат задължения по отношение опазване на околната среда, за ежедневно почистване и поддържане чистотата в ползваните от тях сгради, дворове и прилежащите им територии.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Настоящата програма формулира детайлно всички дейности, които община Якимово осъществява с цел опазване и подобряване на състоянието на околната среда:

- **По фактор отпадъци** – фирма, с която има сключен договор;
- **По компонент води** – Водоснабдяване и канализация;
- **По компонент въздух** – дейности по жилищно строителство, благоустройство и регионално развитие, енергийна ефективност, включително осветление на улици и площади, изграждане, ремонт и поддържане на уличната мрежи;
- **По компонент биоразнообразие и зелени системи** – общинските дейности по озеленяване и развитие на културните, етнографските и туристическите комплекси;
- **По отношение на осигуряване на устойчиво управление на околната среда и информационно обслужване на населението** – дейности, свързани с обучение на децата и учениците, осигуряване на информационна разгласа за населението, развитие на културните институти – читалища, музеи, художествени галерии и етнографски комплекси с местен характер.

1.11. ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ

1.11.1 Състояние и развитие на отделните отрасли в общината, които влияят или могат да повлияят върху състоянието на околната среда

Икономиката на община Якимово се представлява от 63 фирми, от които 28 са в областта на селското, горското и рибното стопанство и 5 в преработващата промишленост.¹

Таблица 25. Икономически показатели в община Якимово през 2019 г.

Икономически сектор	Предприятия	Произведена продукция	Нетни приходи от продажби	Заети лица ²	ДМА
	Брой	Хил. лв.		Брой	Хил. лв.
Общо	63	29 923	30 547	338	20 521

Източник: НСИ

Микро (до 9 заети) предприятия съставляват 88,9% от всички предприятия в общината.

Аграрният сектор е основен в икономическия профил на общината. Селското стопанство традиционно е определяло облика на общинската икономика.

Сектор селско, горско и рибно стопанство има най-голям дял в произведената продукция в общината – 55,3% от цялата продукция. В сектора са и най-много от заетите – 60,1% от всички.

¹ За останалите предприятия, които оперират на територията на общината данните са конфиденциални.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Аграрният сектор е с растениевъдно-животновъдна насоченост. Основни фактори за водещите функции на растениевъдството са качествените почвени ресурси, благоприятните климатични условия, опита и традициите в областта на растениевъдството и животновъдството.

По данни на ПИРО Якимово 2021-2027 г. площта на земеделските земи заемат над 80% от територията на общината. По начин на трайно ползване земеделските земи са ниви, лозя, ливади и пасища.

Земята се обработва от кооперации, които на територията на общината са 4 на брой - арендатори и дребни селскостопански производители. Преобладаващи са частните земеделски имоти с относително малка площ.

Таблица 26. Обработваеми площи в община Якимово

Стопанска година	Обработваема земя (дка)
2013/2014	123 816
2014/2015	125 230
2015/2016	131 147
2016/2017	129 497
2017/2018	129 073
2018/2019	131 784
2019/2020	131 850

Източник: ОДЗ Монтана

Таблица 27. Баланс на земеделските земи в община Якимово (дка)

Ниви	Трайни насаждения	Лозя	Ливади и пасища
180 278	0	1 808	10 103

Източник: ОДЗ Монтана

Динамиката на регистрираните земеделски стопани в община Якимово в периода 2013/14 – 2019/20 г. е представена по-долу.

Таблица 28. Брой регистрирани земеделски стопани в община Якимово

Стопанска година	Общ брой земеделски стопани	Животновъди
2013/2014	133	45
2014/2015	146	27
2015/2016	136	31
2016/2017	129	41
2017/2018	120	38
2018/2019	118	36
2019/2020	113	27

Източник: ОДЗ Монтана

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Основните земеделски култури, които се отглеждат в община Якимово са: пшеница, маслодаен слънчоглед, ечемик, царевица за зърно, рапица.

Таблица 29. Засети площи с основни земеделски култури (дка)

Стопанска година	Пшеница	Ечемик	Рапица	Маслодаен слънчоглед	Царевица за зърно	Соя
2013/2014	65 180	6 225	2 490	36 401	8 887	0
2014/2015	59 488	11 722	6 272	58 869	13 911	0
2015/2016	43 918	24 018	5 700	67 966	13 200	410
2016/2017	49 825	5 915	4972	50 499	39 485	314
2017/2018	81 060	6 550	8 421	35 160	12 566	80
2018/2019	40 839	4 605	3800	76 833	18 120	0
2019/2020	85 010	6 849	3439	51 562	18 120	0

Източник: ОДЗ Монтана

Данни за броя на отглежданите животни са представени по-долу. От тях може да се направи извод, че като цяло намалява броя на отглежданите животни с изключение на пчелните семейства, които се увеличават.

Таблица 30. Отглеждани животни в община Якимово (бр.)

Животни	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Говеда	856	954	896	931	977	828	788
Крави	617	621	594	652	692	565	529
Биволи	5	13	13	18	42	50	67
Биволици	0	2	2	11	27	29	51
Овце	3 169	4 063	3 734	3 937	4 175	3 330	3 300
Овце майки	2 764	3 075	2 692	2 920	3 508	2 980	3 100
Кози	530	513	549	547	669	400	320
Кози майки	393	418	411	459	654	380	320
Свине	81	57	635	28	0	0	10
Свине майки	0	0	0	0	0	0	0
Еднокопитни						110	115
Птици	39,792	42	43	43	43	15	30
Кокошки носачки	31,592	21,79	21,29	21,29	21,29	10,9	25
Бройлери		0	0	0	2,87	0	0
Зайци	458	300	1 350	1 350	750	300	500
Зайки-ни майки	213	127	317	317	217	80	300
Пчелни семейства	1 619	1 877	2 059	1 862	2 267	2 310	2 286

Източник: ОДЗ Монтана

Вторичният сектор („Индустрия“) е слабо представен в общината Якимово. Промислеността участва с по-ограничени показатели в общата икономическа характеристика на общината.

В момента няма действащи кариери за добив на инертни материали за строителството. На територията на общината има наличност от качествени суровини за

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

производство на керамични изделия – тухли, керемиди и др., които в миналото са се използвали интензивно, а в момента са изоставени и не се експлоатират.

Община Якимово има потенциал за развитие на туризма със своите културни, исторически и природни забележителности.

Средната брутна годишна работна заплата на наетите лица по трудово или служебно правоотношение в община Якимово през 2019 г. е 10 213 лв.

Наетите лица по трудово и служебно правоотношение са 501 д.

През 2019 г. в общината са регистрирани 459 бр. безработни лица, а през 2020 г. този брой нараства до 493 бр.

На територията на общината се реализират редица проекти за намаляване на безработицата, някои от които са:

- Договори с работодатели по Мерки, Програми и ОП „РЧР“;
- От социални помощи към заетост;
- Асистенти на хора с увреждания;
- Регионална програма;
- Подкрепа за заетост;
- Заетост и обучения на хора с трайни увреждания;
- Програма за обучение и заетост на трайно безработни лица;
- Обучение и заетост на млади хора;
- Младежка заетост;
- Обучение на хора с увреждания;
- Нови умения нови възможности;
- Предоставяне на грижи в домашна среда.

1.11.2 Състояние на инфраструктурата

Електроенергийна инфраструктура

Електроснабдяването на селата Долно Церовене, Дългоделци и Якимово се извършва с далекопровод 20 kV по направление Медковец – Вълчедръм, а на с. Комозица – чрез далекопроводи 20 kV по направление Расово – Мокреш.

Изградените трафопостове по населени места са както следва:

- Якимово - 13 бр. на ЧЕЗ и 2 на други собственици;
- Дългоделци - 4 бр. на ЧЕЗ и 1 на други собственици;
- Долно Церовене - 3 бр. на ЧЕЗ и 2 на други собственици;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Комошица - 6 бр. на ЧЕЗ и 2 на други собственици.

В рамките на общината не преминават преносни (400 kV и 220 kV) и разпределителни (110 kV) електропроводни мрежи. В югозападния си край общинската територия се пресича от ВЕП 110 kV „Златия-Огоста“. Няма изградени разпределителни подстанции.

Наличието на районна подстанция 110/20 kV на територията на дадена община повишава качеството и сигурността на електрозахранване и позволява по-големи възможности за икономическо развитие. Общините без подстанции 110/20 kV като община Якимово са с по-ограничени възможности за икономическо развитие.

Изградената електроснабдителна мрежа покрива нуждите на населението и съществуващите в общината предприятия.

- **Газоснабдяване**

Община Якимово е извън обособените райони за газоснабдяване, тъй като е разположена периферно на газопроводната мрежа.

- **Телекомуникации и съобщения**

Селищата от община Якимово са покрити с телефонни, телексни и телефаксни услуги. Пощенски клонове има изградени в общинския център Якимово, както и в останалите села от общината. Има четири АТЦ, централа в с. Якимово. Общият брой на телефонните постове е 2000, от които 800 са в Якимово, а в останалите селища - по 400 бр. Телекомуникационната инфраструктура включва достигаща до всяко селище автоматична телефонна мрежа. Всички селища са с автоматично входящо и изходящо междуселищно избиране. Продължава въвеждането на модерна цифрова комуникационна и преносна далекосъобщителна инфраструктура и подменяне на съществуващата аналогова.

Наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава, като стойността на показателя „фиксирана телефонна плътност по домакинства“ бележи постоянно намаление, подобно на процесите в цялата страна, докато за показателя „мобилна телефонна плътност“ се наблюдава непрекъсната тенденция на увеличение.

Мобилните оператори, които осигуряват покритието на територията на общината, са А1, Виваком и Теленор. За доброто покритие способства основно открития и равнинен характер на терена.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Откритият и равнинен характер на терена в общината способства и за разпространение на радио и телевизионния сигнал. Това не е наложило изграждането на ретранслатори и други съоръжения в землището на общината.

Кабелни оператори в рамките на общината са А1, Виваком и Нетсърф. Практически цялата територия на общината е покрита с кабелни мрежи.

Кабелните оператори са основен доставчик и на интернет.

Информационните и комуникационни технологии са един от водещите фактори за изграждане на конкурентоспособна икономика, основана на знанието и иновациите, за иновативно и приобщаващо информационно общество, осигуряващо високо качество на живот на гражданите. Ефектите и въздействието от развитието и широкото прилагане на ИКТ обхващат всички социално-икономически сектори. Постепенно ИКТ стават широко достъпни за населението както по отношение на възможностите за достъп, така и по отношение на тяхната цена, като темповете на достъпност нарастват по-отчетливо в периода от 2007 г. насам.

В област Монтана за 2018 г. достъпът на домакинствата до интернет е 67,8%, а лицата, регулярно използващи интернет, са 54,7%.

Населението в община Якимово има достъп до бърз и свръхбърз широколентов достъп на 100% и не попада в бели или сиви зони по данни на МТИТС.

Към месец май, 2020 г. община Якимово е свързана към единната електронна съобщителна мрежа на държавната администрация.

• Транспортна инфраструктура

Основните транспортно-комуникационни пътни артерии на територията на община Якимово са следните:

- Републикански път II-81 „Монтана – Лом“ (пресичащ меридионално/вертикално общината през с. Долно Церовене). Дължината на участъка от пътя, попадащ на територията на община Якимово, е 11 км. Основно чрез този път се осъществяват част от външните връзки на община Якимово с общините Лом и Монтана.
- Републикански път III-818 „Долно Церовене – Вълчедръм“ (пресичащ общината в посока югозапад-североизток). Дължината на участъка от пътя, попадащ на територията на община Якимово, е 15,2 км. Този път играе ролята на вътрешна транспортна връзка за три от четирите села на общината (Долно Церовене, Дългоделци и Якимово), както и за външните транспортни връзки между община Якимово и община Вълчедръм.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Общински път MON 1130 (IV-10127) „Якимово – Комощица“ (пресича меридионално/вертикално източната част на община Якимово). В участъка си Владимирово - Якимово е без настилка. Играе ролята на вътрешна транспортна връзка между селата Якимово и Комощица и на външна връзка на община Якимово с община Бойчиновци. Прави връзка с републикански път II-81.

През територията на община Якимово преминава жп линията София - Мездра - Враца - Бойчиновци /Берковица/ - Брусарци /Лом/ - Видин /Кошава/.

Дължината на трасето на жп линията, преминаващо през територията на община Якимово, е с дължина около 8,5 км и е участък от второстепенната жп линия - Бойчиновци - Брусарци. Единствената жп гара е в с. Долно Церовене.

Има изготвен идеен проект за нова жп линия Видин – София, която отново ще преминава през общината. Проектът е разработен в три варианта по Оперативна програма „Транспорт 2014-2020 г.“.

Масовият обществен пътнически транспорт е представен от 8 автобусни линии, преминаващи през територията на община Якимово:

- Лом - София - Лом (преминаващ през Якимово);
- Вършец - Якимово - Лом;
- Монтана - Якимово;
- Вълчедръм - Якимово;
- Якимово - Лом;
- Берковица - Долни Цибър;
- Вълчедръм - Монтана;
- Вълчедръм - гара Долно Церовене.

За превозване на учениците са подsigурени 3 броя училищни автобуси.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

1.12. ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

В следващата таблица е представена финансова информация относно дейностите по опазване на околната среда на община Якимово за периода 2014-2020 г.

Таблица 31. Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда за периода 2014-2020 г.

Приходи и разходи по години (лв.)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Планирани приходи за околна среда, в т.ч. такса битови отпадъци, разрешителни за лечебни растения и др.	82 601	189 187	70 415	99 739	114 846	82 772	119 649
Реализирани приходи за околна среда	82 601	189 187	70 415	99 739	114 846	82 772	119 649
Относителен дял на приходите, свързани с опазване на околната среда, от всички приходи на общината	19,4%	30,89%	13,25%	16,99%	19,33%	12,27%	29,58%
Планирани разходи за околна среда	93 264	106 128	187 458	207 323	148 644	150 521	139 889
Реализирани разходи за околна среда	76 757	88 272	80 686	159 983	100 895	91 428	75 378
Относителен дял на разходите, свързани с опазване на околната среда, от всички разходи на общината	2,61%	3,44%	3,30%	5,41%	3,16%	2,02%	1,21%

Източник: Община Якимово

От данни в таблицата могат да бъдат направени следните изводи:

- Приходите (планирани и реализирани) за дейности по опазване на околната среда бележат колебания, но с тенденция на увеличаване;
- Разходите (планирани и реализирани) за дейности по опазване на околната среда отбелязват устойчиво нарастване за периода 2014-2020 г.;
- Относителният дял на реализираните приходи за дейности по опазване на околната среда спрямо всички реализирани приходи в общината за разглеждания период е средно 20%;
- Относителният дял на реализираните разходи за дейности по опазване на околната среда спрямо всички реализирани разходи в общината за разглеждания период е 3%.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

2. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT)

Този раздел включва анализа на силните страни на общината, възможностите да се възползва от тях, вътрешните слаби страни на общината и възможностите да ги преодолее или сведе до минимум, външните възможности/перспективи за общината, както и външните заплахи, които са пречка за развитието и представляват риск за реализацията на програмата. Вследствие на този етап се предлага типа стратегия, която е подходяща да реализира общината в бъдеще.

2.1. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТ ВЪЗДУХ

ВЪЗДУХ	
Силни страни	Възможности
○ За територията на община Якимово не е регистрирано и установено превишение на показателите на КАВ.	○ Въвеждане на високи екологични стандарти за междуселищни автобуси; ○ Стимулиране населението за преминаване на друг вид отопление през зимния период.
Слаби страни	Заплахи
○ Липса на постоянен пункт за контрол на КАВ.	○ Увеличаване на автомобилния трафик и нарастването на остарелите автомобили; ○ Високо потребление на отоплителни материали през зимния период.

Районът на община Якимово по отношение чистотата на атмосферния въздух не е сред проблемните. За чистотата на атмосферния въздух, освен климатичните фактори и релефът, допринасят и липсата на големи промишлени предприятия или топлоцентрали, както и големи животновъдни ферми.

2.2. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТ ВОДИ

ВОДИ	
Силни страни	Възможности
○ Липса на големи промишлени предприятия.	○ Гарантиране качеството на питейните води; ○ Изграждане на канализационна система, обхващаща територията на цялата община.
Слаби страни	Заплахи
○ Няма изградена ПСОВ; ○ Процентът на загубите на вода във водопроводната мрежа е висок; ○ Липса на изградена канализационна система за отпадни битови води във всички населени места.	○ Риск за замърсяване на подземните водоизточници от неизградена канализационна система в селата; ○ Поради ниските доходи, съществува праг на икономическата достъпност на таксите за населението, което ограничава възможностите за финансиране на инвестиционната програма; ○ Опасност от заустване и пресъхване на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

	повърхностните водни източници в резултат на глобално затопляне.
--	--

Основните проблеми, свързани с опазване чистотата на водите на територията на община Якимово, са:

- Липсват пречиствателни съоръжения за отпадъчните води в съставните села, което е причина за безконтролното изпускане на замърсени води в реките и причинява замърсявания на околната среда;
- По отношение на компонент „Води“ основните усилия следва да са насочени към подобряване състоянието и експлоатацията на водоснабдителните и канализационните системи;
- Амортизираната водопреносна мрежа е причина за значителни загуби на питейна вода и за влошаването на нейните качества;
- Замърсяването и нередовното почистване на речните корита в границите на населените места и извън тях е предпоставка за бедствия вследствие непредвидими природни явления.

2.3. АНАЛИЗ НА ФАКТОР ОТПАДЪЦИ

ОТПАДЪЦИ	
Силни страни	Възможности
○ Общинска нормативна уредба, регламентираща управлението на отпадъците на местно ниво е разработена с изискванията на ЗУО; ○ Всички населени места на територията на община Якимово са обхванати от организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци; ○ Участие в Регионално сдружение за управление на отпадъците; ○ Използване на регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания; ○ Изграден са два вида инсталации за сепариране и компостираща инсталация; ○ Изградена е площадка за строителни отпадъци в общината; ○ Въведена е система за разделно събиране на отпадъци от опаковки; ○ Изградена е площадка за строителни отпадъци.	○ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективно управление на отпадъците на местно ниво, развиване на потенциала за ПЧП и др.; ○ Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно управление на отпадъците съобразно въведената йерархия; ○ Потенциал за работа в насока справедливо формиране на такса за битови отпадъци – според количеството образувани битови отпадъци, а не според данъчната оценка на имота; ○ Промяна на обществените нагласи в полза на намаляване количеството на образуваните отпадъци и тяхното ефективно управление; ○ Разрастване на пазара на суровини от рециклируеми отпадъци; ○ Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъците; ○ Успешно коопериране с общините в рамките на РСУО Монтана за изграждане на по-ефективни регионални съоръжения за третиране на отпадъци; ○ Развитие и разширения на системите за

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

	разделно събиране на МРО; ○ Прилагане на добри практики за намаляване на отпадъците.
Слаби страни	Заплахи
○ Малък брой информационни кампании за информиране на обществеността и насочване на вниманието към високите нива в йерархията за управление на отпадъците – предотвратяване образуването и рециклиране на отпадъците; ○ Малките количества отпадъци са предпоставка за по-високи разходи на тон отпадъци и по-ниска заинтересованост и конкуренция от страна на фирмите, предоставящи услуги свързани с управлението на отпадъци; ○ Културата на населението по отношение на разделното събиране не е на високо ниво; ○ За част от потоците масово разпространени отпадъци не са сключени договори с организации по оползотворяване; ○ Не се прилагат целенасочени стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци и рециклиране на отпадъците; ○ Липса на цялостна система за разделно събиране и оползотворяване на биоразградимите отпадъци и домашно компостиране; ○ Липсва мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността от услугите по управление на отпадъците; ○ Община Якимово е с по-лоши стойности от средните за страната по показателя „норма на натрупване на битови отпадъци на жител“.	○ Недостатъчно познаване на нормативната база в областта на управлението на отпадъците и задълженията, произтичащи от нея от населението – необходимост от популяризирането ѝ сред широката общественост, на достъпен език; ○ Необходимост от засилване на контрола върху третирането на битовите отпадъци и изхвърлянето им на неразрешени места; ○ Недостатъчна информираност на гражданите за нормативните изисквания за управление на дейностите по отпадъците; ○ Заплащането на такса, чийто размер е определен на база, различна от количеството на изхвърлените отпадъци, на практика не създава стимул на населението да изхвърля по-малко количество отпадъци; ○ Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.

Планираните мерки за подобряване на управлението на дейностите с отпадъци на територията на община Якимово са подробно разгледани в *Програма за управление на отпадъците на община Якимово за периода 2021-2028 г.*, която е неразделно приложение от ПООС – Приложение №3.

2.4. АНАЛИЗ НА РИСКА И ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА

РИСК ОТ ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА	
Силни страни	Възможности
○ Ясно определени задължения на компетентните органи по отношение на	○ Използване на Европейски структурни и инвестиционни фондове за финансиране на

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

защитата при бедствия, съгласно ЗЗБ (изм. и доп. ДВ. бр. 51 от 5 юли 2016 г.). ○ Въведени механизми за осигуряване на единен подход при планиране на защитата при бедствия, съответно планиране на намаляването на риска от бедствия, съгласно ЗЗБ (изм. и доп. ДВ. бр. 51 от 5 юли 2016 г.).	дейности за намаляване на риска от бедствия; ○ Достъп до, и съответно предпоставки за въвеждане на добри практики от други страни.
Слаби страни	Заплахи
○ В голяма част от подзаконовите нормативни актове, свързани със защитата при бедствия, липсват необходимите яснота и конкретика, което не позволява ефективното им прилагане; ○ Въведените със ЗЗБ (изм. и доп. ДВ. бр. 51 от 5 юли 2016 г.) механизми за сътрудничество и обмен на информация все още не функционират ефективно; ○ Липса на достатъчен ресурс (експертен, финансов, технически и т.н.) в общината; ○ Все още планирането на защитата при бедствия е несистематизирано; ○ Неразбиране на риска от бедствия във всичките му измерения от страна на компетентните органи и населението.	○ Повече рискове от бедствия, включително и такива произтичащи от изменението на климата; ○ Внезапни бедствия с висок интензитет.

2.5. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

ПОЧВИ	
Силни страни	Възможности
○ Благоприятни условия за развитие на разнообразно и високопродуктивно земеделско производство; ○ Липса на почви, замърсени с тежки метали и органични замърсители.	○ Съществуват възможности за специализирано земеделско производство, за ефективно използване на богатия почвен ресурс, за увеличаване на дела на трайните насаждения и лозята, за подобряване структурата на земеползване чрез земеустройствени и комасационни проекти в землищата на общината; ○ Възможност за извличане на максималния ефект от пасищата, мерите и обработваемите земеделски площи чрез механизма на субсидирането от Европейските фондове по линия на Оперативните програми (напр. ПРСР 2014 – 2020 г.), които, освен чрез преките инвестиции, също и чрез насърчаването на повишаването на знанията на земеделските стопани, ще подпомагат прилагането на добри земеделски практики, водещи до устойчиво управление на почвите и водите и до опазване на биоразнообразието.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Слаби страни	Заплахи
○ Почвена ерозия; ○ Основен източник на замърсяване на почвите е наторяването; ○ Опожаряване на стърнища и суха тревна растителност, водещо до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс.	○ Липсват механизми за налагане прилагането на почвозащитни земеделски практики на частните земеделски производители и на арендаторите, обработващи частните земи, чийто дял е най-голям; ○ Съществуват трудности за възстановяване на поливното земеделие в общината: липсата на лесно достъпно финансиране на инвестиционни проекти за възстановяване на поливната инфраструктура в земеделските земи; липсата на собствени финансови средства на Общината за такива инвестиции; ○ На Общините е вменен контрол по опазване на почвите съгласно Закона за почвите, за който не са предвидени ресурси – финансови и човешки, в рамките на структурата на общинската администрация; ○ Засилване на деградационните процеси на почвите; ○ Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие; ○ Липса на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за Област Монтана; ○ Силен натиск, създаван или засилван от човешките дейности като: неподходящи селскостопански и горски практики, депониране на отпадъци.

2.6. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ БИОРАЗНООБРАЗИЕ

БИОРАЗНООБРАЗИЕ и ЕКО ТУРИЗЪМ	
Силни страни	Възможности
○ Богато природно разнообразие; ○ Наличие на 1 защитена зона.	○ Благоприятната обстановка и положителният имидж, който България има като туристическа дестинация; ○ Интензивното развитие на националния туристически пазар и утвърждаването на туризма като приоритетен отрасъл на икономиката; ○ Непрекъснато нарастващ чуждестранен туристически поток към страната; ○ Наличие на европейски финансиращи програми в областта на туризма; ○ Включване на община Якимово в национални и международни туристически маршрути; ○ Извършване на проучвания за находища на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

	лечебни растения; ○ Въвеждане на система от мерки на местно ниво, които да насърчават и гарантират устойчивото ползване на биологичните ресурси.
Слаби страни	Заплахи
○ Липса на туроператори и туристически агенции в региона; ○ Липса на предприемачески опит и мотивация у населението; ○ Недостатъчен брой подготвени специалисти в областта на туризма; ○ Липса на опит в разработване на проекти от страна на бизнеса; ○ Липса на единна информационна база данни за развитието на туризма в региона. ○ Липсват места за настаняване.	○ Глобалното изменение на климата и попадането на страната в зоната на засушаване; ○ Тежки административни процедури за стартиране и развитие на бизнес; ○ Отдалеченост от големи икономически развити райони; ○ Силна конкуренция от други райони в страната и чужбина, които предлагат сходни туристически продукти.

Основните проблеми за биологичното разнообразие на територията на община Якимово са свързани със състоянието на горите в региона - те са най-застрашени от пряко унищожение, поради факта, че ниския жизнен стандарт на местното население, особено в селата, го насочва към най-лесния начин за бързо оползотворяване на горския ресурс чрез изсичането му.

Състоянието на биологичното разнообразие зависи от всички стопански дейности – строителство, туризъм, селско и горско стопанство, промишленост. Тази комплексност на негативно влияние изисква използването на комбинирани защитни методи, при спазване на съответните нормативни правила и регламентиранияте способности за въздействие.

2.7. АНАЛИЗ ПО ФАКТОР ШУМ

В община Якимово не се надвишават пределно допустимите нива на шума, поради тази причина не е правен и анализ на звуковото налягане в отделните населени места. На територията на общината няма големи промишлени източници на шум в околната среда, затова не е извършван собствен мониторинг. Друг източник на шумово замърсяване на територията на общината е остарелият автомобилен парк и транзитно преминаващите превозни средства.

2.8. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ ЗЕЛЕНИ СИСТЕМИ

Устройството на озеленени и залесени площи се регламентира със Закона за устройството на територията. В териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението. Озеленените площи за широко обществено ползване и площите със специфично предназначение, собственост на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

държавата и общините, са публична собственост. Зелените системи и озеленените площи се устройват в съответствие с одобрените общи и подробни устройствени планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите в Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за „Правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони“. Озеленените територии, в населените места, селищните образувания и извън тях се определят с общите и подробните устройствени планове. Зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми, защитни насаждения и разсадници.

2.9. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ РАДИАЦИОННИ ЛЪЧЕНИЯ

Производствени и др. дейности, източници на радиационно замърсяване на територията на общината няма. Радиационният фон се движи в нормални граници. Източници на вредни лъчения не са установени.

2.10. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА

На територията на община Якимово не са регистрирани източници на неорганизиран емисии. В общината не са регистрирани инсталации, извършващи дейности с употреба на разтворители за периода 2014-2020 г.

2.11. ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ИНФРАСТРУКТУРАТА КАТО ФАКТОР ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

Основните транспортно-комуникационни пътни артерии на територията на община Якимово са следните:

- **Републикански път II-81** „Монтана – Лом“ (пресичащ меридионално/вертикално общината през с. Долно Церовене). Дължината на участъка от пътя, попадащ на територията на община Якимово, е 11 км. Основно чрез този път се осъществяват част от външните връзки на община Якимово с общините Лом и Монтана.
- **Републикански път III-818** „Долно Церовене – Вълчедръм“ (пресичащ общината в посока югозапад-североизток). Дължината на участъка от пътя, попадащ на територията на община Якимово, е 15,2 км. Този път играе ролята на вътрешна транспортна връзка за три от четирите села на общината (Долно Церовене, Дългоделци и Якимово), както и за външните транспортни връзки между община Якимово и община Вълчедръм.
- **Общински път MON 1130 (IV-10127)** „Якимово – Комошица“ (пресича меридионално/вертикално източната част на община Якимово). В участъка си Владимирова - Якимово е без настилка. Играе ролята на вътрешна транспортна

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

връзка между селата Якимово и Комошица и на външна връзка на община Якимово с община Бойчиновци. Прави връзка с републикански път II-81.

През територията на община Якимово преминава жп линията София - Мездра - Враца - Бойчиновци /Берковица/ - Брусарци /Лом/ - Видин /Кошава/.

Дължината на трасето на жп линията, преминаващо през територията на община Якимово, е с дължина около 8,5 км и е участък от второстепенната жп линия - Бойчиновци - Брусарци. Единствената жп гара е в с. Долно Церовене.

Територията на община Якимово се обслужва от „**Водоснабдяване и канализация**“ ЕООД – град Монтана. Всичките четири населени места в община Якимово са водоснабдени. Водоснабдяването на селищата е от съществуващи подземни водоизточници (каптажи и шахтови кладенци).

На територията на община Якимово няма изградена канализационна мрежа.

На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за отпадни води.

Електроенергийната система на община Якимово е добре развита. Електроснабдяването на селата Долно Церовене, Дългоделци и Якимово се извършва с далекопровод 20М по направление Медковец-Вълчедръм, а на с. Комошица - чрез далекопровод 20М по направление Расово-Мокреш.

В рамките на общината не преминават преносни (400kV и 220kV) и разпределителни (110kV) електропроводни мрежи. В югозападния си край общинската територия се пресича от ВЕП 110 kV „Златия-Огоста“. Няма изградени разпределителни подстанции.

Наличието на районна подстанция 110/20 kV на територията на дадена община повишава качеството и сигурността на електрозахранване и позволява по-големи възможности за икономическо развитие. Общините без подстанции 110/20 kV като община Якимово са с по-ограничени възможности за икономическо развитие.

Изградената електроснабдителна мрежа покрива нуждите на населението и съществуващите в общината предприятия.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

**2.12. АНАЛИЗ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА И ИКОНОМИЧЕСКАТА СТРУКТУРА
ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА**

ОРГАНИЗАЦИОННА И ИКОНОМИЧЕСКА СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	
Силни страни	Възможности
○ В общината работят компетентни служители в областта на околната среда и съществува воля за постигане на нормативните изисквания от екипа на общинска администрация; ○ Община Якимово има собствена нормативна база – общински наредби и програми, както и общи стратегии за развитието на общината, в които управлението на отпадъците е важен елемент.	○ Възможности за внедряване на нови, екологосъобразни практики за производствата; ○ Възможности за трансгранично сътрудничество в областта на околната среда.
Слаби страни	Заплахи
○ Недостатъчно е ресурсното обезпечаване на отговорното звено в общинска администрация и на общинското предприятие за управлението на отпадъците спрямо повишаващите се нормативни изисквания и очакванията на обществеността.	○ Влошаване на качествата на околната среда и допълнително замърсяване на компонентите на средата.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

3. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Община Якимово – чиста и съхранена природа, осигуряваща благоприятни условия за живот

4. ЦЕЛИ

В резултат от извършените анализи и проучвания за характерните дадености и проблеми на община Якимово в областта на околната среда, са определени и идентифицирани силните и слабите страни на общината, възможностите и заплахите, стоящи пред нея. След като бе избрана визия на общината, се определиха и целите, достигането на които ще е определящо за качеството на живот на местното население.

При определянето на целите бяха взети предвид основните силни страни, които трябва да бъдат запазени, основните проблеми (слаби страни), които следва да бъдат решени и се отчетоха заплахите пред община Якимово в областта на околната среда.

Генерална стратегическа цел на ПООС:

Подобряване на качеството на живот и намаляване на риска за здравето на населението чрез осигуряване на благоприятна околна среда, запазване на биоразнообразието и устойчиво управление на околната среда.

ПРИОРИТЕТ 1. ВОДИ

Специфична цел 1: Насърчаване на устойчивото управление на водите

ПРИОРИТЕТ 2. ВЪЗДУХ

Специфична цел 2: Поддържане на доброто качество на атмосферния въздух и нивата на емисиите под пределно допустимите норми за опазване на човешкото здраве

ПРИОРИТЕТ 3. ОТПАДЪЦИ

Специфична цел 3: Устойчиво управление на отпадъците

ПРИОРИТЕТ 4. РИСК И ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА

Специфична цел 4: Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, на предотвратяването и управлението на риска

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

ПРИОРИТЕТ 5. ПОЧВИ

Специфична цел 5: Поддържане на доброто състояние на почвите и предотвратяване на тяхното замърсяване, борба с почвената ерозия

ПРИОРИТЕТ 6. БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Специфична цел 6: Засилване на биоразнообразието, „зелената“ инфраструктура, както и намаляване на замърсяването

ПРИОРИТЕТ 7. ШУМ

Специфична цел 7: Поддържане нивата на шума в границите на нормативните изисквания

ПРИОРИТЕТ 8. ЗЕЛЕНИ СИСТЕМИ

Специфична цел 8: Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване

**ПРИОРИТЕТ 9. ПОВИШАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА
НАСЕЛЕНИЕТО В Т.Ч. ЕКОЛОГИЧНА КУЛТУРА, ЕКОЛОГИЧНИ ЗНАНИЯ,
ЕКОЛОГИЧНОТО МИСЛЕНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ
КАПАЦИТЕТ**

Специфична цел 9: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

5. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на община Якимово за периода 2021-2028 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки по отделните компоненти на околната среда, с цел постигане на съответствие с действащите норми и стандарти в екологичното законодателство.

***Забележка:** Дейностите, предвидени за изпълнение по компонент **Отпадъци** е съгласно:

- Програма за управление на отпадъците на община Якимово за периода 2021-2028 г.
– Приложение №3.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 32. План за действие на ПООС Якимово 2021-2028 г.

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация											
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28				
План за действие на ПООС Якимово 2021-2028 г.		14 967,1															
Приоритет 1. Води		5 005															
1	Реконструкция на водопроводна мрежа на територията на община Якимово	5 000	Фондове на ЕС; Общински бюджет	Км. ремонтиран/подменен водопровод	Община Якимово, ВиК Монтана	X	X	X	X	X	X	X	X				
2	Провеждане на информационни кампании за състоянието на водните ресурси и методи за пестеливо използване	5	Общински бюджет	Проведени две информационни кампании	Община Якимово		X			X							
Приоритет 2. Въздух		1 008															
1	Почистване на пътните артерии от натрупани кал и прах, и осигуряването на поддържането им в добро техническо състояние	8	Общински бюджет	8 бр. годишно почистване по 2 000 кв.м. (8x2 000 = 16 000кв. м.) улици и тротоари	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X				
2	Рехабилитация и модернизация на общинската инфраструктура в с. Комозица, Долно Церовене и Дългоделци - системи за външно изкуствено осветление	600	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Фондове на ЕИП	Монтирани 1 000 бр. нови енергоефективни осветителни тела	Община Якимово			X	X	X							
3	Извършване на мерки за повишаване на енергийната ефективност и чрез внедряване на ВЕИ на сграда на детска градина с. Якимово	400	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Фондове на ЕИП	334 LED осветителни тела; 15 м² PVC прозорци; 557 глйдера за ал. радиатори; котел воден на биогориво 209 KW и пелетна горелка; бойлер с 2 серпентини и ел. нагревател 300 л.;	Община Якимово	X	X	X	X								

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
				слънчева термосифонна система с бойлер 200 л.									
Приоритет 3. Отпадъци		8 242,1											
1	Изпълнение на Програма по управление на отпадъците 2021-2028	8 242,1	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Събрани и обезвредени отпадъци	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 4. Риск и изменение на климата		109											
1	Благоустройство на речните корита с цел предпазване от наводнения	45	Фондове на ЕС; Общински бюджет	Брой изпълнени проекти	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Почистване на речните корита	20	Фондове на ЕС; Общински бюджет	Брой изпълнени проекти	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Координация и сътрудничество между всички управленски нива (национално, басейново и местно) от единната спасителна система	0	Фондове на ЕС; Общински бюджет		Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Анализи на риска и прилагане на мерки за превенция и защита при процеси, свързани с движение на земни маси – свлачища, срутища, ерозии, абразии и пр.	20	Фондове на ЕС; Общински бюджет	1 бр. извършен анализ на риска	Община Якимово			X					
5	Информационни кампании, насочени към повишаване на готовността на населението и капацитета на силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения	4	Фондове на ЕС; Общински бюджет	4 бр. информационни кампании	Община Якимово		X		X		X		X
6	Оптимизиране и разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране; разработване на цифрови модели и анализи и прогнози във връзка с климатичните изменения	20	Фондове на ЕС; Общински бюджет	1 бр. оптимизирана система	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
Приоритет 5. Почви		45											
1	Провеждане на почвен мониторинг и превенция на замърсявания с нитрати и пестициди	5	Общински бюджет; Държавен бюджет	4 бр. извършен почвен мониторинг	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Залесяване на негодни и изоставени земеделски земи	40	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Дка залесена площ	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 6. Биоразнообразие		160											
1	Опазване на природата и биологичното разнообразие, екологосъобразна инфраструктура: Възстановяване на съществуващи/ потенциални местообитания	100	Фондове на ЕС; Общински бюджет	1 бр. изпълнени проекта	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Опазване на горите от сеч и пожари	60	Фондове на ЕС; Общински бюджет	8 бр. извършени дейности	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 7. Шум		8											
1	Разработване и въвеждане на дейности за ограничаване и снижаване на градския шум, отчитаща ефекта и значимостта на междусекторното взаимодействие „градоустройство, строителство, благоустройство, контрол и организация на движението на МПС, здравни ефекти от въздействието на шума“	8	Фондове на ЕС; Общински бюджет	1 бр. изпълнени проекта	Община Якимово, Външни организации	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 8. Зелени системи		355											
1	Поддържане на паркови пространства и градинки	150	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Площ на реконструирани и поддържани паркове и градинки	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Благоустрояване и поддържане на детски	200	Фондове на ЕС;	Брой	Община	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
	площадки		Общински бюджет; Държавен бюджет	реконструирани и рехабилитирани спортни съоръжения и детски площадки	Якимово								
3	Обновяване на гробищните паркове	5	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Площ обновени гробищни паркове	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 9. Повишаване на екологичното образование на населението в т.ч. екологична култура, екологични знания, екологичното мислене и подобряване на административния капацитет		35											
1	Повишаване на професионалната квалификация на служителите в общинската администрация в областта на околната среда	20	Общински бюджет	Брой проведени обучения	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Създаване на партньорства с други общини за съвместно кандидатстване по програми и проекти, касаещи околната среда	5	Общински бюджет	Брой създадени партньорства	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Провеждане на образователни кампании за повишаване на екологичното съзнание в населението	5	Общински бюджет	Брой проведени кампании	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Засилване на контрола по отношение опазване на околната среда	5	Общински бюджет	Издадени наказателни актове	Община Якимово	X	X	X	X	X	X	X	X

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

6. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2028 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице.

В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на ПООС, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Целта на мониторинга е да отбелязва отклоненията от целите на ПООС достатъчно рано, за да бъде възможно тяхното коригиране, преди последствията от тях да станат толкова сериозни, че да не могат да бъдат преодоляни. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

Контролът има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнението на ПООС. Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност, изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика. Същностната характеристика, дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес, във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания по отношение осигуряване на законосъобразност в публични институции и органи на местната власт. Контролът върху изпълнението на ПООС 2021-2028 г. на община Якимово се извършва от Общински съвет - Якимово, който приема програмата и следи за нейното изпълнение.

Координацията по изпълнението на ПООС ще се осъществява от лицата, които със заповед на Кмета на общината (във връзка с изискването на чл. 15, ал. 1, т. 10 от Закона за опазване на околната среда) са определени като притежаващи необходимата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

На основание на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране. В годишния отчет се отбелязва напредъка при постигането на набелязаните цели и приоритети на ПООС, отчитат се настъпилите промени в екологичната обстановка, измененията в законовата и нормативна база и произтичащите от това промени в отговорностите и задълженията на местните власти, както и препоръки за подобряване на резултатите от наблюдението на изпълнението на програмата. Актуализация на общинската програма по опазване на околната среда се извършва при съществена промяна на нормативната база и условията, при които е разработена.

В допълнение, на основание на чл. 79, ал. 6 от Закона за опазване на околната среда, годишните отчети, които Кметът на общината внася в Общинския съвет, се предоставят за информация в РИОСВ.

За информизиране на обществеността отчетите по изпълнение на ПООС могат да бъдат публикувани на официалния сайт на общината.

7. ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМАТА

Неделима част от настоящата програма са:

1. Приложение №1 Доклад с резултати от анкетно проучване
2. Приложение № 2 Раздел Лечебни растения
3. Приложение №3 Програма за управление на отпадъците на община Якимово за периода 2021-2028 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

**ПРИЛОЖЕНИЕ №3
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА
ОТПАДЪЦИТЕ
НА ОБЩИНА ЯКИМОВО 2021-2028 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ:

I.	Въведение.....	5
II.	Основни изводи от анализите на състоянието на управление на отпадъците и прогнози за количеството и състава на отпадъците за периода на действие на програмата	10
III.	SWOT анализ	16
IV.	Цели и приоритети	19
V.	Подпрограми за постигане на целите с планове за действие към всяка подпрограма.....	19
	V.1.Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци	19
	V.1.1.Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци	30
	V.2. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	37
	V.3. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.....	42
	V.4. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО.....	46
	V.4.1. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки .	49
	V.5. Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други	52
VI.	Координация с други общински и регионални планове и програми	54
VII.	Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската/регионалната програма за управление на отпадъците	54
VIII.	Приложения	56
	Приложение № 1 - Отпадъците, които са извън обхвата на ПУО Якимово	56
	Приложение № 2 - Анализи на състоянието на управлението на отпадъците,	56
	Приложение № 3 – Прогнози.....	57

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1.	Годишни количества битови отпадъци за периода 2014-2020 г.....	26
Таблица 2.	Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци.....	28
Таблица 3.	Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци	36
Таблица 4.	Разделно събрани отпадъци от опаковки в община Якимово (тон).....	38
Таблица 5.	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци.....	40
Таблица 6.	Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	44
Таблица 7.	Заложени цели за МРО по години	46
Таблица 8.	Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО	48
Таблица 9.	Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.....	51
Таблица 10.	Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други	53

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1.	Географско положение община Якимово	8
Фигура 2.	Норма на натрупване по вид общини според размера на населените места (2018 г.), кг/жител/г.....	26

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	
БВП	Брутен вътрешен продукт
БО	Битови отпадъци
ДДС	Данък добавена стойност
ЕЕО	Електрическо и електронно оборудване
ЕКАТТЕ	Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици в Република България
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗИД	Закон за изменение и допълнение
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
МРО	Масово разпространени отпадъци
НН	Норма на натрупване
НПО	Неправителствена организация
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОПР	Общински план за развитие
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОУП	Общ устройствен план
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПРЗ	Препарати за растителна защита
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СМР	Строително-монтажни работи
СО	Строителни отпадъци
ТБО	Такса битови отпадъци / Твърди битови отпадъци
УО	Управление на отпадъците
SWOT	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. на община Якимово се явява инструмент за прилагане на законодателството по управление на отпадъците и за постигане на заложените цели на местно ниво с цел постигане на заложените цели на национално ниво и на ниво Европейски съюз.

Ключов елемент при разработване на програмата е съобразяването и прилагането на следния **приоритетен ред (йерархия) при управлението на отпадъците**:

- **предотвратяване на образуването им;**
- **подготовка за повторна употреба;**
- **рециклиране;**
- **друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;**
- **обезвреждане.**

Като се вземат предвид общите принципи за опазване на околната среда, като предпазни мерки и устойчивост, техническата осъществимост и икономическата приложимост, опазване на ресурсите, както и цялостното въздействие върху околната среда, човешкото здраве, икономиката и обществото.

Разработената програма се основава на следните **основни принципи**:

- **Предотвратяване** - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- **Разширена отговорност на производителя и замърсителят плаща** – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- **Превантивност** – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- **Близост и самодостатъчност** – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близо до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза.
- **Участие на обществеността** – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост, имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Географски, демографски и социално-икономически характеристики на община Якимово

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Община Якимово е разположена в северната част на област Монтана. С площта си от 220,977 км² заема 9-то място сред 11-те общините на областта, което съставлява 6,08% от територията на областта. Административен център е с. Якимово.

Релефът на община Якимово е равнинен и слабо хълмист. Територията ѝ изцяло попада в пределите на Западната Дунавска равнина.

Тя е разположена от двете страни на долината на р. Цибрица, която протича през нея от югозапад на североизток. Поради тази причина като цяло наклонът на терена е от югозапад на североизток, като най-високата ѝ точка от 187,7 м н.в. се намира в крайния югозапад, на юг от село Долно Церовене. По същата тази причина минималната надморска височина от 92 м е на североизток, източно от село Якимово в коритото на реката.

Община Якимово е разположена в климатичен пояс с умереноконтинентален климат, отличаващ се със студена и сравнително продължителна зима, горещо лято и максимум на валежите през юни. Снежната покривка се задържа в порядъка на 40-70 дни в годината, а средната ѝ дебелина е от 10 до 20 см. Средногодишната сума на валежите е 585 мм. Средногодишната температура на въздуха е 11,6°C с изразен минимум през януари (-2,1°C) и максимум през месец август (31°C).

По данни на ПИРО Якимово 2021-2027 г., основен в икономическия профил на общината е аграрния сектор. Сектор селско, горско и рибно стопанство има най-голям дял в произведената продукция в общината – 55,3% от цялата продукция. В сектора са и най-много от заетите – 60,1% от всички (по данни за 2019 г.)

На територията на общината има 63 бр. действащи фирми, от които 28 са в областта на селското, горското и рибното стопанство и 5 в преработващата промишленост¹.

Населението на община Якимово към 31.12.2020 г. е 3 879 жители. Населените места в общината са общо 4. Гъстотата на населението към 2020 г. е 17,6 души/м², което е по-ниско от средното за областта.

Основание и подход за изработване на ПУО-Якимово

Настоящата **Програма за управление на отпадъците на Община Якимово за периода 2021-2028 г.** е изготвена на основание чл. 52, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (*Обн. ДВ бр. 53 от 13 юли 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 19 от 5 Март 2021 г.*) и в съответствие със структурата, целите и предвижданията на **Националния план за управление на отпадъците** (*приет с Решение №459/17.06.2021 г. на МС*) и указания за разработване на регионални и общински програми, получени с писмо изх. №48-00-566/21.07.2021 година на МОСВ. Тя се изготвя и във връзка със следните основания:

¹ Данните за останалите фирми са конфиденциални

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- изтичане периода на действие на съществуващата Програма за управление на дейностите по отпадъците на община Якимово 2017-2020 г.;
- промени в законодателството по управление на отпадъците – приет през м. юли 2021 г. нов, пети Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г., който заедно с отделните програми към него подпомагат централните и местните власти за концентрация на ограничените ресурси към приоритетни за финансиране проекти в сферата на управление на отпадъците от национални и европейски източници на финансиране.

Подходът за разработване на програмата е съобразен и с изискването такъв вид документ да е достъпен за разбиране от страна на неспециалисти и на широката общественост и същевременно да предоставя възможност на тесните специалисти да получат по-подробна информация чрез приложения към основния текст на аналитичната част.

Съдържание на ПУО Якимово

Предвид представения подход при разработването и приетият НПУО, ПУО Якимово има следната структура и съдържание:

Основен документ, който съдържа:

- Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците;
- SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите);
- Цели и подцели;
- План за действие с Програми от мерки за постигане на целите;
- Координация с други планове и програми;
- Система за контрол на изпълнението, оценка на резултатите, отчети актуализация на ПУО-Якимово;
- Приложения, в които са представени - Подробните анализи за състоянието на управлението на отпадъците;

Географско покритие

ПУО Якимово се отнася за територията на община Якимово. Общинската програма е разработена в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Определените мерки за достигане на целите на ПУО-Якимово за периода 2021-2028 г. са съобразени с обстоятелството, че Община Якимово е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците в регион Монтана, в което се включват **общините Монтана, Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вълчедръм, Вършец, Георги Дамяново, Лом, Медковец, Криводол, Чипровци и Якимово.**

Община Якимово се намира в Северозападен регион от ниво 2, област Монтана. Селищната мрежа на община Якимово включва 4 населени места с административен център – село Якимово.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Граници на община Якимово:

- на север – община Лом;
- на изток – община Вълчедръм;
- на югоизток – община Бойчиновци;
- на юг – община Монтана;
- на запад – община Медковец.

Фигура 1. Географско положение община Якимово

Източник: <https://bg.wikipedia.org/>

Времеви хоризонт

ПУО на Община Якимово е разработена за периода 2021-2028 г. в съответствие с времеви хоризонт, за който е приет Националният план за управление на отпадъците 2021-2028 г. в изпълнение на чл. 52, ал. 3 от Закона за управление на отпадъците.

Отпадъци в обхвата на ПУО-Якимово

Програмата за управление на отпадъците на Община Якимово обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на органите на местното самоуправление и местната администрация и необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината съгласно Глава втора, раздел III на ЗУО, свързани с управлението на отпадъците, което има за цел да се предотврати или намали вредното им въздействие върху човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване.

В обхвата на програмата са включени следните видове отпадъци съгласно чл. 2, ал. 1 от ЗУО:

- битови отпадъци;
- производствени отпадъци;
- строителни отпадъци;
- опасни отпадъци.

Отпадъците, които са извън обхвата на Програмата, респективно извън обхвата на НПУО, РДО и ЗУО, са представени като **Приложение № 1** към програмата.

Връзка с други национални, областни и общински планове и програми

При разработване на програмата са взети предвид европейското и национално законодателство в областта на управление на отпадъците. ПУО- Якимово е съобразена и със следните областни и общински стратегически документи:

- Общинския план за развитие на Община Якимово 2014-2020 г.;
- План за интегрирано развитие на Община Якимово за 2021-2027 г.;
- Областна стратегия за развитие на Област Монтана за периода 2014-2020 г.;
- Програма за опазване на околната среда на община Якимово за периода 2021-2028 г.

ПУО Якимово се явява неразделна част от Общинската програма за околна среда, съгласно чл. 52, ал. 2 от Закона за управление на отпадъците и е разработена за период, който съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Процес на обществени консултации

В най-ранния етап на разработване бяха осъществени консултации с ключови заинтересовани страни чрез проведено анкетно проучване сред гражданите, заинтересованите страни и бизнеса по въпросите, свързани с опазването на околната среда на територията на общината.

Процесът на обществено обсъждане стартира през септември 2021 г. чрез разпространението на *Анкетно проучване на общественото мнение във връзка с разработване на Общинска програма за опазване на околната среда на община Якимово за периода 2021-2028 г.* Анкетата беше публикувана в онлайн платформа за електронно попълване, като съобщение за анкетата беше публикувано на официалната интернет страница на община Якимово.

С цел информиране и консултиране със заинтересованите лица проектът на програмата беше публикуван за запознаване, мнения и препоръки на интернет страницата на общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Преди приемането ѝ от ОбС – Якимово, програмата премина през процедура за извършване на преценка на необходимостта от екологична оценка и оценка на съвместимост съгласно изискванията на ЗООС и Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. С решение на РИОСВ – Монтана № МО 47 – ЕО/2022, програмата е съгласувана.

Програмата е приета с Решение №207 от Протокол №42 от 29.09.2022 г. на Общински съвет – Якимово и с цел осигуряване на обществен достъп и в съответствие с изискванията на чл. 52, ал. 7 от ЗУО след приемането ѝ, програмата е публикувана на интернет страницата на общината.

Програмата е отворен документ и може да бъде актуализирана вследствие настъпили промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и/или други фактори със стратегическо или местно значение.

Органи за разработване и одобрение

Програмата е разработена от външни консултанти съвместно с компетентните служители в Община Якимово като е взето предвид и мнението на заинтересованите страни, отразено в проведено анкетно проучване на територията на общината.

II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗИТЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ПРОГНОЗИ ЗА КОЛИЧЕСТВОТО И СЪСТАВА НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА

В този раздел са представени най-важните факти и тенденции, идентифицирани в анализа на съществуващото състояние в сектора на управление на отпадъците, както и произтичащите от тях изводи и препоръки. Изложението в тази глава следва реда на изготвените анализи.

Изводи от Анализ на състоянието относно отпадъците

Битови отпадъци

- Общото количество на образуваните битови отпадъци се повишава до 2018 г. В следващите две години се наблюдава намаляване. Отпадъците през 2020 г. са 921,5 т., което е с 38,5% повече спрямо 2014 г.;
- Същата тенденция се проследява и при количествата образувани битови отпадъци на човек от населението;
- През 2018 г. са образувани 463 кг/ж/година, а през 2020 г. – 238 кг/ж/година, което е значително под средната стойност за страната (407 кг/жител/година);
- В сравнителен план община Якимово е над средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население между 3 000 – 25 000 - жители – 346 кг/жител/година;
- Основен източник на битовите отпадъци са домакинствата;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците, е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци. През 2020 г. 89,5% от битовите отпадъци се депонират;
- Делът на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци за територията на община Якимово е 100%.

Производствени отпадъци

- Поради липса на данни за образуваните производствени отпадъци на територията на общината не могат да бъдат направени коректни изводи.

Строителни отпадъци

- Налично е общо и специфично законодателство, а също така и стратегически план за управление на строителните отпадъци, като са поставени конкретни количествени цели за поетапно достигане до 2020 г. на подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване;
- Липсват налични данни в община Якимово за количествата строителни отпадъци, които са генерирани за периода;
- С решение № 396 от Протокол № 41/18.07.2014 г. на ОбС Якимово е определена площадка за събиране и съхраняване на строителни отпадъци в землището на община Якимово, а именно поземлен имот с кадастрален № 87299.235.24.

Опасни отпадъци

- Поради липса на данни за генерираните опасни отпадъци за територията на община Якимово не могат да бъдат направени коректни изводи;
- В България през последните години има известен ръст на БВП, но намаляват опасните отпадъци.

Утайки от ПСОВ

- На територията на община Якимово няма изградени пречиствателни станции за отпадни води;
- Основното предизвикателство, породено от демографските тенденции, е как да се планира отвеждането и пречистването на отпадъчните води в малките населени места, с разпръснато население, и особено в онези населени места, в които се очаква спад на населението и стопанската дейност през следващите десетилетия, както е случаят с община Якимово.

Изводи от Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините

- Националното законодателство, уреждащо обществените отношения, свързани с управление на отпадъците, е хармонизирано с европейското законодателство, прието до 2017 г.;
- Националната правна рамка е построена в цялост и като логична конструкция и архитектура, която може да бъде допълвана и променяна съобразно новото

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

европейско законодателство. Приети са законодателни изменения и допълнения в ЗУО за въвеждане в националното законодателство на последните изменения в: Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС; Директивата 94/62/ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 99/31/ЕС относно депата за отпадъци.

Изводи от Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

- Има действаща Наредба за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Якимово, приета с Решение № 393 от протокол № 41/18.07.2014 г. на Общински съвет – Якимово;
- Действащите нормативни актове на територията на община Якимово са съобразени с последните промени в Закона за управление на отпадъците и ЗМДТ;
- Сключените договори за изпълнение на задълженията на кмета на общината по чл. 19 от ЗУО са актуални.

Изводи от Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците

- За последния програмен период 2014-2020 г. не са настъпвали промени в състава и ръководството на РСУО-Монтана;
- В изпълнение на приетата ОПУО за периода 2014-2020 г. са предприети действия за осигуряване на необходимата техническа инфраструктура, свързана с намаляване на количествата депонирани отпадъци;
- Община Якимово е активен участник в дейността на РСУО.

Изводи от Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове

- Нормативните актове (законови и подзаконови) в областта на управлението на отпадъците (в т.ч. изготвяне на план-сметки за такса битови отпадъци; процеси за проектиране и изпълнение на СМР по изграждане на инсталации и съоръжения за третиране на отпадъци; управление на проекти, финансирани със средства от структурните фондове на ЕС и др.) са многобройни и изискващи специфични компетентности на служителите на всяка администрация;
- За подобряване капацитета на общинските служители е необходимо същите да участват в обучителни програми. Отчитайки големите предизвикателства пред местните власти относно целите за рециклиране на битовите отпадъци и за оползотворяване на биоразградимите отпадъци са необходими целенасочени и практически обучения, особено по прилагане на *Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци*, за която общините нямат практически опит;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Кметът на Община Якимово изпълнява в пълен обхват правомощията и отговорностите в сферата на управлението на отпадъците съгласно нормативните актове;
- Служителите към дирекция „Социално-икономическо развитие и устройство на територията“ имат делегирани с длъжностни характеристики функции в областта на отпадъците. Задълженията, вменени чрез длъжностните характеристики на служителите от отдела кореспондират с отговорностите/задълженията на кмета на общината по прилагане на законовите разпоредби;
- Квалификацията на всички служители на дирекция „Социално-икономическо развитие и устройство на територията“ отговаря на заеманата от тях длъжност;
- Техническият капацитет на Община Якимово при изпълнението на нейните функции е на много добро ниво. Служителите на Община Якимово са обезпечени с необходимото офис и техническо оборудване (компютри, принтери, скенери, телефони, автомобил) за изпълнение на ежедневната им дейност, в т.ч. контролните им функции;
- Създаден е капацитет и е натрупан значителен опит при подготовка и изпълнение на проекти с финансиране на структурните фондове на ЕС и др. източници, в т.ч. в областта на управлението на отпадъците;
- Необходимо е да бъдат проведени обучения на служителите, на които са възложени дейности по управление на отпадъците, в т.ч. изготвяне и отчитане на план-сметките в контекста на динамично променящото се законодателство;
- Предвид демографската криза в региона – намаляване и застаряване на населението и миграция на младите хора към големите областни центрове – да се предвидят стимули и мотивация за запазване на работното място на служителите в общинската администрация – обучения, възможност за кариерно развитие и адекватно заплащане;
- Да се подобри материално-техническа и информационна обезпеченост на служителите, които са пряко ангажирани с управлението на отпадъците, в т.ч. изготвянето и отчитането на план-сметките, служители, осъществяващи контролна дейност и др.

Изводи от Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

Ежегодно се провежда пролетно почистване на замърсени места, което се извършва с помощта на хора от временната заетост и техника на общината, като събраното количество боклук се извозва от фирмата, с която е сключен договор.

Изводи от Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“

- В България, в т.ч. и на територията на община Якимово се прилагат успешно няколко основни схеми за управление на отпадъците в съответствие с националното законодателство в т.ч.: отговорност на причинителя и притежателя

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги; разширена отговорност на производителя относно 6 групи масово разпространени отпадъци и схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци;

- Схемата за отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги се прилага за производствени отпадъци, вкл. производствени опасни отпадъци, болнични отпадъци, ПСБ/ПСТ, утайки от ПСОВ, отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количества по критерии, определени в ЗУО);
- Схемата за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци, се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Задължените лица заплащат такса битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата. Понастоящем размерът на таксата се определя като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, което води до неспазване на принципа „замърсителят плаща“. През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса за битови отпадъци. След няколко отлагания, към настоящия момент за стартова година на новия механизъм за определяне на такса битови отпадъци е приета 01.01.2022 г.

Изводи от Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците

- Функционира депо за неопасни отпадъци към „Регионална система за управление на отпадъците в регион Монтана“;
- Изградени са два вида инсталации за сепариране и компостираща инсталация;
- Регион Монтана разполага със съоръжения в експлоатация, които покриват дейностите по депониране на биоотпадъци;
- Община Якимово е добре обезпечена със съдове за смесени битови отпадъци.

Изводи от Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците

- Намаляването на използването на продукти за еднократна употреба от пластмаса е широко застъпена практика в България и нейното прилагане трябва да продължи, а обхватът ѝ да се разшири. Особено силен ефект би имало, ако тази мярка се прилага масово в детските градини и училищата;
- Продажбата на стоки в насипно състояние или в контейнери/буркани/кутии за многократна употреба, напр. стъклени, е добра практика, която може да се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

организира съвместно, както с търговски вериги, така и с отделни магазини и производители;

- Необходими са действия в посока повишаване капацитета на общинска администрация по отношение на нормативните изисквания, процесите и практиките по предотвратяване образуването на отпадъци;
- Необходимо е повишаване на информираността на населението за ползите от предотвратяване на образуването на отпадъците чрез разпространяване на интересна, полезна и достъпна информация;
- Създаването на партньорства между институциите, бизнеса и научните среди за минимизиране на отпадъците и ресурсна ефективност е добра практика, която е подходящо да се насърчава;
- Предоставяне на компостери за домашно използване на домакинствата в общината.

Изводи от Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им

- Обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет.
- Размерът на отчисленията по чл. 64 на 1 тон отпадък нараства с всяка изминала година. Анализът на данните за постъпленията от отчисленията показва доказаната ефективност на този инструмент.
- Такса за битови отпадъци е икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща“ по отношение на домакинствата и фирмите, генериращи битови отпадъци. Понастоящем, обаче, тя се определя като промил върху данъчната/отчетната стойност на имотите и не е обвързана с количеството на генерираните от лицата отпадъци. Анализът и оценката показват, че бизнесът заплаща в пъти повече на 1 тон генериран отпадък спрямо населението т.е. такса-битови отпадъци понастоящем не изпълнява ролята си на икономически инструмент. През 2017 г. със ЗИД на ЗМДТ влизат в сила нови изисквания по отношение определянето на размера на такса-битови отпадъци с цел превръщането на таксата в истински икономически инструмент. Поради липсата на информационна осигуреност и капацитет от страна на общините да въведат новите промени, стартовата дата на новите изисквания беше отлагана няколко пъти. В Държавен вестник, бр. № 14/17.02.2021 г. се обнародваха промени в Закона за местните данъци и такси, съгласно които новите основи за изчисляване на таксата ще се прилагат от началото на втората година след публикуване на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Изводи от Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците

- Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда (като този дял непрекъснато нараства) и изпреварват всички останали сектори на околната среда;
- Основните разходи, които се правят за управление на отпадъците, са сметосъбиране и сметоизвозване;
- Главните източници за финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства и постъпления от такса за битови отпадъци;
- Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване;
- Останалите средства за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на държавен бюджет, собствени средства на общината и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от ДБ);
- ОПОС (ПОС) е водещият източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци.

III. SWOT АНАЛИЗ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимнообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона. Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, както и периодична оценка на мястото ѝ в рамките на региона. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодолени.

- **Силни страни.** Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.
- **Слаби страни.** Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.
- **Възможности.** Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- **Заплахи.** Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Настоящият SWOT – анализ е изготвен след преглед на:

- Законови изисквания на национално ниво в областта на управлението на отпадъците, в т.ч. действащи програми, планове, стратегии, методики и др.;
- Стратегически и планови документи, действащи на местно ниво, в т.ч. отчитане на изпълнението им;
- Съществуващо състояние на изграденост на инфраструктурата на отпадъците;
- Договори за обществени поръчки в областта на управлението на отпадъците, по които Община Якимово е страна;
- Решения на Общото събрание за управление на отпадъците за регион Монтана от момента на неговото създаване до момента на изготвяне на Програмата, и тяхното изпълнение;
- Наличие на замърсени с отпадъци площи, в т.ч. нерекултивирани депа/сметища за отпадъци на територията на общината;
- Документи във връзка с приемането и отчитането на план-сметката за такса битови отпадъци, в т.ч. одитни доклади на Сметна палата и др.;
- Структура на Общинска администрация Якимово, длъжностни характеристики, вътрешни правила и др.

СИЛНИ СТРАНИ (STRENGTHS)	СЛАБИ СТРАНИ (WEAKNESSES)
○ Общинска нормативна уредба, регламентираща управлението на отпадъците на местно ниво е разработена с изискванията на ЗУО; ○ Всички населени места на територията на община Якимово са обхванати от организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци; ○ Участие в Регионално сдружение за управление на отпадъците; ○ Използване на регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания; ○ Изграден са два вида инсталации за сепариране и компостираща инсталация; ○ Изградена е площадка за строителни отпадъци в общината; ○ Въведена е система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.	○ Малък брой информационни кампании за информиране на обществеността и насочване на вниманието към високите нива в йерархията за управление на отпадъците – предотвратяване образуването и рециклиране на отпадъците; ○ Малките количества отпадъци са предпоставка за по-високи разходи на тон отпадъци и по-ниска заинтересованост и конкуренция от страна на фирмите, предоставящи услуги свързани с управлението на отпадъци; ○ Културата на населението по отношение на разделното събиране не е на високо ниво; ○ За част от потоците масово разпространени отпадъци не са сключени договори с организации по оползотворяване; ○ Не се прилагат целенасочени стимули, които да допринесат за

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

	предотвратяване образуването на отпадъци и рециклиране на отпадъците; ○ Липса на цялостна система за разделно събиране и оползотворяване на биоразградимите отпадъци и домашно компостиране; ○ Липсва мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността от услугите по управление на отпадъците; ○ Община Якимово е с по-лоши стойности от средните за страната по показателя „норма на натрупване на битови отпадъци на жител“.
ВЪЗМОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES)	ЗАПЛАХИ (THREATS)
○ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективно управление на отпадъците на местно ниво, развиване на потенциала за ПЧП и др.; ○ Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно управление на отпадъците съобразно въведената йерархия; ○ Потенциал за работа в насока справедливо формиране на такса за битови отпадъци – според количеството образувани битови отпадъци, а не според данъчната оценка на имота; ○ Промяна на обществените нагласи в полза на намаляване количеството на образуваните отпадъци и тяхното ефективно управление; ○ Разрастване на пазара на суровини от рециклируеми отпадъци; ○ Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъците; ○ Успешно коопериране с общините в рамките на РСУО Монтана за изграждане на по-ефективни регионални съоръжения за третиране на отпадъци; ○ Развитие и разширения на системите за разделно събиране на МРО; ○ Прилагане на добри практики за намаляване на отпадъците.	○ Недостатъчно познаване на нормативната база в областта на управлението на отпадъците и задълженията, произтичащи от нея от населението – необходимост от популяризирането ѝ сред широката общественост, на достъпен език; ○ Необходимост от засилване на контрола върху третирането на битовите отпадъци и изхвърлянето им на неразрешени места; ○ Недостатъчна информираност на гражданите за нормативните изисквания за управление на дейностите по отпадъците; ○ Заплащането на такса, чийто размер е определен на база, различна от количеството на изхвърлените отпадъци, на практика не създава стимул на населението да изхвърля по-малко количество отпадъци; ○ Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

IV. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Изготвеният SWOT анализ е основа за формулирането на стратегическите цели при управлението на отпадъците на територията на община Якимово.

Генералната стратегическа цел в сферата на управление на отпадъците е:

Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел и съответстващите на тях програми от мерки, са:

ЦЕЛ	ПРОГРАМА
Цел 1: Намалване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Общинска програма за предотвратяване образуването на отпадъци с Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО с Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки
Цел 3: Намалване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други	Програма за намалване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други

В рамките на ОПУО 2021-2028 г. са разработени пет програми, които чрез своите дейности водят до постигане на изпълнението на конкретните програмни цели.

V. ПОДПРОГРАМИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ С ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ВСЯКА ПОДПРОГРАМА

V.1.ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Цел 1:

Намалване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Управлението на отпадъците трябва да се усъвършенства непрекъснато и да се превърне в устойчиво управление на материалите с цел да се опазва, съхранява и подобрява качеството на околната среда, да се опазва човешкото здраве, да се гарантира

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

разумното и ефективно използване на природните ресурси, да се насърчават принципите на кръговата икономика, и да се намалява зависимостта на ЕС и на държавите членки от вносни ресурси, като по този начин се осигуряват нови икономически възможности и дългосрочна конкурентоспособност. За постигането на този екологичен приоритет Директива (ЕС)2018/851 от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците отделя специално приоритетно място на политиките по предотвратяване на отпадъците, като насочва вниманието към следните основни аспекти:

- Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда.
- Насърчаването на устойчивостта при производството и потреблението може да допринесе съществено за предотвратяването на образуването на отпадъци (ПОО).
- Някои суровини са от голямо значение за икономиката на Съюза и снабдяването с тях е свързано с голям риск.

С оглед на сигурността на доставките на тези суровини и в съответствие с инициативата за суровините, установена от Комисията, в нейното съобщение от 4 ноември 2008 г. относно „Инициатива за суровините: посрещане на нашите основни потребности от растеж и работни места в Европа“ и целите и целевите стойности на Европейското партньорство за иновации в областта на суровините, държавите членки следва да предприемат мерки за насърчаване на повторната употреба на продукти, съдържащи значително количество суровини от изключителна важност, с цел предотвратяване на превръщането на тези материали в отпадъци.

Целенасоченото и ефективно планиране на политиките за предотвратяване на отпадъците може да се осъществи чрез разработване на програми за предотвратяване на отпадъците на различни териториални и организационни равнища.

В България изискването за разработване на Национална програма за предотвратяване на отпадъците се въведе в Закона за управление на отпадъците, приет през 2012 г., а първата за страната програма се разработи от МОСВ и одобри от МС в края на 2014 г. като част от Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г. В изпълнение на целенасочената държавна политика в областта община Якимово разработи и прие първата си Програма за управление на отпадъците на община Якимово през 2014 г. Програмата е с период на действие до 2020 г.

Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъците за периода 2021-2028 г. е втората за страната програма. В отговор на държавната политика общинската администрация изготвя настоящата втора програма на общинско ниво.

Предвид високия приоритет на предотвратяването на хранителните отпадъци на глобално ниво и изискванията на Директива (ЕС) 2018/851 от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците, към настоящата програма се разработи

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

отделна подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителните отпадъци, която следва стъпките на разработване и философията на настоящата програма за предотвратяване на образуването на отпадъците. Ето защо специфичните предизвикателства и мерки, отнасящи се до предотвратяване на хранителните отпадъци не се разглеждат в настоящата програма.

II. ОПРЕДЕЛЕНИЕ И МЯСТО В ЙЕРАРХИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕТО НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО въвежда йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателство и политиката относно отпадъците. Тази последователност определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите и кръгова икономика, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин.

Йерархията задава пет възможни начина за институциите, бизнеса и домакинствата за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- Предотвратяване на образуването на отпадъци;
- Подготовка за повторна употреба;
- Рециклиране;
- Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
- Обезвреждане (контролирано депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

При прилагането на посочената по-горе йерархия на отпадъците, държавите членки предприемат мерки за насърчаване на вариантите, които обезпечават най-благоприятните за околната среда резултати като цяло.

Предотвратяването на образуване на отпадъци е определено в Чл. 3, т. 12 от РДО, респективно в §1, т. 28 от ДР на ЗУО, като: „Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;
- вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или
- съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите“.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Имайки предвид съдържанието, дадено в определението на предотвратяването на отпадъците и високите екологични цели, които се поставят, мотото на предходната и на настоящата програма за предотвратяване на образуването на отпадъците е:

„Най-полезният отпадък е този, който въобще не е възникнал!“

Един от ефективните начини за предотвратяване на отпадъците е „повторна употреба“ на продуктите, за което в РДО е дадено следното определение: „Всяка дейност, посредством която продуктите или компонентите, които не са отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени“. Повторната употреба е средство за предотвратяване на отпадъците и не е дейност по третиране, тъй като се осъществява преди продуктът да е изхвърлен/предаден като отпадък. Типични действия за повторна употреба са действията на домакинствата да ремонтират домакински електрически електроуреди, дрехи, обувки, вместо да ги предадат за подготовка за повторна употреба, оползотворяване или в най-лошия случай-да ги изхвърлят с общия битов отпадък за депониране.

Повторната употреба следва да се разграничава от действието „подготовка за повторна употреба“, за което определението е следното „проверка, почистване или ремонт, операции по оползотворяване, посредством които продуктите или компонентите на продукти, които вече са предадени като отпадък/излезли от употреба продукти, се подготвят, така че да могат да бъдат повторно използвани без всякаква друга предварителна обработка“.

Основната разлика между „повторна употреба“ и „подготовка за повторна употреба“ е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на „подготовка за повторна употреба“, въпросният материал е изхвърлен/предаден като отпадък/непотребен продукт и след това се ремонтира и обработва, за да бъде пуснат на пазара като продукт втора употреба или дарен като такъв. Например, ако домакинство претapiцира мебели, а не ги изхвърли, това е действие по повторна употреба. Ако домакинството изхвърли/предаде същите мебели в център за подготовка за повторна употреба, мебелите се почистват и претapiцират с цел да се продадат/подарят за да се използват отново, това е действие за подготовка за повторна употреба.

Количества отпадъци, преминали действие за подготовка за повторна употреба се отчитат при изчисляване на целите за рециклиране на битовите отпадъци, поставени пред държавите членки, като право да отчитат тези количества за рециклирани има държавата, от които са събрани съответните отпадъци, а не в държавата, в която са преминали операцията „подготовка за повторна употреба“.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

III. ОСНОВНИ УЧАСТНИЦИ В ДЕЙНОСТИТЕ ПО ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

За да бъдат постигнати целите за ПОО, се изисква в най-висока степен участието на всички групи от обществения живот и на всички нива. Основните участници в тези процеси са:

- **Държава**

Държавата чрез законодателната и изпълнителната власт трябва да създаде ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на участниците в дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци, за да изпълни задължението си, съгласно РДО и ЗУО. За целта държавата може да предвиди в съответните нормативни актове, например, различни данъци и/или такси, които стимулират производства или потребление с по-малко отпадъци, да предвиди програми за финансово подпомагане прилагането на мерки за предотвратяване на отпадъците на всички нива, да въведе административно-регулаторни мерки, с които да се облекчи даряването на продукти, които биха се превърнали в отпадъци и др. Освен това по силата на чл. 49 и чл. 50 от ЗУО държавата трябва да прилага мерки за планиране като изготвя програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Въвеждането на разрешителни и регистрационни режими също е задължение на държавата, което е регламентирано в ЗУО, чрез които мерки могат да се предписват мерки по предотвратяване на отпадъците, когато е приложимо.

- **Общини**

Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл. 52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително за ПОО. Общините могат да се възползват активно от различни програми за изпълнението на проекти за ПОО, да организират и координират създаването и функционирането на местна общност, обединена около идеите за „нулеви отпадъци“, под тяхна координация да се осъществяват различни дарителски кампании и дейности, водещи до ПОО. За някои общини е наложително да се повиши човешкият ресурс в дългосрочен план.

Освен екологични, ще имат и икономически ползи от активни дейности по ПОО, тъй като съвременното управление и третиране на отпадъците изисква сериозни финансови ресурси и всеки тон предотвратени битови отпадъци е равносвален на спестени разходи от бюджета на общината за един тон третиране на битовите отпадъци.

- **Икономически и научни организации**

За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и с ниски нива на отпадъци и да оптимизират съществуващи процеси и продукти. Предлаганите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот, да са лесни за поправяне и да са произведени и търгувани без излишни

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

опаковки. Тоест икономическите субекти, подпомагани от научни организации, могат да предприемат мерки, с които се отказват от производството на неекологосъобразни продукти. Засега този отказ е по-скоро добровolen и продиктуван от маркетингови или други съображения, но той може да стане и задължителен при разработване и влизане в сила на съответни закони, наредби и стандарти, например за екодизайн на продуктите.

- **Неправителствени организации**

Юридически лица с нестопанска цел, които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики, да осъществяват проекти за информационни и образователни кампании, както на национално, така и на местно ниво; да организират дарителски дейности, водещи до ПОО.

- **Домакинства**

Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки, например стоки, които имат няколко опаковки. Домакинствата могат да удължат живота на редица продукти, които ползват в ежедневието си чрез ремонтирането им. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „удобства“, да вложи повече усилия и време за намаляване на отпадъците. Освен екологичните ползи, домакинствата могат да имат и икономически ползи чрез спестени разходи за нови продукти.

IV. ЕВРОПЕЙСКИ ДОКУМЕНТИ, АДРЕСИРАЩИ ВЪПРОСИТЕ ЗА ПОО

Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците, и по-конкретно предлагат преход от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси.

Този подход цели прекъсване на връзката между икономическия растеж и генерирането на отпадъци, вредящи на околната среда и създаващи риск за човешкото здраве. Редица са политическите и законодателни актове, които адресират въпросите с ПОО и водят до намаляване количествата образувани отпадъци, например:

- **Намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване**

Политиката на ЕС в тази област се въвеждат чрез Директива (ЕС) 2015/720 от 29 април 2015 г. по отношение на намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване.

- **Намаляване на потреблението на пластмасови продукти за еднократна употреба**

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Директива (ЕС) 2019/904 от 5 юни 2019 г. относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда, насърчава подходите на кръговата икономика, даващи приоритет на устойчивите и нетоксични продукти като се цели преди всичко да се намали количеството на образуваните пластмасови отпадъци и

- Специфични ключови мерки, препоръчани на държавите членки, съгласно Директива(ЕС) 2018/851 от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците:
 - да насърчават проектирането, производството и използването на продукти, които позволяват ефективно използване на ресурсите и които са трайни и могат да бъдат ремонтирани, повторно употребявани и актуализирани;
 - да набележат продукти, съдържащи суровини с критично значение за ЕС, така че да се предотврати колкото е възможно превръщането на продукти, които съдържат такива суровини в отпадъци или да се рециклират.

V. ОПИСАНИЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ/ПРИЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ И ОЦЕНКА НА ПОЛЗИТЕ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПО

Анализът на изпълнението на Общинската програмата за предотвратяването на образуването на отпадъците 2017-2020 г. показва, че към последната година, за която има налични отчетни данни, редица мерки от плана за действие към програмата са изпълнени, като по-важните от тях са:

- Изпълнени са указанията за разработване на подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъци на територията на община Якимово, която е приета на общински съвет;
- Ограничена е продажбата на пластмасови торбички за пазаруване на територията на общината в резултат на прилагане на новата Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за пластмасови торбички за пазаруване, която транспонира Директива (ЕС) 2015/720 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. за изменение на Директива 94/62/ЕО по отношение на намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване.
- Съществена мярка, водеща до прилагането на политиката за намаляване образуването на отпадъците, е непрекъснато увеличаващата се в отчетния период такса за депониране на битовите отпадъци, която представлява икономически стимул за мерки в разглежданата област.

За периода 2014-2018 г. общото количество на образуваните битови отпадъци в страната намалява от 3 193 хил. тона на 2 862 хил. тона или общото намаление е 331 хил. тона.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Общото количество на образуваните смесени битови отпадъци на територията на община Якимово се увеличи до 2018 г., последвано от спад през 2019 г. и 2020 г. През 2018 г. количеството отпадъци, което е събрано е 1 776,81 т.

Количествата отпадъци все още се задържат високи през 2020 г. – 921,5 т., което е с 38,5 % повече спрямо 2014 г.

Таблица 1. Годишни количества битови отпадъци за периода 2014-2020 г.

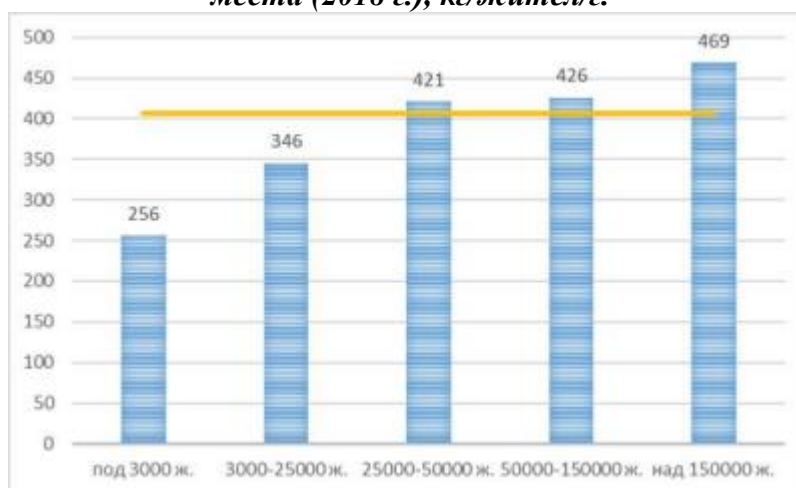
Година	Смесен битов отпадък (тон)
2014	665,44
2015	666,64
2016	791,11
2017	873,26
2018	1 776,81
2019	948,68
2020	921,5

Източник: Община Якимово

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Нормата на натрупване на битовите отпадъци за 2018 г. в България е 407 кг/жител/година. През 2018 г. нормата на натрупване на битовите отпадъци за територията на община Якимово е 463 кг/жител/година, което е над средната стойност за страната.

В сравнителен план община Якимово е над средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население между 3 000 – 25 000 жители.

Фигура 2. Норма на натрупване по вид общини според размера на населените места (2018 г.), кг/жител/г.

Източник: НПУО 2021-2028

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

VI. ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Настоящата Програмата за ПОО си поставя стратегическа и оперативна цели, които имат приемственост с целите на Националната програма за предотвратяване на отпадъците 2014-2020 г. и адресират принципите и препоръките на европейското законодателство в областта на предотвратяване на отпадъците.

По-конкретно целите на настоящата програма са:

Стратегическа цел

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативна цел

Намаляване на количеството на образуваните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците.

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата програма. За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции (водеща и партньор/и).

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на утвърденият бюджет на общината съобразен с възможностите на община Якимово за съответната година.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 2. Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда							
1	Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на националните и секторни програмни документи за „електронно управление“	0,3	„Програма за техническа помощ 2021-2027“	12/2028	Мерките за „електронно управление“ са реализирани в пълен обхват	Изпълнен проект за електронно управление	Община Якимово
2	Изготвяне на план за предотвратяване образуването на отпадъците в ежедневието на общинската администрация	0,5	Общински бюджет	12/2022	Създадени предпоставки за прилагане на мерките за ПО на всички нива на администрацията	Изготвен план за предотвратяване образуването на отпадъците	Община Якимово
3	Изпълнение на мерки за предотвратяване образуването на отпадъци	8	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО, ПОС	01/2022-12/2028	Предотвратени битови отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	През 2028 г. в стойността на показателя „образувани битови отпадъци на жител от община Якимово“ е по-малка от стойността на същия показател през 2020 г	Община Якимово, външни изпълнители
4	Изготвяне и прилагане на планове от община Якимово за ПОО в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	1	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	12/2022-12/2027	Предотвратени битови отпадъци от общински звена като пример за останалите организации в общината	Брой разработени планове	Община Якимово

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
5	Изпълнение на непрекъснати целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по ПОО	2	ПОС, Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	01/2022– 12/2028	Гражданите са запознати с ползите от ПОО и възможните действия от страна на домакинствата за прилагане на мерки за ПОО в ежедневието	Брой реализирани кампании на общинско ниво	Община Якимово, НПО, медии, външни организации
6	Включване в информационните кампании на организациите за МРО по схемата за разширена отговорност на производителя на въпросите за ПОО	1	В рамките на ежегодните бюджети за информационни и кампании на организациите	Ежегодно до 2028 г	Проведени информационни кампании с включена тематика за ПОО	Брой реализирани информационни кампании с включени темите за ПОО от всяка от организациите за МРО	Община Якимово, Организации за МРО
7	Разширяване на участието на НПО, училища, университети, бизнес организации в Европейската седмица за намаляване на отпадъците	2	Общински бюджет, ПУДООС	Ежегодно до 2028	Разширяване познанията на гражданите и на обществото като цяло за ползите от ПОО	Брой организации, участвали в ежегодно в Европейската седмица за намаляване на отпадъците	Община Якимово, НПО, бизнес организации
8	Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците, както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението	2	ПОС	01/2022– 12/2028	Населението и бизнеса имат необходимите знания относно кръговата икономика, мониторинга на отпадъците	Брой проекти за територията на общината	Община Якимово, юридически лица с нестопанска цел

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

V.1.1. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Цел 1:

Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 25 септември 2015 г., поставя цел за намаляване наполовина на хранителните отпадъци на глава от населението в световен мащаб при търговията на дребно и потребителите, както и за намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г. Тези мерки следва да са насочени към предотвратяването и намаляването на хранителните отпадъци в първичното производство, преработването и промишленото производство, при търговията на дребно и разпространението по друг начин на храни, в ресторантите и заведенията за хранене, както и в домакинствата.

Проучване на ЕК на данни от държавите членки на ЕС показва, че хранителните отпадъци в ЕС-28 възлизат на около 88 млн. тона. Тази оценка е за 2012 г. и включва както годни за консумация храни, така и негодни за консумация части от храните. Това се равнява на 173 кг. хранителни отпадъци образувани на човек в ЕС. Общите количества храни, произведени в ЕС за 2011 г., възлизат на около 865 кг/човек, което означава, че около 20% от общо произведените храни се превръщат в отпадъци.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30% до 2025 г. и с 50% до 2030 г. Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

За да помогне на държавите членки на ЕС в постигането на целите за намаляване наполовина на хранителните отпадъци, с Директива 2018/851 от 2018 г. ЕК се ангажира да:

- разработи обща методология на ЕС за измерване на количеството на хранителните отпадъци и определяне на подходящи показатели;
- създаде платформа с участието на държавите членки и заинтересованите страни с цел да допринесе за постигането на целите за устойчиво развитие по отношение на хранителните отпадъци чрез обмен на най-добри практики и оценка на постигнатия във времето напредък;
- предприеме мерки за разясняване на законодателството на ЕС относно отпадъците, храните и фуражите и за улесняване на даряването на храна, както и на използването на продукти, които вече не се използват за храна;
- проучи начини за подобряване на използването на посочените дати, особено „най-добър до“, върху храните от участниците в хранителната верига и тяхното разбиране от потребителите.

През 2017 г., Комисията подготви Насоки на ЕС за улесняване даряването на храни. В тези насоки са определени ролята и задълженията на участниците при преразпределянето на храни; дейности на организациите за преразпределяне и благотворителност; сортиране на хранителни излишъци за преразпределяне; възможност за проследяване; определяне на основната и юридическата отговорност при възникване на проблеми с безопасността на храните; последици за преразпределянето на хранителни излишъци, изисквания за информация за предварително опаковани храни и пр.

Създадената Платформа на ЕС относно загубите и разхищението на храни разработи и в края на 2019 г. издаде „Препоръки за действие за предотвратяване на разхищението на храни“. Препоръките са ориентирани към бъдещето и включват набор от хоризонтални или „междусекторни“ препоръки, които са общи за различните етапи на веригата на стойността на храните, често включват множество участници и са необходими за постигане на глобалните цели по отношение на загубите и разхищението на храни. Някои от тях са насочени към специфични горещи точки, като разхищение на храни на равнище потребители, което изисква допълнително разглеждане, проучване и целенасочени действия от страна на всички заинтересовани страни. Препоръките са отправени както към публични, така и към частни организации, като предлагат подходящи действия за конкретни участници и, което е важно, призовават за сътрудничество между различните заинтересовани участници. Въпреки че препоръките не са изчерпателен списък на всичко, което може и трябва да се направи, за да се предотвратят загубите и разхищението на храни, те предоставят важна насока за всички участници, включително самите граждани на ЕС.

ЕК създаде и мрежа на Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (FEAD) за обмен на опит и добри практики между заинтересованите страни по

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

линия на FEAD. Това е форум, в който партньорските организации могат да споделят своя опит с дарените храни: <http://ec.europa.eu/feadnetwor>.

С цел измерване на напредъка по намаляване на хранителните отпадъци и улесняване обмена на добри практики в рамките на Съюза (както между държавите членки, така и между стопанските субекти в областта на храните), ЕК установи обща методика за такова измерване (делегирано Решение (ЕС) 2019/1597 на Комисията от 2019 г. за установяване на обща методика и минимални изисквания за качество за еднаквото измерване на количествата хранителни отпадъци), както и формат за докладване на данни за хранителните отпадъци и за представяне на доклада за проверка на качеството (Решение за изпълнение (ЕС) 2019/2000 на Комисията от 2019 г. за установяване на формат за докладване на данни за хранителните отпадъци и за представяне на доклада за проверка на качеството в съответствие с Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета). Въз основа на тази методика докладването на данните за равнищата на хранителните отпадъци трябва да се осъществява от всяка държава членка на годишна основа.

ЕК има задача до края на 2023 г. да проучва данните за разхищаването на храни, предоставяни от държавите членки в съответствие с приетата единна методика, с цел да прецени дали е удачно да се определи цел за намаляване на хранителните отпадъци, която да бъде постигната до 2030 г. и се очаква ЕК да предостави на Европейския парламент и на Съвета доклад, придружен, ако е целесъобразно, от законодателно предложение.

II. СИТУАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ

Политиката на страната по отношение на хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г. , който включва мерки както за третиране на хранителни отпадъци, така и мерки за предотвратяване на тяхното образуване, напр. мярка към общинските администрации за включване в общинските програми по управление на отпадъците на конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци (в т.ч. и хранителни отпадъци);
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., който предвижда мерки, насочени към намаляване на депонираните биоразградими, в т.ч. хранителни отпадъци и конкретно за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци, като например домашното компостиране;
- Закон за храните. Глава четвърта „Хранително банкиране“ от закона определя дейностите по хранителното банкиране, изискванията към производители и търговци на храни към начина на маркиране на храни, предназначени за даряване, както и изисквания за наличие на система за отчетност на операторите на хранителни банки.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци“, а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци“.

Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.“ Директива ЕС 2018/851 дава следното определение: „хранителни отпадъци“ са всички храни, които са се превърнали в отпадъци“ и препраща към определението за „храни“ в чл. 2 от Регламент (ЕО) №178/2002 на Европейския парламент и на Съвета:

„По смисъла на настоящия регламент „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приет от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в чл. 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО. Понятието „храни“ не включва:

- фуражи;
- живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека;
- растения преди прибиране на реколтата;
- медицински продукти по смисъла на Директиви 65/65/ЕИО (21) и 92/73/ЕИО (22) на Съвета;
- козметични средства по смисъла на Директива 76/768/ЕИО на Съвета (23);
- тютюн и тютюневи изделия по смисъла на Директива 89/622/ЕИО на Съвета (24);
- наркотични или психотропни вещества по смисъла на Единната конвенция на Обединените нации за наркотичните вещества от 1961 г. и Конвенцията на Обединените нации за психотропните вещества от 1971 г.;
- остатъчни вещества и замърсители.“

В България (както и в останалите държави членки) все още не са налични прецизни данни относно генерирането на хранителни отпадъци по сектори, съгласно общоевропейската методика, приета през 2019 г. Въпреки това на основата на данни от ИАОС и предвид Наредба №2 за класификация на отпадъците са направени оценки за количествата на хранителните отпадъци на територията на България, съответно и в община Якимово.

Общото количество на хранителните отпадъци в страната през 2018 г. възлиза на близо 500 хил. тона, от които близо 57% са хранителните отпадъци с битов характер.

Следва да се отбележи, че в количествата на последните не са включени потенциалните количества на хранителни отпадъци, които може да се предположи се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

съдържат в „ситна фракция<4см“ (която се отчита в Националната методология за морфологичен анализ на битовите отпадъци).

Основният сектор, генериращ хранителни отпадъци на територията на общината, са битовите отпадъци. Според анализа на морфологичния състав на генерираните битови отпадъци, общото количество на хранителните отпадъци за територията на община Якимово за 2019 г. възлиза на 78,96 т/год. Намалването на количествата хранителни отпадъци е необходимо по всички източници на образуване и най-вече хранителните отпадъци с битов характер и от преработка и производство на храни.

III. ЕВРОПЕЙСКИ РАЗПОРЕДБИ В ПОДКРЕПА НА ДАРЯВАНЕТО НА ХРАНИ

- Разпоредби относно данък добавена стойност (ДДС)

На 7 декември 2012 г. Комитетът по ДДС на ЕС постигна съгласие относно насоки за гарантиране на еднаквото прилагане на Директивата за ДДС в държавите членки на ЕС. Насоките дават конкретни указания относно прилагането на чл. 16 и 74 по отношение на даряването на храни:

„Комитетът по ДДС единодушно приема, че даряването на храни на нуждаещите се, извършено безвъзмездно от данъчнозадължено лице, се счита за възмездна доставка на стоки в съответствие с чл. 16, първа алинея от Директивата за ДДС освен в случаите, когато дарението отговаря на определените от държавата членка условия, за да се счита за подарък с малка стойност по смисъла на чл. 16, втора алинея от Директивата за ДДС.

Комитетът по ДДС единодушно приема, че в случаите, когато такова дарение трябва да се третира като възмездна доставка на стоки, данъчната основа е покупната цена на дарените стоки (или сходните стоки, или при липса на покупна цена – себестойността), коригирана в съответствие със състоянието на тези стоки към момента на даряването, както е предвидено в чл. 74 от Директивата за ДДС.“

- Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и дарения на храни (FEAD)

Храната, която се разпределя от партньорските организации, може да бъде закупена със средства на FEAD, но може също така да бъде дарена. Оперативна програма на FEAD може да предвижда финансиране за дарения на храни, при които храната се дарява на партньорска организация и се разпределя безвъзмездно на най-нуждаещите се лица. Разходите на партньорските организации за събирането на дарената от дарителя храна и за нейното транспортиране, съхраняване и разпределяне на най-нуждаещите се лица може да бъдат покрити със средства от FEAD. По този начин FEAD може да допринесе за намаляване на хранителните отпадъци. FEAD може да подкрепя и дейности за повишаване на осведомеността, които партньорските организации извършват сред потенциалните дарители.

- Обща организация на пазарите на селскостопански продукти

Мерките за предотвратяване и управление на кризи в рамките на общата организация на пазарите на селскостопански продукти (ООП) предлагат на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

организациите на производителите възможността да изтеглят от пазара определени количества плодове и зеленчуци. Предвид факта, че производството на плодове и зеленчуци е подложено на значителни колебания и че продуктите са сезонни и много бързо развалящи се, режимите за изтегляне от пазара улесняват управлението на пазарния излишък, който може да възникне. Финансова подкрепа, изцяло за сметка на бюджета на ЕС, се предоставя, ако изтеглените от пазара плодове и зеленчуци биват предназначени за безвъзмездно разпределяне на продукти посредством благотворителни организации (в рамките на 5 % от обема на търгуваната продукция за всяка ОП).

- Срок на годност („използвай преди“) и минимална трайност („най-добър до“)

Определянето на датите за срок на годност („използвай преди“) и минимална трайност („най-добър до“) е отговорност на производителите на храни. С изключение на яйцата за консумация, законодателството на ЕС не определя начините, по които се определя отбелязването на датите (т.е. избора на срока на годност („използвай преди“) и на минимална трайност („най-добър до“) или срока на съхранение на продукта). Докато консумацията на храни след изтичането на срока на годност може да породи опасения, свързани с безопасността, след изтичането на срока на минимална трайност („най-добър до“) храните все още са безопасни за консумация, при условие че са спазени инструкциите за съхранение и опаковката не е повредена. По отношение на срока на минимална трайност („най-добър до“) производителите гарантират качеството на храните (например хрупкавост, цвят, вкус...) и съответствието с обявеното върху етикета (например хранителни претенции относно нивото на витамин С в дадена храна) до изтичането на срока на минимална трайност.

IV. ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 г.

Настоящата Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци си поставя стратегическа и оперативна цел, съвместими с целите на Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци 2021-2028 г. и адресира принципите и препоръките на европейското законодателство в областта на предотвратяване на хранителните отпадъци. По-конкретно целите на настоящата програма са:

Стратегическа цел

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на хранителните отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативна цел

Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата програма.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 3. Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда							
1	Изпълнение на мерките за ПО на хранителните отпадъци от общината	2	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Предотвратени хранителни отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	Брой изпълнени мерки за ПО на хранителните отпадъци	Община Якимово, партньори
2	Изготвяне и прилагане на планове за ПО на хранителни отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци	0,3	Общински бюджет	12/2022 за изготвянето; 12/2028 за прилагането	Предотвратени хранителни отпадъци от общински звена като пример за останалите организации в общините	Брой изпълнени мерки за ПО на хранителните отпадъци	Община Якимово, партньори
3	Изпълнение на демонстрационни проекти за предотвратяване на хранителните отпадъци	6	InvestEU	01/2022-12/2026	Изпълнени проекти за предотвратяване на хранителни отпадъци от бита, ресторантьорство и туризъм, и реализирани и разпространени добри практики	Брой проекти за територията на общината	Община Якимово, юридически лица със стопанска цел

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Цел 2:

Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци

Постигането на Цел 2 ще се осъществи чрез три програми:

- Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци;
- Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
- Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО.

V.2. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Целите за рециклиране на битовите отпадъци, които страната си е поставила да постигне поетапно до 2035 г., са както следва:

- до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло.

Важна предпоставка за постигане на целите за намаляване количествата на депонираните отпадъци и увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци са и част от действията, предприети през последните години в това направление, а именно:

- ясно определената отговорност на общините за управление на битовите отпадъци, включително поставените цели за рециклиране;
- определянето на задължителни количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло;
- въведеното законово изискване към административните, стопанските, образователните, търговските и други подобни обекти, които генерират битови отпадъци, да събират разделно отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал и да сключват договори за предаването им на оторизирани за такава дейност фирми и организации;
- въвеждането на икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци (отчисления за депониране на всеки тон битови отпадъци), като тези от тях, които изпълнят посочените цели за рециклиране на битовите отпадъци се освобождават от 50% от дължимите отчисления за депониране;
- друг икономически стимул по отношение на осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от гражданите и фирми е освобождаването на общините от допълнително заплащане с 15% завишение на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

дължимите отчисления за депониране, за общини, които не изпълнят задължението си за осигуряване на посочената инфраструктура;

- нормативно осигурената възможност общините да използват натрупаните суми от заплатените от тях отчисления за депониране за финансиране на инвестиционни разходи за рециклиране и друго оползотворяване на битовите отпадъци;
- вече функционират инсталации за отделяне на полезните компоненти от битовите отпадъци като резултат от изграждането им посредством публично-частно партньорство между организациите по оползотворяване за отпадъци от опаковки, както и финансово подпомагане чрез ПУДООС, на някои от тях.

„Регионална система за управление на отпадъците в регион Монтана“ включва:

- Клетка 1;
- Клетка 2;
- Клетка 3;
- Клетка 4;
- Сепарираща инсталация;
- Компостираща инсталация.

През 2010 г. е изградено и въведено в експлоатация Регионално депо за неопасни отпадъци, което включва 4 клетки с максимален капацитет 911 400 т.

Три от четирите клетки, които са част от депото са напълно завършени, а четвъртата е само профилирана (към 2020 г.) Предстои изготвяне на работен проект за изграждането на четвърта клетка.

Изградена е сепарираща инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци чрез отделяне на рециклируеми материали и материали за оползотворяване чрез изгаряне.

Изградена е компостираща инсталация за разделно събрани зелени и/или биоразградими битови отпадъци.

В следващата таблица са описани количествата разделно събрани отпадъци от опаковки на територията на община Якимово.

Таблица 4. Разделно събрани отпадъци от опаковки в община Якимово (тон)

Вид на опаковката	2019 г.	2020 г.
150101 Хартия и картон	0,22	0,59
150102 Пластмаса	0,353	0,63
150104 Метал	0,002	0,015
150107 Стъкло	0	0,322

Източник: Община Якимово

Осъществено е изграждането на два вида инсталации – инсталация за сепариране и инсталация за компостиране. И двете инсталации ще обслужват населението от всички дванадесет общини в РСУО-Монтана.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Сепариращата инсталация има за цел осъществяване на предварително третиране на отпадъците до достигане на критериите за последващото им екологосъобразно третиране чрез рециклиране и/или оползотворяване.

Третирането на смесени отпадъци се извършва в инсталация за сепариране, където органичните и смесените рециклируеми фракции от отпадъци се сепарират, на първо място с механични методи и след това на ръка. Органичната фракция се насочва към съоръжението за компостиране, докато рециклируемите фракции се балират и след това се предават на съответните оператори за по-нататъшна преработка и оползотворяване.

Изградените инсталации, целят намаляване на количествата депонирани битови отпадъци чрез осигуряване на допълнителен капацитет за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци и за разделно събиране и рециклиране чрез компостиране на зелени и/или биоразградими отпадъци.

Община Якимово има сключен договор с организация за събиране, използване и рециклиране на битови отпадъци от хартия, стъкло, пластмаса и метал. В общината са разположени общо 30 контейнера тип „Иглу“.

РСУО-Монтана е включено в индикативните списъци по Приложения № 6 и 8 към НПУО 2021-2028 за:

- Изграждане на допълнителни модули за стабилизиране на биоразградимата фракция към инсталациите за сепариране;
- Изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителни отпадъци.

Съгласно тези индикативни списъци на територията на община Якимово не са предвидени нови съоръжения.

Приемането и прилагането на Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., изигра съществена роля за прилагане на нов подход към биоразградимите отпадъци, увеличаване на количествата на рециклираните биоразградими отпадъци чрез създаване и постепенно разширяване на системите за разделно събиране и изграждане на инфраструктура за рециклиране на зелени, а в последните години - и за рециклиране на хранителни отпадъци, които до приемането на Плана почти изцяло се депонираха. Планът анализира и адресира и мерки за намаляване на депонирането на други потоци биоразградими отпадъци – основно хартия и картон, като количествата депонирани отпадъци от този вид също се намалиха чрез развитие на системите за разделно събиране и инфраструктурата за рециклиране и особено на отпадъците от опаковки от хартия и картон.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 5. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Създаване на център за подготовка за повторна употреба и поправка, и/или друг начин за предотвратяване на отпадъците	50	ПОС	01/2022- 12/2025	Създаден център за подготовка за повторна употреба и поправка	Приключил проект	Община Якимово, партньори
2	Изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци	8 000	ПОС	2026	Изградена инсталация за третиране на биоразградими отпадъци	Приключил проект	РСУО Монтана
3	Разработване на модел за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от община Якимово	20	ПОС	01/2022- 12/2025	Разработен и тестван модел за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци	Намаляване на дела на битовите отпадъци в РД	Община Якимово, партньори
4	Широко информирание на населението за точните местонахождения на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.	1	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	01/2022- 12/2026	Обществеността е информирана относно местонахождението на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци и вида и количествата на отпадъците, които могат да бъдат предавани	Публикувана информация	Община Якимово
5	Провеждане на информационни кампании за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на	5	Общински бюджет, ПОС	01/2022- 12/2028	Гражданите и фирмите са информирани за реда, начина и ползите от разделното събиране и	Брой проведени кампании	Община Якимово, партньори

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
	битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците				оползотворяване на битовите отпадъци		
6	Ежегодно провеждане на две кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали (в края и в началото на учебната година)	5	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	Ежегодно до 2028	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци	Брой проведени кампании	Община Якимово, партньори
7	Осигуряване на необходимото техническо оборудване за общинска администрация, с което служителите, отговарящи за отпадъците, да извършват проверки	1	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Повишена ефективност и възможност за извършване на планови и извънпланови проверки	Брой предоставено оборудване	Община Якимово
8	Изготвяне на морфологичен анализ на отпадъците в община Якимово	10	ПУДООС		Актуален анализ на отпадъците	Изготвен морфологичен анализ на отпадъците	Община Якимово

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

V.3. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Поради тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за кръгова икономика, представен от ЕК през 2015 г. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Целите не са променени с приетата Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците.

В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на НПУО 2021-2028 г.

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети за постигане на тези цели до момента, а именно одобрените нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали от 2017 г.

В тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции, като са поставени следните ключови изисквания:

- Възложителят на инвестиционен проект е отговорен за изпълнението на целите за рециклиране на строителните отпадъци.
- Възложителят е длъжен да разработи План за управление на строителните отпадъци като задължителна част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж и се одобрява заедно с целия проект. Изпълнението на Плана за управление на строителните отпадъци осигурява проследимост на количествата на отпадъците от момента на тяхното образуване до предаването им за оползотворяване или крайно обезвреждане.

Въвеждането на този механизъм улеснява осъществяването на контрол от страна на компетентните органи за изпълнение на изискванията на Наредбата, както превантивно – на етап издаване на разрешение за строеж, така и последващо – при контрол на изпълнението на строителните дейности и в процедурата на въвеждане в експлоатация на обекта.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Възложителите на инвестиционни проекти, финансирани с публични средства, са отговорни за влягане в строежите на определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи.
- Възложителите на СМР и/или премахването на строежи извън предходната точка осигуряват селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Община Якимово е определила площадка за събиране и съхраняване на строителни отпадъци в землището на общината, а именно поземлен имот с кадастрален № 87299.235.24.

В ИАОС липсват данни за количествата генерирани строителни отпадъци за територията на община Якимово. По тази причина не е коректно да бъдат формулирани изводи.

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради съдържа както инвестиционни мерки, така и „меки“ мерки.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на приетия общински бюджет за съответната година.

Меките мерки са основно насочени към успешното прилагане на практика на нормативната уредба, както и към повишаване на информираността и капацитета в разглежданата област.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 6. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци, вкл. в индустриални зони при доказана необходимост	20	InvestEU; Общински бюджет	01/2023- 12/2028	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци	Приключил проект	Община Якимово, партньори
2	Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци	5	Общински бюджет	Постоянен	Проверки относно спазване на изискванията за строителни отпадъци; брой извършени проверки	Спазване на нормативните изисквания	Община Якимово
3	Включване в тръжните документи за строителство на сгради на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	0	-	Постоянен	2021-2023 - 2%; 2024-2028 - 2,5%	2028-2,5%	Община Якимово, изпълнители на обществени поръчки
4	Включване в тръжните документи за строителство на пътища на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни	0	-	Постоянен	2021-2023 - 8%; 2024-2028 -10%	2028 -10%	Община Якимово, изпълнители на обществени поръчки
5	Включване в тръжните документи за рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на пътища на изискването за влагане в	0	-	Постоянен	2021-2023 - 2%; 2024-2028 -3%	2028 -3%	Община Якимово, изпълнители на обществени поръчки

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
	строежите на рециклирани строителни материали						
6	Включване в тържните документи за строителство, реконструкция и основен ремонт на други строежи от техническата инфраструктура на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	0	-	Постоянен	2021-2023 - 5%; 2024-2028 -8%	2028 -8%	Община Якимово, изпълнители на обществени поръчки
7	Включване в тържните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи	0	-	Постоянен	2021-2022 - 8% 2023-2024 - 9% 2025 - 10% 2026-2028 - 11%	2028 - 11%	Община Якимово, изпълнители на обществени поръчки

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

**V.4. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И
ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МРО**

Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци:

- Отпадъци от опаковки;
- ИУМПС;
- ИУЕЕО;
- Отпадъчни масла и нефтопродукти;
- Отпадъци от гуми;
- Отпадъци от батерии и акумулатори.

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложи на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролите на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Таблица 7. Заложени цели за МРО по години

Група МРО	Цели
Отпадъци от опаковки	До 2025 г.: ○ 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч. Пластмаси: 50% ○ Дърво: 25% ○ Черни метали: 70% ○ Алюминий: 50% ○ Стъкло: 70% ○ Хартия и картон: 75% До 2030 г.: ○ 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: ○ Пластмаси: 55% ○ Дърво: 30% ○ Черни метали: 80% ○ Алюминий: 60% ○ Стъкло: 75% ○ Хартия и картон: 85%
ИУМПС	Ежегодно: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Група МРО	Цели
	Ежегодно: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС
ИУЕЕО	Ежегодно: разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
Отпадъци от отработени масла	Ежегодно: мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година
Отпадъци от гуми	Ежегодно: не по-малко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират
Отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА)	Ежегодно: разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключение на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори	Ежегодно: разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори
Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори	Ежегодно са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори

Източник: Подзаконовни актове към Закона за управление на отпадъците

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО включва основно „меки“ мерки, които имат административно-регулаторен и информационно-образователен характер. Предвидени са мерки за повишаване на административния капацитет.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на възможностите на общинския бюджет за съответната година.

В Плана за действие към настоящата програма не са включени специфични мерки и дейности за подобряване на системите и достигане на целите относно рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, тъй като те са включени в Плана за действие към Подпрограмата за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 8. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Изпълнение на информационни кампании за обществеността от ООп на МРО от одобрените им програми	0	-	Постоянен	ООп изпълняват одобрените им програми, вкл. в частта за информиране на обществеността	Брой проведени кампании	Община Якимово, ООп
2	Разширяване на системата за разделно събиране на отпадъците	0		2023 г.	Въведена и функционираща система за разделно събиране на отпадъците	Брой въведени системи за разделно събиране на отпадъците	Община Якимово

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

V.4.1. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

Необходимостта от разработването на настоящата подпрограма към Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО произтича от следните основни причини:

- Нормативно изискване – съгласно чл. 52, ал. 4 във връзка с чл. 49, ал. 4, т. 13 от ЗУО, Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците, с Националният план за управление на отпадъците трябва да съдържа отделна глава за управлението на опаковките и отпадъците от опаковки, включваща и мерки за предотвратяване и повторна употреба.
- За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки.

Община Якимово има приета действаща Програма за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на община Якимово за периода 2019-2023 г.

Община Якимово има подписан договор с Булекопак АД за събиране, използване и рециклиране на битови отпадъци от хартия, стъкло, пластмаса и метал. Фирмата е предоставила 15 контейнера тип „Иглу“ с обем 1500 л. (жълти за хартия, пластмаса и метали) и 15 бр. тип „Иглу“ с обем 1700 л. (зелени за стъкло). Контейнерите са разпределени по населени места в общината в зависимост от големината на населеното място и жителите му.

Настоящата подпрограма си поставя задачата да идентифицира ключовите тенденции по отношение на количествата на опаковките, на генерираните отпадъци от опаковки, от потреблението на опакованите стоки и нивото на рециклиране, и да набележи основни мерки и действия, които да подпомогнат предотвратяването на образуването на тези отпадъци, повторната употреба и постигането на заложените количествени цели пред страната за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки и за влагане на рециклирани материали в някои видове опаковки.

Количествените цели, които страната ни си поставя по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки през следващите години, са посочени в Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО. В допълнение към тези цели наскоро приетото европейско законодателство от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба. По-конкретно се поставя изискването всяка държава членка да гарантира, че:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- от 2025 г. някои бутилки за напитки трябва да съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. - най-малко 30%.
- държавите членки да осигурят разделното събиране с цел рециклиране на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3 литра на ниво най-малко 77% до 2025 г. и до 2029 г. - 90%.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на възможностите на общинския бюджет за съответната година.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 9. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Поемане на доброволни ангажменти от бизнеса за прилагане на практики за предотвратяване генерирането на отпадъци от опаковки от стоки, които предлагат на пазара	0	-	Постоянен	Предотвратени количества отпадъци от опаковки	Изпълнени мерки за предотвратяване на отпадъци от опаковки от бизнеса	Община Якимово, Бизнес организации (търговски обекти и др.)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Цел 3:

Намаляване на количествата и на риска от депонирани битови отпадъци и други

V.5. ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И РИСКА ОТ ДЕПониРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ДРУГИ

Програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други включва мерки за достигане на Цел 3:

Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други от ОПУО 2020-2028 г.

Предвидените мерки са както инвестиционни, така и „меки“ мерки.

„Меките“ мерки са насочени към реализация на публични, бизнес и научни проекти за разработване/внедряване на различни иновативни методи за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци. Предвидени са мерки за повишаване на капацитета на публичната администрация по отношение трансграничния превоз на отпадъци и др.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на възможностите на общинския бюджет за съответната година.

В резултат на изпълнението на програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци се очаква до 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци. По-конкретно:

- ще бъдат разработени иновативни продукти и технологии, чрез които се подобрява йерархията на управление на отпадъците;
- ще бъдат изготвени практически решения за проблемите с най-широко генерираните производствени опасни отпадъци.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 10. Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел:							
Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други							
1	Изграждане на допълнителни модули за стабилизиране на биоразградимата фракцията към инсталациите за сепариране	100	Бюджет на МОСВ	01/2022-12/2028	Изградени модули за стабилизиране на биоразградимата фракция	Изградени модули за стабилизиране на биоразградимата фракция	РСУО - Монтана

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

VI. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ОБЩИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

За ефективното използване на процеса на стратегическото планиране в публичния сектор, в т.ч. и на общинско ниво, съществено значение има връзката между отделните стратегически документи. Това обвързване допринася за проследяване съвместимостта на целите в отделните програмни документи, както и за недопускане на противоречия между тях. В съответствие със ЗМСМА общинският съвет определя политиката за развитие на общината във връзка с осъществяването на дейностите, свързани с общинското имущество и предприятия, общинските финанси, данъци и такси, устройството и развитието на територията, опазването на околната среда и устойчивото ползване на природните ресурси, образованието, здравеопазването, културата, социалните и комуналните дейности и т.н. Той одобрява стратегии, програми и планове за развитие на местните общности, които отразяват националните и европейски политики.

Общинската програма за управление на отпадъците е елемент от цялостната система за планиране на развитието на общината, региона и страната.

Програмата за управление на отпадъците на Община Якимово трябва да бъде в синхрон с предвижданията на националните програмни документи като:

- Национален план за управление на отпадъците за периода 2021–2028 г.;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране;
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България;
- Трети национален план за изменение на климата.

Общинската програма за управление на отпадъците е в координация и с основните местни и регионални стратегически планове и програми:

- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северозападен регион от ниво 2;
- План за интегрирано развитие на община Якимово за периода 2021–2027 г.;
- Програмата за опазване на околната среда на община Якимово за 2021-2028 г.

VII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА/РЕГИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Прилагане на система за наблюдение, отчет и оценка на Националния план за управление на отпадъците е предвидено като изискване в ЗУО. Съгласно чл. 49, ал. 4, т. 20 от Закона за управление на отпадъците, НПУО следва да съдържа система за отчет и контрол на изпълнението, а съгласно т. 21 – система за оценка на резултатите и за

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

актуализация на плана. Тъй като Закона за управление на отпадъците изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата на НПУО, такава система трябва да бъде разработвана и включена и в общинската програма за управление на отпадъците. В допълнение, чл. 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините. Поставени са следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола:

- програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Орган за контрол по изпълнение на програмата за управление на отпадъците на Община Якимово е Общински съвет – Якимово. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година. Отчетът се представя в срок до 31 март и се публикува на интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – Монтана.

Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъка при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година.

Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и е целесъобразно да включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците – както общински съветници, така и широката общественост.

Целесъобразно е годишният отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците на Община Якимово да се изготвя в следния формат:

- Въведение;
- Общи условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината;
- Действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението;
- Създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни;
- Преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им;
- Резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на съответната година;
- Напредък по изпълнение на целите и мерките в Програмата;
- Заключение;
- Приложения.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Наблюдението на общинската програма за управление на отпадъците на Община Якимово може да се определи като процес на системно събиране и анализ на информация относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. В приетата програма за управление на отпадъците за всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми са посочени очаквани резултати от изпълнението, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Кметът на община Якимово организира наблюдението на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците. Той трябва да определи звено в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата. Такива функции са възложени на специализираната общинска администрация, която отговаря за управление на дейностите с отпадъците. Ясно трябва да са определени и отговорностите на другите вътрешните звена и на външните за администрацията структури, които ще предоставят информация, както и обхватът на данните и периодичността, с която това ще се извършва. Това става чрез вътрешни правила за дейностите по събиране и съхраняване на информация, свързана с подготовката и изпълнението на програмата. Като административен подход е възможно кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишния отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 - Отпадъците, които са извън обхвата на ПУО Якимово

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2 - Анализи на състоянието на управлението на отпадъците,

в т.ч.:

- Анализ на състоянието относно отпадъците;
- Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините;
- Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво;
- Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците;
- Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове;
- Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“;
- Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците;
- Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците;
- Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им;
- Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 – Прогнози

ПРИЛОЖЕНИЯ

КЪМ

Програма за управление на отпадъците на община Якимово за периода 2021-2028 г.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на таблици	3
Списък на фигури.....	3
Приложение № 1 Отпадъци, които са извън обхвата на ОПУО Якимово.....	4
Приложение № 2 Анализи на състоянието на управлението на отпадъците	5
1.1. Анализ на състоянието относно отпадъците.....	5
1.2. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините	15
1.3. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво.....	16
1.4. Анализ на дейността на регионалното сдружение за управление на отпадъците.....	18
1.5. Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове.....	20
1.6. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване	23
1.7. Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „отговорност на производителя“ и „замърсителят плаща“	24
1.8. Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците.....	26
1.9. Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците.....	31
1.10. Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им.....	33
1.11. Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците	34
Приложение № 3 Прогнози	35

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИ

Таблица 1. Генерирани годишни количества смесени битови отпадъци в община Якимово за периода 2014-2020 г.	6
Таблица 2. Морфологичен състав на генерираните битови отпадъци – смесени и разделно събрани – средно за общината за 2019 г.	9
Таблица 3. Разделно събрани отпадъци от опаковки в община Якимово (тон).....	14
Таблица 4. Транспортни средства за събиране на битовите отпадъци	29
Таблица 5. Налични съдове за събиране на битови отпадъци	29
Таблица 6. Налични съдове за събиране на отпадъци от опаковки	29
Таблица 7. Прогнози на НСИ за област Монтана (при хипотеза за конвергентност) ...	35
Таблица 8. Демографска прогноза за населението в община Якимово (при хипотеза за конвергентност).....	35
Таблица 9. Прогноза за нормата на натрупване на община Якимово за периода 2022-2028 г., кг/ж/година.....	37
Таблица 10. Прогнозно количество битови отпадъци за община Якимово	37
Таблица 11. Прогноза за количествата на образувани отпадъци съгласно морфологичния им състав за община Якимово в тона.....	38

СПИСЪК НА ФИГУРИ

Фигура 1. Количествата на общо образуваните смесени битови отпадъци за периода 2014-2020 г.	7
Фигура 2. Средногодишно население в община Якимово с прогноза до 2030 г.	36

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 ОТПАДЪЦИ, КОИТО СА ИЗВЪН ОБХВАТА НА
ОПУО ЯКИМОВО**

1. Радиоактивни отпадъци;
2. Отпадъчни газове, изпускани в атмосферния въздух;
3. Земя (in situ), включително неизкопана замърсена почва и трайно свързани със земята сгради;
4. Незамърсена почва и други материали в естествено състояние, изкопани по време на строителни дейности, когато е сигурно, че материалът ще бъде използван за целите на строителството в естественото си състояние на площадката, от която е изкопан;
5. Излезли от употреба експлозиви;
6. Фекална материя, различна от класифицираната в т. 8, слама и други естествени неопасни материали от селското или горското стопанство, използвани в земеделието и лесовъдството, или за производството на енергия от такава биомаса чрез процеси или методи, които не увреждат околната среда и не застрашават човешкото здраве;
7. Отпадъчни води;
8. Странични животински продукти, включително преработени продукти, по Регламент (ЕО) № 1069/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г., за установяване на здравни правила относно странични животински продукти и производни продукти, непредназначени за консумация от човека и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1774/2002 (Регламент за страничните животински продукти) (ОВ, L 300/1 от 14 ноември 2009 г.), наричан по-нататък Регламент (ЕО) № 1069/2009, с изключение на предназначения за изгаряне, депониране или използване в съоръжение за биогаз или компост;
9. Трупове на умрели, но не заклани животни, включително такива, които са убити, за да се прекрати разпространението на епизоотични болести, и които се обезвреждат в съответствие с Регламент (ЕО) № 1069/2009;
10. Отпадъци, получени от проучването, добива, преработването и съхраняването на минерални суровини и при експлоатация на кариери по Закона за подземните богатства и класифицирани като „минни отпадъци“;
11. Седименти, преместени в повърхностни води с цел управление на водите и водните обекти или предотвратяване на наводнения, или намаляване на последствията от наводнения и засушаване, или рекултивация на земи, ако е доказано, че това не противоречи на други закони и седиментите нямат опасни свойства.

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2 АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА
УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ**

1.1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ

Настоящият раздел съдържа анализ на потоците отпадъци, образувани на територията на община Якимово. В анализа са включени следните видове отпадъци:

- Битови отпадъци. В рамките на битовите отпадъци особено внимание е отделено на биоразградими битови отпадъци и отпадъци от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло;
- Производствени неопасни отпадъци;
- Строителни отпадъци;
- Опасни отпадъци;
- Специфични потоци отпадъци, които включват:
 - Масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отпадъчни масла и нефтопродукти, излезли от употреба гуми);
 - Утайки от ПСОВ;
 - Медицински и биологични отпадъци.

За всеки от посочените видове отпадъци са формулирани въпроси, на които анализът се стреми да отговори, представени в съответната част на раздела.

Битови отпадъци

Анализът на състоянието и прогнозата за количествата и източниците на битовите отпадъци, образувани на територията на община Якимово, включва следните нива на управление на отпадъците – община Якимово и РСУО-Монтана. Разгледани са количествата на битовите отпадъци – образувани, събрани, повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени.

На базата на тези анализи се дават отговори на следните въпроси:

- Какви са количествата на образуваните битови отпадъци в община Якимово за разглеждания период?
- Каква е тенденцията спрямо предходните години относно общия поток отпадъци? Увеличава ли се или намалява делът на битовите отпадъци в количеството на общо образуваните в България отпадъци и в потока отпадъци, към които принадлежи?
- Какви са количествата на повторно използваните, рециклираните, оползотворените и обезвредените битови отпадъци? В каква степен основно

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

прилаганият в регион Монтана метод за обезвреждане на битови отпадъци съответства на йерархията за управление на отпадъците?

- Какви са тенденциите в третирането на битовите отпадъци?
- Какви количества битови отпадъци са образувани от домакинствата?
- Къде е община Якимово в сравнение с другите общини в България по отношение на образуване и третиране на битовите отпадъци?
- Какъв е съставът на образуваните/събраните/депонирани битови отпадъци в страната и какви са тенденциите през годините?

Определение за битови отпадъци

Съгласно Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците битови отпадъци са: „а) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели; б) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства; Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване.“

Генерирани количества, третиране и основни източници

Основни тенденции в образуването на битови отпадъци

Количеството на генерираните отпадъци може да се разглежда като показател за това, колко ефективно е обществото, специално по отношение на използването на природните ресурси, и за избора на най-подходящи методи за третиране на отпадъците.

За периода 2008-2018 г. общото количество на образуваните битови отпадъци на територията на страната намалява с около 36%, а количеството на директно депонираните отпадъци – с около 75%.

Общото количество на образуваните смесени битови отпадъци на територията на община Якимово се увеличи до 2018 г., последвано от спад през 2019 г. и 2020 г. През 2018 г. количеството отпадъци, което е събрано е 1 776,81 т.

Количествата отпадъци все още се задържат високи през 2020 г. – 921,5 т., което е с 38,5 % повече спрямо 2014 г.

Таблица 1. Генерирани годишни количества смесени битови отпадъци в община Якимово за периода 2014-2020 г.

Година	Смесен битов отпадък (тон)
2014	665,44

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

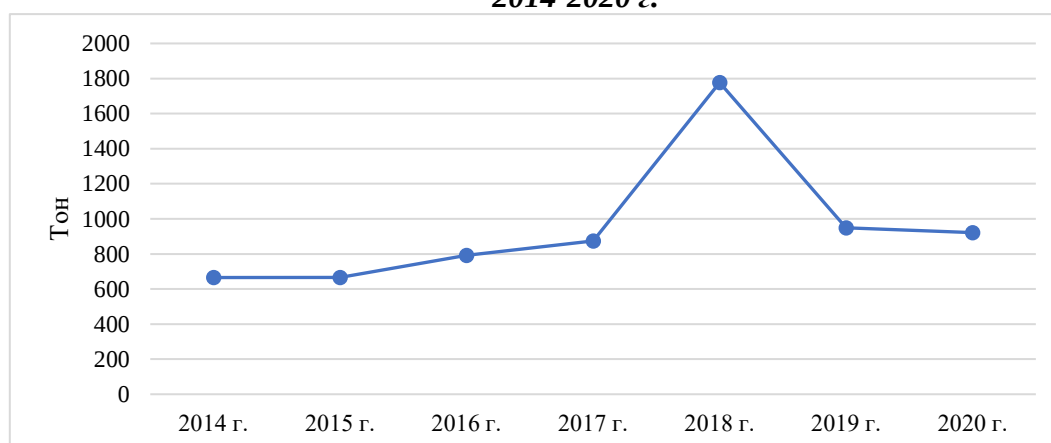
Година	Смесен битов отпадък (тон)
2015	666,64
2016	791,11
2017	873,26
2018	1 776,81
2019	948,68
2020	921,5

Източник: Община Якимово

През 2018 г. количествата депонирани отпадъци са 42,8% от цялото количество. През 2019 г. депонираните отпадъци са повече (89,5% от цялото количество), но общото количество отпадък е по-малко (948,68 т.). Над 95% от отпадъците попадат за предварително третиране.

Данните за количествата на общо образуваните битови отпадъци за периода 2014-2020 г. по данни на община Якимово са представени на следващата фигура.

Фигура 1. Количествата на общо образуваните смесени битови отпадъци за периода 2014-2020 г.

Източник: Община Якимово

В периода на анализ образуваните в България количества битови отпадъци следват обща тенденция на намаление, която е прекъсната през 2014 и 2017 г. За територията на община Якимово се забелязва обратната тенденция за увеличаване на отпадъците до 2018 г. и постепенно спадане през следващите две години.

Относителният дял на битовите отпадъци в общото количество образувани неопасни (вкл. минерални) отпадъци от икономически дейности в страната остава около 2-4% за периода на анализ.

Население и населени места с организирано събиране на битовите отпадъци

На територията на община Якимово има въведено организирано сметосъбиране, сметоизвозване на битовите отпадъци и депонирането им на Регионално депо за неопасни отпадъци в град Монтана.

Системата за организирано сметосъбиране на територията на община Якимово обхваща всички четири населени места.

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

Сметосъбирането и сметоизвозването на битови отпадъци е организирано чрез сключен договор с фирма.

За период от 20 години (1999-2018 г.) делът на населението, обхванато от системите за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци, нараства от 77,6% през 1999 г. до 99,8% през 2018 г. Това нарастване се обяснява основно с факта, че са създадени и са започнали да функционират нови системи за организирано сметосъбиране и сметоизвозване в по-малките, изцяло селски общини, както и обхващане с услугата на нови населени места в голяма част от общините, които в началото на разглеждания период не са имали пълно покритие на населените места и населението. Данните на НСИ показват увеличаване на броя на обслужваните населени места от 1 139 през 1999 г. на 4 698 през 2018 г., като най-силно нарастване е отчетено в периода 2004-2010 г.

Норма на натрупване на отпадъците

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. През десетгодишния период 2008-2018 г. по данни на НСИ образуваните битови отпадъци на човек от населението в България намаляват значително от 590 до 407 кг/жител/година.

За територията на община Якимово се наблюдава тенденция към увеличаване на образуваните битови отпадъци на човек от населението до 2018 г., като те достигат 463 кг/жител/година, което е над средното за страната (407 кг/жител/година). В сравнителен план община Якимово е над средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население между 3 000 – 25 000 жители.

През следващите две години количествата намаляват и през 2020 г. нормата на натрупване е 238 кг/жител/година.

Повторно използване, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на битовите отпадъци

Въпреки че в България е констатирана положителна тенденция относно образуваните битови отпадъци на жител, страната ни все още е с много високи нива на депонираните битови отпадъци спрямо останалите страни-членки на ЕС.

В България количеството на депонирани отпадъци намалява с по-бързи темпове от средното за ЕС в периода 2008-2018 г., но в нашата страна се депонират почти два пъти повече битови отпадъци на жител от средноевропейското ниво.

Положителна е тенденцията обаче, че количеството на директно депонираните битови отпадъци за периода 1999-2018 г. намалява с близо 74%. Най-ниското ниво на показателя е достигнато през 2018 г., а най-високото – през 2009 г. Общото количество

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

на депонираните битови отпадъци също намалява, като за периода 2009-2018 г. намалението е почти 50%.

Намаленията на количествата на общо депонираните и на директно депонираните битови отпадъци могат да се обяснят най-вече с въвеждането в експлоатация на нови инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и сепариращи инсталации за смесени битови отпадъци.

През 2018 г. община Якимово е депонирала 45,8% от количеството събрани отпадъци, през 2019 г. количеството на депонираните отпадъци е по-високо – 89,5% от цялото количество.

През 2011 г. е учредено Регионално сдружение за управление на отпадъците - Монтана, включени в него са общините: Монтана, Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вълчедръм, Вършец, Георги Дамяново, Лом, Медковец, Криводол, Чипровци и Якимово.

„Регионалното депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вълчедръм, Вършец, Георги Дамяново, Лом, Медковец, Криводол, Чипровци и Якимово“ се намира в землището на с. Крапчене и с. Николово, м. „Неделище“. Община Монтана притежава Комплексно разрешително № 162-Н1/2010 г.

Източници на образуваните битови отпадъци

Основен източник на битовите отпадъци на територията на община Якимово са домакинствата.

Таблица 2. Морфологичен състав на генерираните битови отпадъци – смесени и разделно събрани – средно за общината за 2019 г.

Вид отпадъци	Морфологичен състав	Смесени битови отпадъци		Разделно събрани фракции	Общо	
		среден %	т/год		т/год	%
Органични (биоразградими)	Хранителни	9,04%	78,96	0	78,96	5,52%
	Хартия и картон	4,06%	35,49	0	35,49	2,48%
	Пластмаса	7,62%	66,55	0	66,55	4,65%
	Текстил	3,85%	33,6	0	33,6	2,35%
	Гума	0,48%	4,23	0	4,23	0,30%
	Кожа	1,05%	9,13	0	9,13	0,64%
	Градински	9,57%	83,6	558	641,6	44,83%
	Дървесни	1,17%	10,22	0	10,22	0,71%
Неорганични	Стъкло	2,67%	23,32	0	23,32	1,63%
	Метали	4,22%	36,86	0	36,86	2,58%
	Инертни - едри	0,00%	0	0	0	0,00%
Опасни	Опасни	1,76%	15,35	0	15,35	1,07%
Други	Други - неопределими	4,33%	37,77	0	37,77	2,64%
Ситна фракция	Ситна фракция < 4 см	50,18%	438,18	0	438,18	30,61%
Общо:		100,00%	873,26	558	1 431,26	100%

Източник: Обобщен финален доклад по проект „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“, Изпълнител: „ЕКО-Морфология България“ ДЗЗД, Възложител: ПУДООС, 2019 г.

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

Преобладаващият отпадък в битовите отпадъци на община Якимово са градинските отпадъци – 44,83%. Следва ситната фракция <4, която е 30,61% от общото количество отпадъци.

През 2019 г. разделно събрани са 87% от градинските отпадъци.

Основни изводи:

- Общото количеството на образуваните битови отпадъци се повишава до 2018 г. В следващите две години се наблюдава намаляване. Отпадъците през 2020 г. са 921,5 т., което е с 38,5% повече спрямо 2014 г.;
- Същата тенденция се проследява и при количествата образувани битови отпадъци на човек от населението;
- През 2018 г. са образувани 463 кг/ж/година, а през 2020 г. – 238 кг/ж/година, което е значително под средната стойност за страната (407 кг/жител/година);
- В сравнителен план община Якимово е над средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население между 3 000 – 25 000 - жители – 346 кг/жител/година;
- Основен източник на битовите отпадъци са домакинствата;
- Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците, е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци. През 2020 г. 89,5% от битовите отпадъци се депонират;
- Делът на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци за територията на община Якимово е 100%.

Производствени отпадъци

Анализът се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата на образуваните производствени отпадъци на територията на община Якимово?
- Кои са основните източници на производствени отпадъци на територията на община Якимово?
- Какви са количествата на третираните по различни методи производствени отпадъци в страната за разглеждания период?
- Каква е ситуацията на територията на община Якимово относно показателя производствени отпадъци на единица БВП?

Определение за производствени отпадъци

Производствени отпадъци са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица (§1, т. 32 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

На база наличната информация е извършен анализ на съществуващото състояние на производствените отпадъци на територията на община Якимово в следната последователност:

- Образувани производствени отпадъци: от дейността по икономически групи; по групи от Списъка на отпадъците.
- Производствени отпадъци на единица БВП: производствени отпадъци на единица БВП; сравнение между България и други страни от ЕС.

Националният статистически институт и ИАОС са основните източници на информацията, свързана с управление на производствените отпадъци.

Образувани производствени отпадъци

За територията на община Якимово ИАОС не разполага с данни за образуваните производствени отпадъци за периода 2014-2018 г.

Отпадъци на единица БВП

През 2016 г. в България се отчита втората най-голяма стойност на количеството генерирани отпадъци на единица БВП (след Естония), която е повече от шест пъти по-голяма от средното за ЕС-27. В периода 2004-2016 г. се наблюдава положителна тенденция и нивата на изследвания индикатор намаляват.

Тенденциите по отношение на производствените отпадъци средно за България до средата на разглеждания период стойностите на показателите намаляват както средно за ЕС, така и в България, като в България стойностите на показателя намалява с по-бързи темпове.

Основни изводи:

Поради липса на данни за образуваните производствени отпадъци на територията на общината не могат да бъдат направени коректни изводи.

Строителни отпадъци

Анализът се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата на образуваните и оползотворени строителни отпадъци на територията на община Якимово?
- Кои са основните източници на строителни отпадъци на територията на община Якимово?
- Каква е ситуацията в община Якимово относно показателя строителни отпадъци на глава от населението в сравнение със страната.

Определение

Съгласно ЗУО „строителни отпадъци“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква „а“ от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Национален стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване на територията на Р България за периода 2011-2020 г.

Основната стратегическа цел, която е поставена в Национален стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване на територията на Р България за периода 2011-2020 г., е до 2020 г. в България да бъде изградена развита система за управление на отпадъците от строителство и разрушаване (ОСР), която да осигури не по-малко от 70% икономически целесъобразно рециклиране на отпадъците, образувани в резултат на строителните дейности. По този начин България ще отговори на изискванията, съгласно Рамковата Директива за отпадъците.

Други важни стратегически цели са предотвратяването и намаляването на количеството на образуваните ОСР, като по този начин се намалява необходимостта от изграждането на нови депа и други съоръжения за строителни отпадъци. Предвижда се въвеждане на практики за селективно разрушаване, както и събиране и съхраняване на ОСР на строителната площадка по начин, осигуряващ в максимална степен тяхното последващо икономически и технически целесъобразно рециклиране и оползотворяване. Подчертава се необходимостта от създаване на условия за разширяване на пазара на рециклираните строителни материали, увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципа „замърсителят плаща“ при интегрирано управление на отпадъците.

В Националния стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване са определени конкретни цели за оползотворяване и рециклиране на строителните отпадъци по години. Процентите са изчислени на база на наличните данни и направени в плана прогнози за образуваните строителни отпадъци.

Разработеното и прието национално законодателство по управление на строителните отпадъци осигури солидна основа и се основа изцяло на Националния стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване до 2020 г.

Национални цели за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци

Съгласно ЗУО, който определя поетапно по години целите, за да се достигне крайната цел през 2020 г.:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
- до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС №267 от 05.12.2017 г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО, в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение, които са представени в Приложението към анализа.

Образувани и оползотворени строителни отпадъци

В ИАОС липсват данни за количествата генерирани строителни отпадъци за територията на община Якимово. По тази причина не е коректно да бъдат формулирани изводи.

С решение № 396 от Протокол № 41/18.07.2014 г. на ОбС Якимово е определена площадка за събиране и съхраняване на строителни отпадъци в землището на община Якимово, а именно поземлен имот с кадастрален № 87299.235.24.

Опасни отпадъци

Анализът се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата на образуваните опасни отпадъци на територията на община Якимово?
- Какви са количествата на образуваните опасни отпадъци на територията на община Якимово по отпадъци от дейността по икономически групи?
- Кои са основните източници на опасни отпадъци на територията на община Якимово?
- Каква е ситуацията на територията на община Якимово относно показателя опасни отпадъци на единица БВП?

На база наличната информация анализът за съществуващото състояние на опасните отпадъци в страната е осъществен в следната последователност:

- Образувани опасни отпадъци: от дейността по икономически групи, по групи от Списъка на отпадъците.
- Опасни отпадъци на единица БВП.

Определение

„Опасни отпадъци“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 на ЗУО (§ 1, т. 12 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

Образувани опасни отпадъци

Намаляването на количеството образувани опасни отпадъци следва да бъде насърчавано с оглед опазване на природните ресурси и минимизиране на отрицателните

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

последници от образуването и управлението на опасните отпадъци върху човешкото здраве и околната среда.

В ИАОС липсват данни за количествата генерирани опасни отпадъци за територията на община Якимово. По тази причина не е коректно да бъдат формулирани изводи.

Опасни отпадъци на единица БВП

Предотвратяването на опасните отпадъци е един от основните приоритети в политиката на ЕС в областта на управление на отпадъците. Целта е да се разграничи образуването на отпадъците от икономическия растеж в рамките на ЕС, тъй като нарастващото потребление на материали и ресурси продължава да образува големи количества отпадъци. Показателят опасни отпадъци на единица реален брутен вътрешен продукт, макар и с известни условности, характеризира зависимостта между образуваните отпадъци и икономическата активност през даден период.

През периода 2013-2018 г. показателят за опасни отпадъци на единица БВП в България намалява с близо 21%. В периода след 2013 г. се наблюдава известен ръст на БВП и намаляване на количеството на опасните отпадъци, като положителна тенденция е по-бързият спад на опасните отпадъци.

По данни на ИАОС на територията на община Якимово има 9 бр. ББ-кубове с негодни за употреба продукти на растителна защита. Общото количество, което се съхранява в кубовете е 36 000 кг. Местоположението на кубовете е в землището на с. Якимово и с. Дългоделци.

Основни изводи:

Поради липса на данни за генерираните опасни отпадъци за територията на община Якимово не могат да бъдат направени коректни изводи.

Специфични потоци отпадъци

В следващата таблица са описани количествата разделно събрани отпадъци от опаковки на територията на община Якимово.

Таблица 3. Разделно събрани отпадъци от опаковки в община Якимово (тон)

Вид на опаковката	2019 г.	2020 г.
150101 Хартия и картон	0,22	0,59
150102 Пластмаса	0,353	0,63
150104 Метал	0,002	0,015
150107 Стъкло	0	0,322

Източник: Община Якимово

Община Якимово има сключен договор с Булекопак АД от 16.11.2018 г. за събиране, извозване и рециклиране на битови отпадъци от хартия, стъкло, пластмаса и метал. Фирмата е предоставила 15 контейнера тип „Иглу“ с обем 1500 л (жълти за хартия, пластмаса и метал) и 15 бр. тип „Иглу“ с обем 1700 л (зелени за стъкло). Контейнерите

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

са разпределени по населени места в общината в зависимост от големината на населеното място и жителите му.

Община Якимово има действаща Програма за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на община Якимово за периода 2019-2023 г.

Утайки от ПСОВ

На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за отпадни води.

1.2. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩОТО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ/ПРОГРАМНИТЕ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНТЕ

Анализът има за цел да отговори на следните въпроси:

- Приета ли е нормативна уредба на местно ниво в съответствие с чл. 22 от ЗУО, която да детайлизира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците и съдържа ли тя минималните изисквания на ЗУО?
- Има ли планирани/извършени промени в Наредбата по чл. 9 от Закона за местните данъци и такси, отразяващи изискванията за използването на основите за всяка от услугите по чл. 62 от Закона за местните данъци и такси и отчитайки разпоредбата, че количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци (чл. 67, ал. 4, ЗМДТ);
- Кои други местни наредби имат отношение към управление на отпадъците?

Информационно осигуряване на анализа

За осигуряване на необходимата информация за анализа са проучени местните нормативни документи, регламентиращи отговорностите на общината, свързани с управлението на отпадъците.

Анализ на общинската нормативна рамка

Правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците са регулирани в следните общински наредби:

- Наредба за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Якимово, приета с Решение № 393 от протокол № 41/18.07.2014 г. на Общински съвет – Якимово.

Наредбата урежда управлението на отпадъците на територията на община Якимово, като съвкупност от права и задължения, решения, свързани с образуването и третирането на отпадъците, както и контрола върху тези дейности.

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

Други наредби, имащи пряко отношение към проблемите на околната среда, са:

- Наредба за опазване на обществения ред, борба с бедствията, поддържане на чистотата, опазване на околната среда, комунално-битовата дейност и защита на имуществото на гражданите на територията на община Якимово, приета с Решение № 69, Протокол № 6 от 30.03.2012 г. на ОбС Якимово;
- Наредба за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на община Якимово, приета с Решение на ОбС Якимово № 369 от Протокол 37/28.03.2014 г.

Основни изводи:

- Националното законодателство, уреждащо обществените отношения, свързани с управление на отпадъците, е хармонизирано с европейското законодателство, прието до 2017 г.;
- Националната правна рамка е построена в цялост и като логична конструкция и архитектура, която може да бъде допълвана и променяна съобразно новото европейско законодателство. Приети са законодателни изменения и допълнения в ЗУО за въвеждане в националното законодателство на последните изменения в: Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС; Директивата 94/62/ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 99/31/ЕС относно депата за отпадъци.

1.3. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА МЕСТНО НИВО

Анализът на приетото национално законодателство по управление на отпадъците в НПУО 2021-2028 г. показва, че са въведени всички европейски норми, приети на ниво ЕС до 2018 г. В законодателството са регламентирани специфични национални инструменти, които да подпомогнат процеса на прилагане на ключовите изисквания на европейското законодателство:

- За съобразяване с йерархията на управление на отпадъците;
- За третиране на отпадъците в съоръжения и инсталации, отговарящи на европейските технически изисквания за опазване на околната среда;
- За постигане на целите за рециклиране, подготовка за повторна употреба и оползотворяване на определени потоци отпадъци;
- За намаляване на вредното въздействие на отпадъците, особено опасните отпадъци, върху околната среда.

По-конкретно националните инструменти с най-ефективно въздействие за постигане на ключовите количествени цели и изисквания за екологосъобразно управление на отпадъците на местно ниво, регламентирани в ЗУО и подзаконовите нормативни актове, са:

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

- Отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци, които се заплащат за всеки тон депонирани отпадъци и натрупаните суми, от които общините могат да ползват за развитие на модерни системи за управление на общинските отпадъци;
- Отчисленията за закриване на депата за отпадъци, въведени с цел собствениците на съоръжения за депониране на отпадъци да акумулират средства за тяхното екологосъобразно третиране след запълването им, в т.ч. за битови отпадъци;
- Схемите за „разширена отговорност на производителя“, прилагани за шест специфични потока масово разпространени отпадъци, включително разрешителните, издавани на организациите за оползотворяване на тези потоци отпадъци, програмите, които трябва да разработват и одитите за изпълнението им, както и разрешителните, които се издават за дейността им от МОСВ и контрола за спазване на условията в тях;
- Подпомагане финансирането на проекти на общините за съоръжения, инсталации и дейности за подобряване управлението на отпадъците от: държавния бюджет; националния екологичен фонд ПУДООС; националните (оперативни) програми, съфинансирани от ЕСИФ и държавния бюджет; Националния доверителен екофонд;
- Плановите и извънредните инспекции от общинските органи за спазване на изискванията на ЗУО и наредбите към него, съответно - на общинските наредби за отпадъците и глобите и санкциите, налагани от контролните органи при неспазване на законодателството.

В резултат на приетото законодателство в сектор „Отпадъци“ и на прилагането на национални инструменти ефективно въздействие за постигане на ключовите количествени цели и изисквания за екологосъобразно управление на отпадъците за десетгодишния период 2008-2019 г., се постигнаха добри резултати и значими успехи в разглежданата област и на местно ниво.

През 2010 г. е изградено и въведено в експлоатация Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм в с. Крапчене, което включва клетки за неопасни отпадъци с максимален капацитет 911 400 т.:

- Клетка 1;
- Клетка 2;
- Клетка 3;
- Клетка 4;
- Сепарираща инсталация;
- Компостираща инсталация.

В разглеждания период се наблюдават следните тенденции:

- Количествата на директно депонирани битови отпадъци за периода намаляват;

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

- Депонираните битови отпадъци на жител също намаляват;
- За текущия програмен период 2021-2028 г. се очаква нарастване на количествата на рециклираните строителни отпадъци на територията на общината.

Необходимо е усилията в периода 2021-2028 г. да се насочат към:

- Подобряване ефективността на системите за събиране на смесените битови отпадъци и въвеждането на системи за заплащане на такса за битови отпадъци на принципа на количеството изхвърлени отпадъци;
- Въвеждане на системата за разделно събиране на отпадъците;
- Разделното събиране на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности от домакинствата; от едрогабаритни отпадъци от домакинствата; опасни отпадъци от бита.

1.4. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИОНАЛНОТО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Предмет на анализа е участието на общината в РСУО-Монтана. Анализът отговаря на следните въпроси:

- Участва ли активно общината в работата на РСУО;
- Взети ли са важни за общината решения за управление на отпадъците от РСУО;
- Необходими ли са подобрения в работата и решенията на РСУО в интерес на общината.

Информационно осигуряване на анализа

За извършване на конкретния анализ са използвани следните информационни източници, в т.ч.:

- Данните от анализите от НПУО 2021-2028 г.;
- Решения, одобрени от РСУО-Монтана.

Анализ на дейността на РСУО-Монтана

Община Якимово е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците в Монтана, в което се включват **общините Монтана, Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вълчедръм, Вършец, Георги Дамяново, Лом, Медковец, Криводол, Чипровци и Якимово.**

За последния програмен период 2014-2020 г. не са настъпвали промени в състава и ръководството на РСУО-Монтана.

По-важни решения, които са гласувани и приети в община Якимово за разглеждания период, са:

- През 2014 година:

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

- Община Якимово е определила площадка за събиране и съхраняване на строителни отпадъци в землището на общината, а именно поземлен имот с кадастрален № 87299.235.24;
- Извършване на пролетно почистване и провеждане на информационна кампания за населението и бизнеса, свързани с управлението на отпадъците;
- Извършване на проверки за образуване на нерегламентирани сметища.
- През 2015 година:
 - Извършване на пролетно почистване и провеждане на информационна кампания за населението и бизнеса, свързани с управлението на отпадъците;
 - Извършване на проверки за образуване на нерегламентирани сметища и предприемане на мерки за почистването им.
- През 2016 година:
 - Извършване на проверки за образуване на нерегламентирани сметища и своевременното им почистване;
 - Извършване на пролетно почистване и провеждане на информационна кампания за населението и бизнеса, свързани с управлението на отпадъците.
- През 2017 година:
 - Разработена и приета е Програма за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Якимово 2017-2020 г.;
 - Провеждане на ежегодно пролетно почистване;
 - Провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с управлението на отпадъците.
- През 2018 година:
 - Община Якимово подписва договор с Булекопак АД за събиране, извозване и рециклиране на битови отпадъци от хартия, стъкло, пластмаса и метал. Фирмата е предоставила 15 контейнера тип „Иглу“ с обем 1500 л. (жълти за хартия, пластмаса и метали) и 15 бр. тип „Иглу“ с обем 1700 л. (зелени за стъкло). Контейнерите са разпределени по населени места в общината в зависимост от големината на населеното място и жителите му;
 - В сайта на общината е качена информация къде са разположение контейнерите за отпадъци от опаковки;
 - Подписан е договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма „Околна среда“ – 2014-2020 г. за реализиране на проект „Проектиране и изграждане на компостиращи инсталации за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци“ за общините Вълчедръм и Якимово;
 - Извършване на пролетно почистване и провеждане на информационна кампания за населението и бизнеса, свързани с управлението на отпадъците.
- През 2019 година:

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

- Община Якимово приема Програма за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на община Якимово за периода 2019-2023 г.;
- Извършване на пролетно почистване и провеждане на информационна кампания за населението и бизнеса, свързани с управлението на отпадъците.
- През 2020 година:
 - Провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с управлението на отпадъците;
 - Опазване на здравето на гражданите и недопускане на замърсяване на околната среда, в период на извънредно положение и епидемична обстановка върху територията на Република България, свързана с разрастващата се пандемия от COVID-19;
 - Извършване на пролетно почистване и провеждане на информационна кампания за населението и бизнеса, свързани с управлението на отпадъците.

Основни изводи:

- За последния програмен период 2014-2020 г. не са настъпвали промени в състава и ръководството на РСУО-Монтана;
- В изпълнение на приетата ОПУО за периода 2014-2020 г. са предприети действия за осигуряване на необходимата техническа инфраструктура, свързана с намаляване на количествата депонирани отпадъци;
- Община Якимово е активен участник в дейността на РСУО.

1.5. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ, В Т.Ч. ПРИЛАГАНЕ НА КОНТРОЛНИТЕ ФУНКЦИИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И МЕСТНИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

Анализът дава отговор на следните основни въпроси:

- Изпълняват ли се в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета в сферата на управление на отпадъците съгласно нормативните актове; кои звена в административната структура на общината имат функции в областта на отпадъците и съответстват ли техните функции на правомощията на кмета на общината; ясно ли са разграничени функциите между отделните звена?
- Какво е състоянието на човешките ресурси, натоварени с функции за отпадъци, и на тяхната техническа и информационна обезпеченост?
- Кои са основните препоръки за оптимизиране на функциите и организационното структуриране на администрацията с цел подобряване на капацитета?

За осигуряване на необходимата информация за анализа са използвани следните методи:

- проучване на ведомствени и национални нормативни документи, регламентиращи правомощията и функциите за управлението на отпадъците;

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

- проучване на отчетни документи и статистически данни за дейностите по отпадъци и за персонала, ангажиран с функции за управление на отпадъците.

Общински съвет

Законодателният орган на местното самоуправление, който определя политиката на община Якимово за развитието ѝ, в т.ч. и по проблемите на околната среда, е общинският съвет.

В Правилника за организацията и дейността на Общински съвет - Якимово са определени основните дейности, функциите, правата, задълженията и отговорностите, органите за управление, организацията за тяхната работа и взаимодействието им с общинската администрация.

Съгласно чл. 38 от този правилник „Общинският съвет създава постоянни и временни комисии.“ По въпроси, свързани с околната среда е създадена и **Постоянна комисия „Устройство на територията, пътна селищна мрежа, околна среда и благоустройство“**, в която участват 6 души.

Общинският съвет приема общинската програма за околна среда, както и всички други програми, свързани с компонентите и факторите на околната среда и контролира изпълнението им (чл. 79, ал. 4 от ЗООС).

Общинска администрация

Общинската администрация е изпълнителен орган на местното самоуправление и се представлява от кмета на общината. Функциите на кмета на общината по отношение на околната среда са подробно разписани в чл. 15 от ЗООС.

Кметът на общината е компетентният орган, отговарящ за разработването, в т.ч. актуализирането на програмата по опазване на околната среда, като ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране (чл. 79, ал. 5 от ЗООС).

Отчетът се представя за информация и в РИОСВ – Монтана. До настоящия момент община Якимово стриктно спазва тези свои законови задължения.

Кметът на общината е компетентният орган, отговарящ за разработването, в т.ч. актуализирането и на други „подпрограми“, влизащи в обхвата на Програмата по околна среда. Тези програми са разработени и са неразделна част от нея, а именно:

- Лечебни растения – в проект;
- Програма за управление на отпадъците на община Якимово 2021-2028 г. – в проект.

От съществено значение за постоянното подобряване на социално-икономическата среда и устойчивото развитие в общината е ефикасното и ефективно управление на процесите и ресурсите, в т.ч. по околна среда.

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

Община Якимово разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на своите отговорности. Структурата на Общината отговаря на функционалните направления, по които осъществява своята дейност. Дели се на две дирекции, като всяка една от тях съдържа съответните отдели.

Околната среда е структурирана в Дирекция „Социално-икономическо развитие и устройство на територията“.

Функциите на дирекцията са по изготвяне на програми, стратегии и планове за устойчиво развитие, разработва, провежда и контролира мероприятията, касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика, осигурява финансовата обезпеченост на екологичните и туристически общински мероприятия и обекти, координира дейността на общинската администрация в областта на екологията с РИОСВ, РИОКОС, ДВСК, РДНСК, РДВР, изготвя задания и проекти, въвежда и ръководи ефективна система за управление на отпадъците, изготвя годишни отчети за дейността, сбира, систематизира и осведомява всички звена по актуални въпроси.

С проблемите на околната среда е натоварен един главен експерт „Проекти и екология“. Същият отдел има и контролни функции по отношение на чистота на територията на населените места и на местата за отдих. Експертът притежава необходимия ценз и професионален опит, но броят не е достатъчен за големите отговорности в общината по отношение на околната среда.

За придобиване на административен, технически и финансов опит на общинската администрация голям принос има и реализацията на редица проекти за периода 2014-2020 г., насочени към повишаване на квалификацията на общинска администрация.

Постоянното повишаване на капацитета на администрацията е гаранция не само за добро управление на проблемите, свързани с околната среда и човешкото здраве, но и за увеличаване на проектите, финансирани със средства на ЕС.

Основни изводи:

- Нормативните актове (законови и подзаконови) в областта на управлението на отпадъците (в т.ч. изготвяне на план-сметки за такса битови отпадъци; процеси за проектиране и изпълнение на СМР по изграждане на инсталации и съоръжения за третиране на отпадъци; управление на проекти, финансирани със средства от структурните фондове на ЕС и др.) са многобройни и изискващи специфични компетентности на служителите на всяка администрация;
- За подобряване капацитета на общинските служители е необходимо същите да участват в обучителни програми. Отчитайки големите предизвикателства пред местните власти относно целите за рециклиране на битовите отпадъци и за оползотворяване на биоразградимите отпадъци, са необходими целенасочени и практически обучения, особено по прилагане на *Наредба за разделно събиране на*

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци, за която общините нямат практически опит;

- Кметът на Община Якимово изпълнява в пълен обхват правомощията и отговорностите в сферата на управлението на отпадъците съгласно нормативните актове;
- Служителите към дирекция „Социално-икономическо развитие и устройство на територията“ имат делегирани с длъжностни характеристики функции в областта на отпадъците. Задълженията, вменени чрез длъжностните характеристики на служителите от отдела кореспондират с отговорностите/задълженията на кмета на общината по прилагане на законовите разпоредби;
- Квалификацията на всички служители на дирекция „Социално-икономическо развитие и устройство на територията“ отговаря на заеманата от тях длъжност;
- Техническият капацитет на Община Якимово при изпълнението на нейните функции е на много добро ниво. Служителите на Община Якимово са обезпечени с необходимото офис и техническо оборудване (компютри, принтери, скенери, телефони, автомобил) за изпълнение на ежедневната им дейност, в т.ч. контролните им функции;
- Създаден е капацитет и е натрупан значителен опит при подготовка и изпълнение на проекти с финансиране на структурните фондове на ЕС и др. източници, в т.ч. в областта на управлението на отпадъците;
- Необходимо е да бъдат проведени обучения на служителите, на които са възложени дейности по управление на отпадъците, в т.ч. изготвяне и отчитане на план-сметките в контекста на динамично променящото се законодателство;
- Предвид демографската криза в региона – намаляване и застаряване на населението и миграция на младите хора към големите областни центрове – да се предвидят стимули и мотивация за запазване на работното място на служителите в общинската администрация – обучения, възможност за кариерно развитие и адекватно заплащане;
- Да се подобри материално-техническа и информационна обезпеченост на служителите, които са пряко ангажирани с управлението на отпадъците, в т.ч. изготвянето и отчитането на план-сметките, служители, осъществяващи контролна дейност и др.

1.6. АНАЛИЗ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Липсва информация на територията на община Якимово да има площадки за обезвреждане на отпадъци.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

1.7. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ВЪВЕДЕНИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ПРИНЦИПА НА „ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ“ И „ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА“

Анализът има за цел да отговори на следните въпроси:

- Прилага ли се принципа „Замърсителят плаща“, който е заложен в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл. 191) и за кои отпадъчни потоци?
- Прилага ли се принципа „Разширена отговорност на производителя“?

Източници на информационно обезпечаване на анализа:

- Правилници, наредби, решения, одобрени от общински съвет и заповеди на кмета на общината;
- Интернет страница на общината;
- Договори за оползотворяване на МРО, с които общината има сключени договори за сътрудничество (опаковки, НУБА, ИУГ).

Същност на принципите „Замърсителят плаща“ и „Разширена отговорност на производителя“.

Рамковата директива за отпадъците (Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви) (изменена с Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците), съответно ЗУО, оперират както с принципа „Замърсителят плаща“, така и с принципа за „Разширена отговорност на производителя“, които взаимно се допълват.

Принципът „Замърсителят плаща“ е заложен в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл. 191). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;
- разходите за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;
- разходите за третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на причинителите и притежателите на отпадъците.

Принципът „Разширена отговорност на производителя“ (РОП) е екологичен принцип, който се прилага като съвкупност от мерки с цел намаляване на общото въздействие върху околната среда от даден продукт и въвежда задължения и отговорности за производителя на продукта по време на целия му жизнен цикъл за: ограничаване на съдържанието на опасни вещества, обратно приемане, повторна

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, получени в резултат на употребата на продукта.

В съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност, включително финансирането, за:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на многократна употреба, са технически издръжливи, не съдържат или имат ограничено съдържание на материали и вещества, представляващи риск за околната среда;
- развиване на пазари за повторната употреба и рециклиране на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара продукти.

Организацията за икономическо сътрудничество и развитие определя разширената отговорност на производителя като подход за екологична политика, при който отговорността на производителя за продукта обхваща и етапа след потреблението от целия жизнен цикъл на продукта. Политиката за разширената отговорност на производителя се характеризира с:

- (1) изместването на отговорността (физически и/или икономически, напълно или частично) във възходящ ред към производителя и извън общините;
- (2) осигуряването на стимули на производителите, за да вземат предвид екологичните съображения при създаването на своите продукти. Докато други инструменти на политиката обикновено имат за цел изолирана точка от веригата, разширената отговорност на производителя се стреми да интегрира сигналите, свързани с екологичните характеристики на продуктите и производствените процеси в цялата продуктова верига.

Схеми за управление на отпадъците

Община Якимово участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците регион Монтана.

Регионалното депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово и Вълчедръм се намира в землището на с. Крапчене и с. Николово, м. „Неделище“.

Изградена е сепарираща инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци чрез отделяне на рециклируеми материали и материали за оползотворяване чрез изгаряне.

Изградена е компостираща инсталация за разделно събрани зелени и/или биоразградими битови отпадъци.

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

Основни изводи:

- В България, в т.ч. и на територията на община Якимово се прилагат успешно няколко основни схеми за управление на отпадъците в съответствие с националното законодателство в т.ч.: отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги; разширена отговорност на производителя относно 6 групи масово разпространени отпадъци и схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци;
- Схемата за отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги се прилага за производствени отпадъци, вкл. производствени опасни отпадъци, болнични отпадъци, ПСБ/ПСТ, утайки от ПСОВ, отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количества по критерии, определени в ЗУО);
- Схемата за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци, се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Задължените лица заплащат такса битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата. Понастоящем размерът на таксата се определя като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, което води до неспазване на принципа „замърсителят плаща“. През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса за битови отпадъци. След няколко отлагания, към настоящия момент за стартова година на новия механизъм за определяне на такса битови отпадъци е приета 01.01.2022 г.

1.8. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА И ТЕХНИЧЕСКИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът на инфраструктурата по управление на отпадъците е ключов анализ. Той се стреми да отговори на следните въпроси:

- Какви са тенденциите и настоящата ситуация по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци, чието управление е от компетенциите на местните власти?
- Осигурената, изградената и в процес на планиране, осигуряване и изграждане инфраструктура достатъчна ли е за третиране на отпадъците на територията на общината и за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред местните власти?

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, в т.ч. по потоци отпадъци?
- Какви са основните изводи и препоръки за бъдещи действия?

ИНСТАЛАЦИИ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

През 2010 г. е изградено и въведено в експлоатация Регионално депо за неопасни отпадъци, което включва 4 клетки с максимален капацитет 911 400 т.

Три от четирите клетки, които са част от депото са напълно завършени, а четвъртата е само профилирана (към 2020 г.) Предстои изготвяне на работен проект за изграждането на четвърта клетка.

На депото се приемат само отпадъци, които са включени в списъка на видовете отпадъци, разрешени за депониране на депото в съответствие с условията в комплексното разрешително по чл. 17, ал. 1 от ЗООС.

Всички отпадъци, доставени на депото, се контролират, като контрола включва:

- Регистрация на камиона, превозващ отпадъците и на страната, генерираща отпадъците;
- Претегляне и регистриране на отпадъците;
- Пряк визуален контрол на отпадъците за съответствие по вид и състав на отпадъците.

Цялата информация се записва и съхранява в системата за регистриране на данни – софтуерна система, свързана с кантара.

Насочването за разтоварване на сметовозните коли се извършва стриктно според указанията на технологията, като се осъществява контрол на разтоварените отпадъци, след което сметовозните коли задължително след напускане на участъка за разтоварване преминават през автомивката за измиване на колелата на колите. Два пъти месечно оборотната вода от резервоара се изпомпва към смесената канализация в стопанския двор и се отвежда към ЛПСОВ.

Технологията на депониране на отпадъците включва:

- Разтоварване на отпадъците в клетката;
- Разстилане с булдозер;
- Уплътняване с компактор;
- Запръстяване.

Отделните клетки на депото се експлоатират последователно, като при достигане на ниво на отпадъците в Клетка 1 до кота корона междинна дига започва едновременно запълване на Клетки 1 и 2. Депонирането на отпадъците продължава до оформяне на крайното запълване на двете клетки и оформяне на временен откос 1:3 към клетка 3. Същият откос временно се запръстява с почвени материали с дебелина 0,50 м.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

През 2016 год. започна дейността на депониране на неопасни отпадъци в Клетка 3. През 2017 г., 2018 г., 2019 г и 2020 г. депонирането на неопасни отпадъци е в Клетка 3.

Изградена е сепарираща инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци чрез отделяне на рециклируеми материали и материали за оползотворяване чрез изгаряне.

Изградена е компостираща инсталация за разделно събрани зелени и/или биоразградими битови отпадъци.

Съгласно ДИРЕКТИВА (ЕС) 2018/851 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците

Чл. 11, параграф 2

в) до 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци следва да се увеличат най-малко до 55% от теглото;

г) до 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци следва да се увеличат най-малко до 60% от теглото;

д) до 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци следва да се увеличат най-малко до 65% от теглото.

Съгласно ДИРЕКТИВА (ЕС) 2018/850 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци, Чл. 5 се изменя, както следва (добавят се следните параграфи):

5. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да осигурят до 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да бъде намалено до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

Съгласно НАРЕДБА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИООТПАДЪЦИ И ТРЕТИРАНЕ НА БИОРАЗГРАДИМИТЕ ОТПАДЪЦИ

Чл. 13 (4) за 2020 г. разрешените за депониране биоразградими отпадъци в съответния регион са 201 кг/жител, като е задължително разделно събиране на биоотпадъци от 2023 г., а именно - биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Анализът на възможностите за стабилизиране на подситовата фракция в регионалните системи, в които не се прилага стабилизиране, показва, че, в случай че бъдат изградени подобни системи, годишно ще бъде предотвратено депонирането на около 100 000 тона отпадък. Това, освен преките ползи по заложените в ЗУО цели, ще има и косвени ползи като:

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

1. Удължаване на „експлоатационния“ живот на съоръженията за обезвреждане на отпадъци;
2. Намаляване на опасните за околната среда свойства на отпадъците;
3. Намаляване на емисиите от парникообразуващи газове;
4. Определяне на по-ниски такси за населението за третиране на битовите отпадъци;
5. Намаляване на образуването на инфилтрат в депата и респективно намаляване на експлоатационните разходи и минимизиране на рисковете за околната среда.

КОНТЙНЕРИ И ТРАНСПОРТНИ СРЕДСТВА ЗА СЪБИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ

Транспортното средство за събиране на битови отпадъци, собственост на общината, е 1 бр.

Таблица 4. Транспортни средства за събиране на битовите отпадъци

Технически характеристики	Транспортно средство №
Година на производство/регистрация	2003
Вид на транспортното средство	Мерцедес
Брой	1
Собственост	„Комунал Сервиз“ ООД
Обем на надстройката (м ³)	9,0

Източник: Община Якимово

В следващата таблица са представени наличните съдове за събиране на битови отпадъци на територията на община Якимово.

Таблица 5. Налични съдове за събиране на битови отпадъци

Вид на контейнерите	Материал	Собственост	Обем (м ³)	Брой	Честота на обслужване на контейнерите
„Бобър“	пластмасови	„Комунал Сервиз“ ООД	1,1	273	3 пъти месечно през 10 дни

Източник: Община Якимово

Община Якимово има сключен договор с Булекопак АД от 16.11.2018 г. за събиране, извозване и рециклиране на битови отпадъци от хартия, стъкло, пластмаса и метал. Фирмата е предоставила общо 30 контейнера.

Таблица 6. Налични съдове за събиране на отпадъци от опаковки

Населено място	Брой съдове тип „Иглу“ - жълт	Брой съдове тип „Иглу“ - зелен	Предоставен обем (литри)
Долно Церовене	3	3	9 600
Дългоделци	3	3	9 600
Комошица	3	3	9 600
Якимово	6	6	19 200
Общо	15	15	48 000

Източник: Община Якимово

Честота на извозване на съдовете за разделно събиране на отпадъците от опаковки е следната:

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

- Съд тип „Иглу“ – цвят жълт – 1 път месечно;
- Съд тип „Иглу“ – цвят зелен – 1 на шест месеца.

*ПЛОЩАДКИ ЗА СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ, ТРЕТИРАНЕ,
СЪХРАНЕНИЕ*

На територията на община Якимово няма площадки за третиране на отпадъци.

По данни от Публичния регистър на лицата, притежаващи документи за извършване на дейности с отпадъци на територията на община Якимово няма регистрирани фирми.

ДЕПА ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

С цел осигуряване на основната инфраструктура за третиране на отпадъците, страната е разделена на региони за управление на отпадъците.

Община Якимово е включена в регион Монтана. Общината е член на РСУО-Монтана, като оператор на Регионалното депо е община Монтана съгласно издадено комплексно разрешително № 162-Н1/2010 г.

Събраните ТБО се транспортират до регионалното депо.

ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РАЗРУШАВАНЕ

С решение № 396 от Протокол № 41/18.07.2014 г. на ОбС Якимово е определена площадка за събиране и съхраняване на строителни отпадъци в землището на община Якимово, а именно поземлен имот с кадастрален № 87299.235.24.

ИНСТАЛАЦИИ И СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА УТАЙКИТЕ ОТ ГПСОВ

На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за отпадни води (ПСОВ).

На национално ниво основното предизвикателство, породено от демографските тенденции, е как да се планира отвеждането и пречистването на отпадъчните води в малките населени места, с разпръснатото население, и особено в онези населени места, в които се очаква спад на населението и стопанската дейност през следващите десетилетия, какъвто е случаят с община Якимово. Според изискванията на Директивата за пречистването на градските отпадъчни води, за агломерации, които към момента наброяват повече от 2 000 е.ж., трябва да се осигури отвеждане и пречистване на отпадъчните води, независимо от демографските прогнози. Този казус все още няма представено решение на национално ниво.

Основни изводи:

- Функционира депо за неопасни отпадъци към „Регионална система за управление на отпадъците в регион Монтана“;
- Изграден са два вида инсталации за сепариране и компостиране;

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

- Регион Монтана разполага със съоръжения в експлоатация, които покриват дейностите по депониране на биоотпадъци;
- Община Якимово е добре обезпечена със съдове за смесени битови отпадъци.

1.9. АНАЛИЗ НА ПРИЛОЖЕНИТЕ МЕРКИ И СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРАКТИКИ ПО ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Предмет на анализа са приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците на територията на община Якимово.

Извършването на анализа отговаря на следните въпроси:

- Има ли установени практики по предотвратяване на отпадъците в общината?
- Има ли планирани и приложени административни мерки, които са стимул за физическите и юридическите лица да прилагат предотвратяване на отпадъците?

Информационно обезпечаване на анализа

- информация за проекти на местно ниво, насочени към предотвратяване на отпадъците;
- преглед на нормативните актове на местно ниво, с цел установяване на наличието на подходящи условия, стимулиращи прилагане на предотвратяването на отпадъците.

Приложени мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците

Мерки и проекти по предотвратяване на отпадъците са сравнително нови за общините. Съгласно предходният програмен документ – ОПУО 2014-2020 г. са набелязани следните мерки за изпълнение:

- *За намаляване на генерираното количество производствени отпадъци - създаването на информационна база - регистър на действащите и планираните на територията на общината производствени и търговски дейности и въвеждането на задължение за годишно отчитане на генерираните от тях отпадъци. За общинската администрация остава анализа на количествената тенденция и съвместна работа с предприятията за намаляване на генерацията им.*
- *За отпадъците от населението, разумната алтернатива е създаването съвместно със социалните организации на програми за създаване на мрежи за разпределяне на дрехи и пособия за повторна употреба от социално слабите жители на общината. Приемането им би могло да се организира на общинска площадка за разделно приемане на отпадъци от населението с център за подготовката им за повторна употреба.*

Набелязаните мерки не са изпълнени поради следните причини:

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

- Липса на нормативни основания за изискване на информация от страна на общината относно количествата генерирани отпадъци на нейна територията. Съгласно ЗУО и подзаконовите нормативни актове не са вменени подобни правомощия на кмета, в т.ч. и на общинска администрация, което възпрепятства регулирането на тези правомощия и на местно ниво;
- Не е проявено желание от страна на социалните организации за създаване на мрежи за разпределяне на дрехи и пособия за повторна употреба.

Добра практика от България по предотвратяване образуването на отпадъците, вкл. на хранителни отпадъци, е следната: Администрацията на община Бургас разработва „План за ограничаване употребата на пластмасови продукти за еднократна употреба“. Целта е да се направят обстойно обследване за използваните в общинската администрация, общинския съвет, общинските предприятия и общинските търговски дружества пластмасови продукти за еднократна употреба, да се направят технически и финансово-икономически анализи за ограничаване и премахване използването на пластмасови продукти за еднократна употреба и да се изготви план с мерки, които да се приложат в организации под контрола на община Бургас за предотвратяване образуването на пластмасови отпадъци. Решението на Общинския съвет е взето по предложение на общински съветници от Общински съвет Бургас през месец ноември 2018 г. и е със следното съдържание: „Възлага на администрацията на Община Бургас да изготви план за ограничаване употребата на пластмасови продукти за еднократна употреба в сградите и помещенията, в които се извършват дейности на Общински съвет – Бургас и Общинска администрация – Бургас, общинските предприятия и търговски дружества с общинско участие.“

Практиката е приложима и за територията на община Якимово.

Добра практика за предотвратяване образуването на отпадъците е чрез създаване на интернет страници или разпространението на такива, чрез които да се представя интересна, полезна и достъпна за гражданите и други заинтересовани страни информация за управлението на отпадъците, спазвайки йерархията за управлението им. Примерите са многобройни. Сред тях на европейско ниво може да се посочи интернет-страницата на Европейската комисия „Готови ли сте за промяна? Изкусителната сила на пластмасовите продукти за еднократна употреба“: <https://www.bereadytochange.eu/bg/>, или Европейска комисия - Околна среда – отпадъци – предотвратяване - https://ec.europa.eu/environment/topics/waste-and-recycling/waste-framework-directive_en.

На ниво национални институции може да се посочи интернет-страницата на Министерство на околната среда и водите, където на ниво отпадъци има полезна информация за специфичните потоци отпадъци: <https://www.moew.government.bg/bg/otpaduci/>.

Основни изводи:

- Намаляването на използването на продукти за еднократна употреба от пластмаса е широко застъпена практика в България и нейното прилагане трябва да

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

продължи, а обхватът ѝ да се разшири. Особено силен ефект би имало, ако тази мярка се прилага масово в детските градини и училищата;

- Продажбата на стоки в насипно състояние или в контейнери/буркани/кутии за многократна употреба, напр. стъклени, е добра практика, която може да се организира съвместно, както с търговски вериги, така и с отделни магазини и производители;
- Необходими са действия в посока повишаване капацитета на общинска администрация по отношение на нормативните изисквания, процесите и практиките по предотвратяване образуването на отпадъци;
- Необходимо е повишаване на информираността на населението за ползите от предотвратяване на образуването на отпадъците чрез разпространяване на интересна, полезна и достъпна информация;
- Създаването на партньорства между институциите, бизнеса и научните среди за минимизиране на отпадъците и ресурсна ефективност е добра практика, която е подходящо да се насърчава;
- Предоставяне на компостери за домашно използване на домакинствата в общината.

1.10. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ ДЕЙСТВИЕТО ИМ

Такса за битови отпадъци е икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща“ по отношение на домакинствата и фирмите, генериращи битови отпадъци. Понастоящем, обаче, тя се определя като промил върху данъчната/отчетната стойност на имотите и не е обвързана с количеството на генерираните от лицата отпадъци. Анализът и оценката показват, че бизнесът заплаща в пъти повече на 1 тон генериран отпадък спрямо населението т.е. такса битови отпадъци понастоящем не изпълнява ролята си на икономически инструмент. През 2017 г. със ЗИД на ЗМДТ влизат в сила нови изисквания по отношение определянето на размера на такса битови отпадъци с цел превръщането на таксата в истински икономически инструмент. Поради липсата на информационна осигуреност и капацитет от страна на общините да въведат новите промени, стартовата дата на новите изисквания беше отлагана няколко пъти. В Държавен вестник, бр. № 14/17.02.2021 г. се обнародваха промени в Закона за местните данъци и такси, съгласно които новите основи за изчисляване на таксата ще се прилагат от началото на втората година след публикуване на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.

Обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЯКИМОВО

отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет.

Размерът на отчисленията по чл. 64 на 1 тон отпадък нараства с всяка изминала година. Анализът на данните за постъпленията от отчисленията показва доказаната ефективност на този инструмент.

1.11. АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВИТЕ ПОТОЦИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИТЕ

Всички дейности по третиране на отпадъците в общината се извършват от общинската администрация по предварително направени разчети.

Средствата за управление на дейностите по събиране, транспортиране, депониране и обезвреждане на отпадъците, както и отчисленията, които общината прави съгласно ЗУО, се набират от такса „Битови отпадъци“. До настоящия момент таксата се определя на база утвърден промил върху стойността на данъчната оценка за жилищните имоти и върху по-високата между отчетната стойност и данъчната оценка за нежилищните имоти.

- Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда (като този дял непрекъснато нараства) и изпреварват всички останали сектори на околната среда;
- Основните разходи, които се правят за управление на отпадъците, са сметосъбиране и сметоизвозване;
- Главните източници за финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства и постъпления от такса за битови отпадъци;
- Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване;
- Останалите средства за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на държавен бюджет, собствени средства на общината и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от ДБ);
- ОПОС (ПОС) е водещият източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци.

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 ПРОГНОЗИ

Основа за изготвяне на прогнозните са изготвените анализи за съществуващото положение на дейностите по отпадъци в община Якимово и получените базови данни.

Прогноза за населението

В страната, както и в областта, се наблюдава тенденция на намаляване на броя на населението, която е присъща и за община Якимово.

Националният статистически институт е публикувал на сайта си прогнози за броя на населението в област Монтана. Очаква се населението в областта да намалее с 10,9% до 2030 г. (20% до 2040 г.).

Таблица 7. Прогнози на НСИ за област Монтана (при хипотеза за конвергентност)

Прогноза население област Монтана	2020	2025	2030	2035	2040
Общо население	128 011	120 680	114 026	107 946	102 460
Мъже	62 482	58 870	55 662	52 753	50 166
Жени	65 529	61 810	58 364	55 193	52 294

Източник: НСИ

Отчитайки, че населението в община Якимово към 2020 г. е 3% от цялото население на областта, то следва прогнозните темпове за областта да са релевантни за община Якимово.

Таблица 8. Демографска прогноза за населението в община Якимово (при хипотеза за конвергентност)

2020 ¹	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
3 879	3 887	3 886	3 880	3 871	3 858	3 841	3 820	3 795	3 767

Източник: Собствени изчисления

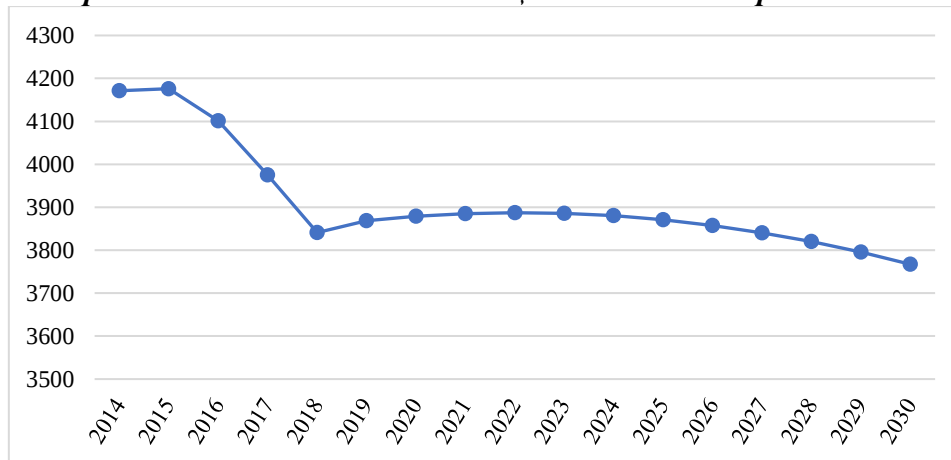
Очертава се негативни тенденция по отношение на броя на населението, тъй като статистиката в последните 5 години показва устойчиво намаляване на населението. Населението в общината ще намалее с 8 д. (0,2%) до 2025 г. и с 112 д. (2,9%) до 2030 г.

¹ По данни на НСИ

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

Фигура 2. Средногодишно население в община Якимово с прогноза до 2030 г.

Източник: НСИ до 2020 г. и собствени изчисления от 2021 г.

Норма на натрупване (НН)

Важен показател за управлението на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението.

Нормата на натрупване на населените места от община Якимово за последните шест години (2014-2020 г. включително) има повишаване и след това намаляване. Най-ниска е била през 2015 г. – 160 кг/ж/година, а през 2020 г. достига до 238 кг/ж/година.

Видно от горните данни е, че нормата на натрупване за населените места от община Якимово към 2020 г. е по-ниска в сравнение с населени места с аналогично население – 346 кг/ж/година.

Средното натрупване на битови отпадъци на глава от населението, като функция на икономическото развитие, ще се развива към средно количество на образуваните отпадъци, което се наблюдава днес в Европа. Тяхното нарастване не е линейно, а е по-ускорено в началото и по-забавено в края. Благодарение на техническия напредък и съзнателността на обществото, се очаква средната норма на натрупване да спре да нараства в даден бъдещ момент. Извършените проучвания в България показват, че ръстът на образуването на отпадъци е по-бавен от този на brutния вътрешен продукт (БВП) и доходите. Предполага се, че ръстът на образуването на отпадъците ще намалява слабо, но постоянно спрямо годишното нарастване на доходите (ръстът на образуването на отпадъци намалява приблизително от 30% на 10% от ръста на доходите за прогнозния период). С увеличаването на количеството отпадъци се приема, че в определен момент нормата на натрупване ще остане относително постоянна, но това се очаква да бъде за годините след 2030 г.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

Таблица 9. Прогноза за нормата на натрупване на община Якимово за периода 2022-2028 г., кг/ж/година

Година	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Население	3 887	3 886	3 880	3 871	3 858	3 841	3 820
Норма на натрупване кг/жител	235	233	231	228	226	224	221

Източник: Собствени изчисления

Прогнозата за нормата на натрупване е с тенденция за намаляване спрямо базовата 2020 г. с оглед очакванията за увеличаване на благосъстоянието на населението и потреблението на територията на община Якимово.

Определяне на количествата образувани отпадъци на територията на община Якимово и прогнозиране при отчитане на морфологичния състав

След като е изчислена нормата на натрупване и е налична прогноза за населението, която отговаря на съвременните тенденции в демографско отношение, е прогнозирано и количеството на генерираните битови отпадъци за периода до 2028 г.

На база направените прогнози за:

- Броя на населението на територията на община Якимово,
- Нормата на натрупване за програмния период,

изчисляваме очакваното количество битови отпадъци от територията на общината.

Таблица 10. Прогнозно количество битови отпадъци за община Якимово

Година	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Население	3 887	3 886	3 880	3 871	3 858	3 841	3 820
Норма на натрупване кг/жител/г	235	233	231	228	226	224	221
Количество битови отпадъци, т/г	914,41	904,89	894,58	883,49	871,67	859,14	845,95

Източник: Собствени изчисления

Прогнозираното количество на генерираните битови отпадъци за периода до 2028 г. се намалява в съответствие с прогнозата за намаление на нормата за натрупване, както и намаляващото население, и вследствие от предприетите мерки на общината за предотвратяване на образуването на битовите отпадъци и допускането, че нормата на натрупване в общината ще е по-малка от нарастването на БВП в страната.

Морфологичен състав на битовите отпадъци

Прогнозата за количествата на образувани отпадъци е изготвена съгласно собствените изчисления, изготвени на база утвърдената актуализирана Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци и посочената по-горе прогноза за количеството образувани отпадъци при хипотеза, че морфологичният състав

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЯКИМОВО**

остава постоянен, количествата от всеки вид отпадък се променят с промяната на нормата на натрупване и броя на населението.

Таблица 11. Прогноза за количествата на образувани отпадъци съгласно морфологичния им състав за община Якимово в тона

Година	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Генерирани отпадъци	914	905	895	883	872	859	846
Хранителни	50	50	49	49	48	47	47
Хартия	11	11	11	11	11	11	11
Картон	11	11	11	11	11	11	10
Пластмаса	43	42	42	41	41	40	39
Текстил	21	21	21	21	20	20	20
Гума	3	3	3	3	3	3	3
Кожа	6	6	6	6	6	5	5
Градински	410	406	401	396	391	385	379
Дървесни	7	6	6	6	6	6	6
Стъкло	15	15	15	14	14	14	14
Метали	24	23	23	23	22	22	22
Инертни>4 см	0	0	0	0	0	0	0
Опасни	10	10	10	9	9	9	9
Други	24	24	24	23	23	23	22
Ситна Фракция<4см	280	277	274	270	267	263	259

Източник: Собствени изчисления

Целевата прогноза до 2028 г. показва, че и след приключване на този програмен период като най-голям % от общите отпадъци, насочени към регионалната инсталация, остават градинските отпадъци.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА
2021-2028 Г.**

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2
РАЗДЕЛ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ**

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	Въведение	3
II.	Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Якимово	3
III.	Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване	29
IV.	Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове	33
V.	Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях	35
VI.	Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен	35

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

I. Въведение

Събирането и износът на билки са традиционни за нашата страна. България е на второ място в Европа и на едно от първите места в света по производство и износ на билки. С десетки пъти по-малка територия от тази на Индия и Китай, България притежава изключителни ресурси и пропорционално на площта си, ги превъзхожда по количества годишен износ на билки.

Българската флора съдържа около 4100 вида висши растения. От тях 760–770 вида (19%) са лечебни растения. Най-използваните са 200 вида, от които се получават около 270 вида билки, суровина за фармацевтичната, парфюмерийната, козметичната и хранително-вкусовата промишленост.

За да бъде опазено богатството от лечебни растения, е необходимо прилагане на система от мерки и механизми, която да осигури устойчивото развитие на ресурсите.

През последните години все повече нарастват изискванията към качеството на билките, предлагани на световните пазари и изискванията за опазване на околната среда. За да бъдат българските фирми конкурентоспособни при новите условия, те трябва да се стремят към все по-добро качество на продукта, непрекъснато да развиват технологиите, да включват нови асортименти, да удостоверяват, че при събирането на билки от естествените им находища не се нанасят увреждания на природата. Нараства делът на култивирани билки и производството на биологична продукция.

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г., посл. изм. ДВ бр. 17/2021 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на община Якимово за периода 2021-2028 г. е разработено настоящето Приложение „Раздел Лечебни растения“.

С приложението „Раздел Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Разделът включва информация за видовете лечебни растения, разпространението им, режимът на тяхното ползване, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Якимово

На *Таблица 1.* е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Якимово:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Таблица 1. „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Якимово за периода 2021-2028 г.

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
1.	Полски хвош / <i>Equisetum arvense</i> L. 	По насипи край р. Цибрица	500 кг	Многогодишно тревисто растение	Стрък	Видът не е защитен от ЗБР
2.	Мъжка противоглистна папрат / <i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schot. 	По влажните, сенчести и блатисти места по поречието на р. Цибрица и р. Душилница, в гористите местности на 4-те села	500 кг	Многогодишно тревисто растение	Корени	Видът не е защитен от ЗБР
3.	Обикновена женска папрат / <i>Athyrium filix-femina</i> (L.) Roth. 	По влажните, сенчести и блатисти места по поречието на р. Цибрица и р. Душилница, в гористите местности на 4-те села	500 кг	Многогодишно тревисто растение	Корени Листа	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
4.	Лаваница (жаблек) / <i>Alisma plantago</i> L. 	По заблатените места на р. Душилница (Комошица)	200 кг	Многогодишно тревисто растение	Корени	Видът не е защитен от ЗБР
5.	Бучиниш / <i>Conium maculatum</i> L. 	Широко разпространено – по крайпътни ивици, канавки, е населени и извън населени места	1 тон	Двугодишно тревисто растение	Плодовете	Видът не е защитен от ЗБР
6.	Полски ветрогон / <i>Eryngium campestre</i> L. 	Пасища, сухи ливади	600 кг	Многогодишно тревисто растение	Корени Стръкове	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
7.	Петнист змиарник / <i>Arum maculatum</i> L. 	По сенчести места в и около градините в населените места	200 кг	Многогодишно тревисто растение	Корени	Видът не е защитен от ЗБР
8.	Бръшлян / <i>Hedera helix</i> L. 	Повсеместно разпространен по населените места	1 тон	Увивна лиана	Листа	Видът не е защитен от ЗБР
9.	Обикновена вълча ябълка / <i>Aristolochia clematitis</i> L. 	Масово разпространен в полските райони в населени и извън населени места	800 кг	Многогодишно тревисто растение	Корени Надземна част	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
10.	Бял равнец (Хилядолистен равнец) / <i>Achillea millefolium</i> L. 	По крайпътни участъци, по полята и около нивите	600 кг	Тревисто растение	Цвят Стрък	Видът не е защитен от ЗБР
11.	Полско подрумиче (Бяла Рада) / <i>Anthemis cotula</i> L. 	Широко разпространено в извън населените места	1 тон	Едногодишно тревисто растение	Цветове	Видът не е защитен от ЗБР
12.	Горчив пелин / <i>Artemisia</i> <i>absinthium</i> L. 	На пясъчливи, бедни почви в местности около населените места	200 кг	Многогодишно тревисто растение	Корени Цветове	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
13.	Полски пелин / <i>Artemisia campestris</i> L. 	На песъкливи, бедни почви е местности около населените места	200 кг	Многогодишно тревисто растение		Видът не е защитен от ЗБР
14.	Късодръжков магарешки бодил / <i>Carduus acanthoides</i> L. 	Широко разпространен в населените и извън населените места	800 кг	Едногодишно или двугодишно бодливо тревисто растение	Надземната част	Видът не е защитен от ЗБР
15.	Аспург жълтоцветен / <i>Carthamus lanatus</i> L. 	Масово по поляните	800 кг	Едногодишно или двугодишно растение	Цялото растение	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
16.	Полска метличина / <i>Centaurea cyanus L.</i> 	Масово по поляните	800 кг	Едногодишно тревисто растение	Цветовете	Видът не е защитен от ЗБР
17.	Лайка / Chamomilla recutita <i>(L.) Rausch.</i> 	Широко разпространена в населените и извън населените места	1 тон	Едногодишна култура	Цвят Стрък	Видът не е защитен от ЗБР
18.	Грапавоплодна синя жлъчка / Cichorium intybus <i>L.</i> 	Масово по поляните	800 кг	Двугодишно или многогодишно тревисто растение	Корен Стръкове	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
19.	Обикновен спорез / <i>Senecio vulgaris</i> L. 	Широко разпространено в населени и извън населени места	1 тон	Едногодишно или двугодишно тревисто растение	Цветове	Видът не е защитен от ЗБР
20.	Вратига (паничка) / <i>Tanacetum vulgare</i> L. 	По тревисти и храсталачни изоставени места	800 кг	Многогодишно тревисто растение	Листа Цветове	Видът не е защитен от ЗБР
21.	Обикновено глухарче / <i>Taraxacum officinale</i> Web. 	Масово разпространено в открити площи	1 тон	Многогодишно тревисто растение	Корен Стрък Листа	Не се събират корени от млади растения и растения, които растат гъсто едно до друго, защото са тънки и с ниско качество. Корени, събрани при цъфтеж, също са с ниско качество.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
22.	Подбел / <i>Tussilago farfara</i> L. 	Среща се рядко по изоставени места	200 кг	Многогодишно тревисто растение	Листа Цветове	Видът не е защитен от ЗБР
23.	Бодлив казашки бодил (Рогачица) / <i>Xanthium spinosum</i> L. 	Пустеещи места и пасища	1 тон	Едногодишно тревисто растение	Листа Плодове	Видът не е защитен от ЗБР
24.	Обикновено безсмъртниче / <i>Xeranthemum annuum</i> L. 	Сухи, тревисти и пустеещи места	500 кг	Едногодишно тревисто растение	Стръкове	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
25.	Обикновен габър / <i>Carpinus betulus</i> L. 	Поединично в открити площи	500 кг	Дърво	Кора Листа Цветове Сокът от растението	Видът не е защитен от ЗБР
26.	Обикновена леска / <i>Corylus avellana</i> L. 	Поединично в населените места	500 кг	Храст	Ядки Листа Кора Клони и дървесината	Видът не е защитен от ЗБР
27.	Черен синап / <i>Brassica nigra</i> (L.) Koch 	На необработени места около нивите	500 кг	Едногодишно тревисто растение	Листа Семена	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
28.	Овчарска торбичка / <i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medic. 	Широко разпространена	1 тон	Едногодишно или двугодишно тревисто растение	Надземната част	Видът не е защитен от ЗБР
29.	Обикновен хмел / Humulus <i>lupulus L.</i> 	Из храсталаците и по реката	500 кг	Многогодишно тревисто растение	Цветовете	Видът не е защитен от ЗБР
30.	Тревист бъз / Sambucus <i>ebulus L.</i> 	Широко разпространен	1 тон	Многогодишно тревисто растение	Корен Плод	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
31.	Черен бяз / <i>Sambucus nigra</i> L. 	Като бурен по пътища и населени места	1 тон	Храст или ниско дърво	Цвят Плод Листа	При бране да не се отрязват и чупят клони. При спазване правилата за бране цветовете могат да се събират всяка година от едно и също находище.
32.	Лепка (Лепило) / <i>Viscaria vulgaris</i> Rohl. 	Широко разпространен край пътища, градини	500 кг	Многогодишно тревисто растение	Надземна част	Видът не е защитен от ЗБР
33.	Обикновена поветица / <i>Convolvulus arvensis</i> L. 	Широко разпространена като плевел	500 кг	Многогодишно увивно или стелещо се тревисто растение	Надземната част, брана през време на цъфтежа	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
34.	Обикновен дрян / <i>Cornus mas L.</i> 	Рядко срещано в гористите места на общината	200 кг	Храст	Плодове	Видът не е защитен от ЗБР
35.	Лютива тлъстига / <i>Sedum acre L.</i> 	Разпространена по градините	500 кг	Многогодишно тревисто растение	Стрък	Видът не е защитен от ЗБР. Видът е включен в Заповед № РД-135/04.02.2022 г. министъра на околната среда и водите, регламентираща съответните квоти и специален режим на опазване и ползване на лечебните растения през 2022 г.
36.	Европейска кукувича прежда / <i>Cuscuta europaea L.</i> 	В градините в населените места	200 кг	Едногодишно растение	Цялото растение	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
37.	Обикновена млечка / <i>Euphorbia cyparissias L.</i> 	Из сухи тревисти и храсталачни места	400 кг	Многогодишно тревисто растение		Видът не е защитен от ЗБР
38.	Ливадно секирче / Lathyrus <i>pratensis L.</i> 	Около реките	200 кг	Многогодишно тревисто растение	Надземна част	Видът не е защитен от ЗБР
39.	Лечебна комунига / <i>Melilotus officinalis (L.) Pall.</i> 	Край пътищата и необработваемите земи	300 кг	Двугодишно растение	Изсушените върхни стебла с листата и цветовете. Събира се от месец май до месец август	Еднократното ползване от отделните популации да не превишава 70% от индивидите на популацията. Повторно черпене на суровина от находищата се препоръчва през 1 година.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
40.	Обикновен здравец / <i>Geranium macrorrhizum L.</i> 	Повсеместно разпространен по сенчести и влажни места	500 кг	Многогодишно тревисто растение	Корен Стръкове по време на цъфтеж	Видът не е защитен от ЗБР
41.	Жълт кантарион / <i>Hypericum maculatum Crantz.</i> 	В необработваеми ниви и изоставени орници	500 кг	Многогодишно тревисто растение	Надземна част, събира се през времето на цъфтенето. Не трябва да се събират прецъфтели стръкове	Еднократното ползване от отделните популации да не надхвърля 80% от индивидите на популацията. Да не се изкореняват растенията при бране.
42.	Блатна перуника / Iris pseudacorus L. 	Рядко срещана по блатистите места на р. Душилница	200 кг	Многогодишно тревисто растение		Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
43.	Петниста мъртва коприва / <i>Lamium maculatum L.</i> 	Около реките, влажните места и храсталаците	500 кг	Многогодишно тревисто растение	Цветовете в началото на цъфтежа	Видът не е защитен от ЗБР
44.	Лечебна маточина / <i>Melissa officinalis L.</i> 	По влажните места	400 кг	Многогодишно растение 2 до 3 реколти годишно	Стрък Лист Цветове	Видът не е защитен от ЗБР
45.	Водна мента / <i>Mentha aquatica L.</i> 	Около речното легло на р. Цибрица и р. Душилница	400 кг	Многогодишно тревисто растение	Стрък по време на цъфтеж	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
46.	Полска мента / <i>Mentha arvensis</i> L. 	По крайбрежните зони на реките и по влажни места	400 кг	Многогодишно тревисто растение	Надземна част	Видът не е защитен от ЗБР
47.	Блатна мента / <i>Mentha pulegium</i> L. 	По мочурливи и блатни места	100 кг	Многогодишно тревисто растение	Надземна част	Видът не е защитен от ЗБР
48.	Машерка / <i>Thymus serpyllum-complex</i> L. 	По храсталаци и пасища	200 кг	Многогодишно растение (5-8 г.) 2 реколти годишно	Стрък	При бране да не се събира повече от 80% от растенията. Да не се изскубва с корените.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
49.	Есенен минзухар / <i>Colchicum autumnale L.</i> 	Рядко срещано по гористите места	200 кг	Многогодишно растение	Семена Луковица Цветове	Видът не е защитен от ЗБР
50.	Момина сълза / <i>Convallaria majalis L.</i> 	В храсталаците и горските местности	200 кг	Многогодишно тревисто растение	Корени Листа Цветове	ЗАБРАНЕНО събирането от естествените находища
51.	Лечебна ружа / <i>Althaea officinalis L.</i> 	Рядко срещано по влажните и мочурливи места	200 кг	Многогодишно растение. Отглежда се като 2-3 годишна култура	Лист Цвят Корен	ЗАБРАНЕНО събирането от естествените находища

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
52.	Змийско мляко / <i>Chelidonium majus L.</i> 	В населените места покрай огради	300 кг	Многогодишно тревисто растение	Надземна част в началото на цъфтеж	Видът не е защитен от ЗБР
53.	Полски мак / Papaver <i>rhoeas L.</i> 	По сухи, тревисти и изоставени места	100 кг	Едногодишно тревисто растение	Цветовите Листна розетка – бере се преди появата на цветоносните стъбла в ранна пролет	Видът не е защитен от ЗБР
54.	Ланцетолистен живовляк / <i>Plantago lanceolata L.</i> 	В тревистите населени места	300 кг	Многогодишно тревисто растение	Листа	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
55.	Киселец / <i>Rumex acetosa</i> L. 	Широко разпространено в тревистите и запустели населени места	400 кг	Многогодишно тревисто растение	Листа	Видът не е защитен от ЗБР
56.	Лечебна иглика / <i>Primula veris</i> L. 	В населените места по дворовете	200 кг	Многогодишно тревисто растение	Корен	Видът не е защитен от ЗБР. Видът е включен в Заповед № РД-135/04.02.2022 г. министъра на околната среда и водите, регламентираща съответните квоти и специален режим на опазване и ползване на лечебните растения през 2022 г.
57.	Миризлив кукуряк / <i>Helleborus odorus</i> W. et K. 	По широколистните гори навсякъде	300 кг	Многогодишно тревисто растение	Корен	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
58.	Обикновен глог / <i>Crataegus monogyna Jacq.</i> 	Среща се в храсталаците и гористите места	400 кг	Бодлив храст, до 2- 3 м висок	Цветове Плодове	При бране да не се отрязват и чупят клони. Препоръчва се максимално ползване от отделните популации да не надхвърля 80% от цветовете и повторно черпене на суровината след 2 години
59.	Трънка / <i>Prunus spinosa L.</i> 	Рядко срещана около пътища и пустеещи места	100 кг	Силно разклонен бодлив храст	Цветове Плодове	При бране да не се отрязват и чупят клони.
60.	Обикновена шипка / <i>Rosa canina L.</i> 	Широко разпространена	500 кг	Многогодишен храст	Плодове	Не се налага редуване на находищата и ограничения в ползването. При бране да не се отрязват и чупят клони и цели храсти.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
61.	Полска къпина / <i>Rubus caesius</i> L. 	Рядко срещана	100 кг	Храст	Корен Листа	Видът не е защитен от ЗБР
62.	Истинско еньовче / <i>Galium verum</i> L. 	По ливади, пасища, горски поляни, пътища	300 кг	Многогодишно тревисто растение	Стрък	Не трябва да се изскубват растения с корените и трябва да се оставят най-малко 1/3 от цъфтящите растения
63.	Бяла върба / <i>Salix alba</i> L. 	По поречията на реките Цибрица и Душилница	1 тон	Дърво	Кора Листа	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
64.	Лечебен лопен / <i>Verbascum phlomoides</i> L. 	По изоставени ниви	200 кг	Двугодишно тревисто растение	Венечните листа на цветовете без чашката	Видът не е защитен от ЗБР
65.	Татул / <i>Datura stramonium</i> L. 	По изоставените ниви	100 кг	Едногодишно тревисто растение	Листа, брани през време на цъфтеж	Видът не е защитен от ЗБР
66.	Сребролистна липа / <i>Tilia tomentosa</i> Moench.	В с. Комощица и с. Якимово и рядко в с. Д. Церовене	2-3 тона	Дърво	Цвят	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
						
67.	Акация / <i>Acacia</i> 	В извън населените места	2 тона			Видът не е защитен от ЗБР
68.	Орех / <i>Juglans regia</i> 	Широко разпространено, около пътя от с. Якимово за с. Комошица и във всячки населени места	3 тона			Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
69.	Теснолистен папур / <i>Typha angustifolia</i> L. 	По р. Душилница и рядко по р. Цибрица	500 кг	Многогодишно тревисто растение		Видът не е защитен от ЗБР
70.	Полски бряст / <i>Ulmus minor</i> <i>Mill.</i>	В крайречните смесени широколистни гори	400 кг	Дърво	Кора	Видът не е защитен от ЗБР
71.	Обикновена коприва / <i>Urtica dioica</i> L. 	Широко разпространена по крайбрежията на реките	1 тон	Многогодишно тревисто растение	Коренище Стрък Листата	Видът не е защитен от ЗБР

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Находище / Местообитание	Приблизителни количества	Описание	Използваема част	Мярка за опазване
72.	Лечебна диянка / <i>Valeriana officinalis L.</i> 	Много рядко срещана по влажни места	50 кг	Многогодишно растение	Корен	ЗАБРАНЕНО събирането от естествените находища
73.	Камшик / Agrimonia <i>eupatoria</i> 	Из тревистите места в гористите местности	500 кг			Видът не е защитен от ЗБР

Източник: РДГ Берковица

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

По данни на ТП ДГС „Лом“ през изследвания вегетационен период на 2015 г. не са установени стопански запаси от лечебни растения, с изключение на вече ползваните за търговски цели Шипка – плод, от Сребролистна липа – липов цвят и от Бръшлян – бръшлянови листа.

По отношение на квотите за лечебни растения със специален режим на опазване за 2022 г.:

- За божур червен (цвят) – 300 кг.;
- За Лечебна иглика (цвят) – 200 кг.;
- За Ранилист лечебен (стрък) – 200 кг.

За тях имат разрешение съгласно писмо на РИОСВ № 603/21.02.2022 г. само 2 билкозагответелни пункта: „Нели-Емил“ ЕООД – гр. Враца и Камелия Веселинова Широно и разрешените им количества от лечебни растения по специален режим на опазване и ползване са: на „Нели-Емил“ ЕООД – цвят божур – 300 кг.; стрък лечебен ранилист – 200 кг.; лечебна иглика – 180 кг. На Камелия Веселинова Широно – цвят лечебна иглика – 20 кг.

Съгласно чл. 42, ал. 1.3 от Закона за лечебните растения, кмета на общината с решение на ОбС две години издава заповед за забрана на бране на липов цвят, с цел запазване на това лечебно растение от недобросъвестното отношение на граждани от община Якимово към начина на ползване на липов цвят.

Забрана за събиране е за видовете **защитени** лечебни растения от Приложение № 3 на ЗБР, които трябва да бъдат опазвани на територията на цялата страна. За територията на ТП ДГС „Лом“ са *Galanthus elwesii* (Елвезиево кокиче) *Potentilla palustris* (Мочурен очиболец), *Menyanthes trifoliata* (водна детелина) – включени в Червени списъци на българската висша флора, в Червена книга на Р България, т. 1. Растения и гъби, 2011 г. *Potentilla palustris* (мочурен очиболец) е балкански ендемит.

От видове, включени в Конвенцията за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES) от територията на ТП ДГС „Лом“ участват *Cyclamen hederifolium* (есенно ботурче) и *Galanthus elwesii* (елвезиево кокиче).

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия, извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

от земи, гори и водни обекти – общинска собственост. Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Позволителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения, позволително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

- а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
- б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
- в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;

5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения, таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Позволително за ползване на лечебни растения се издава от кмета на общината, когато ползването е от земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места – общинска собственост, както и от териториите в строителните граници на населените места, независимо от предназначението им, след заплащане на таксата.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

При издаването на позволителни на територията на Община Якимово се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ – Монтана за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ - Монтана;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок - до 20 януари, за представяне в РИОСВ - Монтана на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените позволителни за ползване на лечебни растения на територията на община Якимово;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на позволителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляря на позволителното за ползване.

Ползвателят на позволителното за ползване на лечебни растения е длъжен да:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

- Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в разрешителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus* L.), Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.), Горичест пролетен (*Adonis vernalis* L.), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.), Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium Flavum* Crantz), Пелин сantonитов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica* Griseb.), Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum* (Link) letswaart), Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis sp. diversa*), Смилен жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = *L.selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.).

Под специален режим на опазване и ползване се поставят отделни диворастващи лечебни растения, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществува заплаха за естественото им разпространение в природата. Със Заповед № РД-162 от 25.02.2021 г. на министъра на околната среда и водите са определени допустимите за събиране количества билки от 11 вида лечебни растения от естествени находища извън територията на националните паркове – лечебна иглика, червен божур, лазаркиня, лудо биле, лютивата тлъстига, кисел трън, лечебен ранилист, шапиче, решетка безстъблена, бял пелин (катраника) и зърнастец елшовиден.

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.¹ Изключенията не се прилагат за пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Griseb.).

Ежегодно за съответната календарна година, министърът на околната среда и водите издава Заповед за специалния режим на опазване и ползване на лечебните

¹ Съгласно Закона за лечебните растения **билки за лични нужди** са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковичи или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

растения. Режимът на опазване и ползване се прилага за видове, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществуваща заплаха за естественото им разпространение в природата. С тази заповед се определят допустимите за събиране количества от 11 билки (кг сухо тегло) от естествени находища, извън територията на трите Национални парка. Към тях спадат лечебна иглика, червен божур, бял пелин, лазаркия, лудо биле и други.

Лечебните растения в естествените им находища, се опазват от увреждане или унищожаване, с цел осигуряване на устойчивото им ползване, като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържане и съхраняване на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания и на популациите от видове лечебни растения, както и контрол по отношение устойчивото им ползване и оценка състоянието на естествените им находища.

По данни на РИОСВ – Монтана на територията на община Якимово има общо 3 бр. билкозаготвителни пунктове и складове за билки (БЗП), регистрирани с книги за изкупените, реализираните и наличните количества от лечебни растения:

- БЗП към фирма „Диа-Рич“ ЕООД, регистрирана с книга за изкупените, реализираните и налични количества от лечебни растения, заведена под № ЛР-6/2015 г. в РИОСВ – Монтана, със седалище и управление на фирмата: гр. София и административен адрес на пункта: с. Дългоделци, ул. „Васил Левски“ №1, общ. Якимово, като организатор и отговорник на пункта е Данчо Ангелов;
- БЗП, регистриран с книга за изкупените, реализираните и налични количества от лечебни растения, заведена под № ЛР-6/2015, с организатор и отговорник на пункта Красимир Йорданов, с административен адрес на пункта: с. Комошица, ул. „9-ти септември“ №61, общ. Якимово;
- БЗП, регистриран с книга за изкупени, реализирани и налични количества от лечебни растения, заведена под № ЛР-19/2018, с организатор и отговорник на пункта: Фердинанд Димитров, с административен адрес на пункта: с. Якимово, ул. „Христо Ботев“ № 87, общ. Якимово.

По данни на община Якимово за периода 2014-2020 г. има издадени 180 бр. разрешителни за събиране на лечебни растения на територията на общината.

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

За изпълнение целите на ПООС 2021-2028 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на община Якимово, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Участие на обществеността по вземане на решения, във връзка с опазване на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

**V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват
подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в
тях**

На територията на общината има 5 бр. защитени вековни дървета в кметство Долно Церовене, местността „Старата воденица“. Те са обявени за защитени със заповед № 284/ 10.04.1981г. от КОПС и са публикувани в ДВ бр.36/1981 г.

Таблица 2. Защитени вековни дървета

№ в ДВ	Вид	Възраст	Височина в м	Обиколка
1289	цер	200	18	2,30
1290	цер	250	18	2,50
1291	цер	250	18	2,60
1292	цер	250	20	2,50
1294	цер	500	22	5,50

**VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на
земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите
документи от по-висока степен**

В Наредба за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на община Якимово (приета с Решение № 369 по Протокол № 37/28.03.2014 г.), както и приложенията към нея, са определени начините за земеползване и издаване на разрешително за ползване на лечебни растения, лицата, на които се издават, както и таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.

В Раздел VII Други местни такси, определени със закон са посочени случаите , в които се издават разрешителни.

Чл. 40 На основание чл. 22 от Закона за лечебните растения се издава Разрешително за ползване на лечебните растения:

- Култивирани;
- От естествени находища (диворастващи билки).

Чл. 41 На основание чл. 23 (1) от Закона за лечебните растения за издаване на основание чл. 26 от Закона за лечебните растения Разрешително се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или за първична обработка или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретно находище; начина на ползване;

Разрешителното се издава от Дирекция „Специализирана администрация“.

Чл. 42 (1) Разрешително не се изисква и не се заплащат такси при събиране на билки за лични нужди, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици и грудки – до 1 кг.;
- кори, цветове, пъпки – до 0,5 кг.;
- листа, талус – до 1 кг.;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

- плодове – до 10 кг.

(2) За ползване на лечебни растения от земи, гори и води и водни обекти – общинска собственост, над определените количества по алинея 1, се заплаща такса определена в тарифа, одобрена от общинския съвет.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Бланка-образец на Заявление за ползване на лечебни растения издавано от общинската администрация:

**ДО
ДИРЕКТОРА
НА ДИРЕКЦИЯ „СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ“
ПРИ ОБЩИНА ЯКИМОВО**

ЗАЯВЛЕНИЕ

физическо лице

От _____

/трите име на физическото лице /

номер на документа за самоличност: _____

/основание чл.34 т 1 от ЗЛР /

Постоянен адрес:

гр. /с./ _____, ул. _____ № _____, бл. _____, вх. _____, ап. _____

телефон / факс: _____

юридическо лице

От _____ ЕИК/ БУЛСТАТ _____

/наименование и седалище на юридическото лице /

със седалище и адрес на управление _____

представявано от _____

/трите име на физическото лице /

номер на документа за самоличност: _____

/основание чл.34 т 2 от ЗЛР /

Постоянен адрес:

гр. /с./ _____, ул. _____ № _____, бл. _____, вх. _____, ап. _____

телефон / факс: _____

Пълномощно № _____ / _____

УВАЖАЕМА/И ГОСПОЖО/ГОСПОДИН ДИРЕКТОР,

Заявявам, на основание чл. 22, т. 2 от ЗЛР, да бъде издадено **Позволително** за ползване на лечебни растения от земеделски земи – общинска собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, както следва

№ по ред	Наименование на лечебното растение	Вид на ползването (продажба/първична обработка)	Количество по видове морфологични части (кг.)	Начин на ползване (изкопаване, откъсване, изрязване, обелване)	Район на събирането (местност, землище, № на

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

ДЕКЛАРИРАМ:

Запознат съм с реда, установен със Закона за лечебните растения, Наредба № 2 за правилата за събиране на билки, Наредба № 5 за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителите, както и с изискванията за опазване на природната среда и видовото разнообразие;

ПРИЛОЖЕНИЕ:

/отбележете със знак ☒/

- ☐ Копие от документ за регистрация на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, издадено от РИОСВ;
- ☐ Служебна бележка от ведомството, на което са предоставени правата за управление върху имота - държавна собственост, където е разположено находището;
- ☐ Списък, съдържащ: имената, номер на документа за самоличност и постоянен адрес на лицата, които ще се впишат в позволителното, когато ползването е по реда на чл. 26, ал. 2 от ЗЛР, чиито брой не може да бъде по-голям от 20 души;
- ☐ Документ за платена такса, съгласно Тарифа за таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост
- ☐ Нотариално заверено пълномощно, когато заявлението се подава от упълномощено лице;
- ☐ Друго _____

Желая да получа искания документ по следния начин / отбележете със знак ☒/:

- ☐ Чрез лицензиран пощенски оператор на адрес: _____

като декларирам, че пощенските разходи са за моя сметка, платими при получаването му като вътрешна пощенска пратка. Индивидуалният административен акт да бъде изпратен:

- ☐ като вътрешна препоръчана пощенска пратка
- ☐ като вътрешна куриерска пратка
- ☐ като международна препоръчана пощенска пратка
- ☐ Лично от звеното за административно обслужване
- ☐ По електронен път на електронна поща.

гр. Якимово

дата _____

С уважение: _____
(подпис)

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Бланка-образец на Позволително за ползване на лечебни растения издавано от общинската администрация:

ЯКИМОВО 3640
Ул. „Европа“ № 8

ОБЩИНА ЯКИМОВО, ОБЛАСТ МОНТАНА

Тел.: 09742/2323
Факс: 09742/2323
qkimovo@net-surf.net

Изх. №

Дата год.

ПОЗВОЛИТЕЛНО №..... от год.

**за ползване на лечебни растения от земи, гори и водни обекти
общинска собственост**

На основание чл. 21, ал.2, чл.22, т.2 и чл. 24, ал. 2 от Закона за лечебните растения и Решение № от.....год. на Общинския съвет за определяне на таксите за ползване на лечебни растения, разрешава се на име на *ФЛ* или *ЮЛ*....., адрес: гр. (с.)....., ул. №, ЕГН/ЕИК..... да ползва/събере по смисъла на Приложение към чл.1, ал.2 от ЗЛР, както следва:

№	Вид лечебно растение	Използваема част (билка)	Землище населено място/ Находище – район/местност	Количество	Такса	Общо
				кг	лв./кг	лв.
ОБЩО						

Словом.....лв.

При следните условия:

- **Срок за ползване на настоящото разрешително:** от.....до.....
- **Начин за събиране на билката:**(*да не се изкореняват растения, да не се чупят и кастрят клони и т.н.*)
- **Препоръчителни инструменти**.....
- **Изисквания за опазване на находището:**(*да не се допуска черпене на повече от % от запасите на находището; да се оставят добре развити плододаваци растения за семенно размножаване и възстановяване на находището и др.*)

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЯКИМОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

- **Да се спазват хигиенните изисквания**, посочени в чл.14, чл.15, чл.16, чл.18 и чл.19 от Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения.
- **Други.....**(да не се събират билки от крайпътни ивици и места със замърсени площи, както и край площи с интензивно земеделие, пръскани с пестициди и др.)

(В зависимост от конкретната ситуация и вида билки условията могат да бъдат разработени по-подробно съгласно изискванията на Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения.)

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

При издаване на позволителното на билкозаготвитель – юридическо лице.

Списък на физическите лица осъществяващи събирането:

№	Трите имена	Адрес
1		
2		
3		
...		
...		
...		
20		

Кмет на Община Якимово
/име, подпис, печат/

Съгласувал:.....

Изготвил:.....